

วารสาร
**มนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์**
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้จัดพิมพ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ที่ปรึกษาบรรณาธิการ	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและงานวิจัย รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนานักศึกษา รองคณบดีฝ่ายบริหารและสื่อสารองค์กร ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษาและบริการชุมชน ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และศิลปวัฒนธรรม
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิโบล วิลลิสทิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาทีต ธรรมเชื้อ อาจารย์ ดร. ไกรลาส จิตรกุล
กองบรรณาธิการ	
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก	
สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ประเทศไทย	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. สิทธิ บุตรอินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร. มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย	ศาสตราจารย์ ดร. ณัชชา พันธุ์เจริญ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ประเทศไทย	ศาสตราจารย์ ดร. เท็ดชาย ช่วยบำรุง รองศาสตราจารย์ ดร. อัครกรณ์ วงศ์ปรีดี
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ประเทศไทย	รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ มีสุวรรณ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ มั่งคั่ง
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประเทศไทย	รองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมชัย ปัญญาดี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย	ศาสตราจารย์ ดร. กุลธิดา ท้วมสุข
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ศาสตราจารย์ ดร. ปรีศร์ ยืนเสน
วิทยาเขตปัตตานี ประเทศไทย	
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย	อาจารย์ ดร. เอกอมร เอี่ยมศิริรักษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ประเทศไทย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. มนัส สุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สะสอง
รองศาสตราจารย์สนิท สัตโยภาส

ฝ่ายจัดทำรูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวัฒน์ โสมดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รชฎ อนุเสน
อาจารย์ ดร. รณวีร์ พาผล
อาจารย์ ดร. กฤษณา สมบัติ
อาจารย์พะเยา อนุเสน

กองจัดการวารสาร

นางสาวนิติกาญจน์ เชงคะแส
นางรัชฎาพร พันธุ์ทวี
นายอดิศักดิ์ ดวงตาสีทธิ์
นายพิชิตไพร สำราญ
นายปฐมพงษ์ กันทะวงศ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความทางวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อค้นพบ ข้อคิดเห็นทางวิชาการและวิจัยแก่นักวิชาการ อาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย ตลอดจนบุคคลทั่วไปทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีความสนใจทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

**กำหนดออก
สำนักงาน**

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
202 ถ.ช้างเผือก ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50300 โทร
0 5388 5710

เว็บไซต์ <http://www.human.cmru.ac.th>

เว็บไซต์วารสาร

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/husocjr/index>

บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ได้รับการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทักษะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความของวารสารนี้เป็นของผู้เขียน มีข้อความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ และมิใช่ความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Journal of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University

Publisher	Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University
Consulting	Dean, Faculty of Humanities and Social Sciences Associate Dean for Academic Affairs and Research Associate Dean for Administration and Organizational Communication. Associate Dean for Planning and Student Development Assistant Dean for International Relations and Culture Assistant Dean for Educational Quality Assurance and Community Services
Editor-in-Chief	Asst. Prof. Dr. Kittipong Wongthip
Deputy editors	Asst. Prof. Dr. Nilobon Wimolsittichai Asst. Prof. Wathit Thummachoe Dr. Krailas Jitkul
Editorial Board	
External Expert	
Office of the Royal Society	Emeritus Prof. Dr. Surapon Wirunrak Emeritus Dr. Sit But-In Assoc. Prof. Dr. Maneepin Phromsuthirak
Chulalongkorn University	Prof. Dr. Natchar Pancharoen
National Institute of Development Administration	Prof. Dr. Therdchai Choibamroong Assoc. Prof. Dr. Achakorn Wongpreedee
Naresuan University	Assoc. Prof. Dr. Wiwat Meesuwan
Chiang Mai University	Emeritus Prof. Dr. Anuwat Punyanuwat Assoc. Prof. Dr. Charin Mangkang
Maejo university	Assoc. Prof. Dr. Chalermchai Panyadee
Khon Kaen University	Prof. Dr. Kunthida Tuamsuk
Prince of Songkhla University	Prof. Dr. Parit Yinsen
PattaniCampus	
Ramkhamhaeng University	Dr. Ekamorn Iamsirirak

Internal Expert

Chiang Mai Rajabhat University Emeritus Prof. Dr. Manut SuwanUniversity
Assoc. Prof. Dr. Sanya Sasong
Assoc. Prof. Sanit Sattayopat

Cover illustrator

Asst. Prof. Dr. Nattawat Somdee
Asst. Prof. Dr. Rachod Nusen
Dr. Ranavee Phaphon
Dr. Krisana Sombat
Aj. Phayao Nusen

Publication board

Miss Nitikan Sengkasae
Mrs. Ratchadaporn Panthawee
Mr. Adisak Duangtasit
Mr. Phichitpai samran
Mr. Patompong Kantawong

Objective

1. To publish research, academic and review articles related to Humanities and Social Sciences.
2. To be a forum for sharing knowledge, opinions and research advancement in Humanities and Social Sciences, and related fields for academic scholars, students, lectures, researchers and others who interested in the fields of Humanities and Social Sciences.

Frequency

Bi-annually (January-June; July-December)

Office

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University 202 Changpeuk Rd., Changpeuk, Muang, Chiang Mai 50300 Tel. 0 5388 5710

Website: <http://www.human.cmru.ac.th>

Journal website

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/husocjr/index>

All articles submitted for this publication were reviewed by the academic reviewers. The editorial board and the Faculty of Humanities and Social Sciences, CMRU claim no responsibility for the content or opinions expressed by the authors of individual articles or columns in this journal.

Reprinting of any articles in this journal must be permitted by the editorial board.

วารสาร
**มนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์**
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทบรรณาธิการ	1
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์	
English Language Education in Thailand: What Should Be Done	4
Janpha Thadphoothon and Soisithorn Isarankura	
สวัสดิการแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย : กรณีศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงาน ชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก	16
จรรยา แบนแก้ว ภัทรพล กลิ่นเจาะ นภัสวรรณ ศรีเมือง ณัฐนิชา ณ ระนอง จุฑามาศ อินทร์สุข และอเนก สุขดี	
แนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	40
ปภาดา ธรรมจันทา	
การพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtOM	62
คม กันชูลี	
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พิชญพรพรรณ ศรีมูลเรือง	78
บทวิจารณ์หนังสือ	99
วาทิต ธรรมเชื้อ	

Journal of
Humanities and Social Sciences,
Chiang Mai Rajabhat University

Editor-in-Chief	1
Asst. Prof. Dr. Kittipong Wongthip	
English Language Education in Thailand: What Should Be Done	4
Janpha Thadphoothon and Soisithorn Isarankura	
The Welfare for Migrant Workers of Thai Government: Case Study about Health Rights of Burmese Workers in Phitsanulok Province	16
Jaroon Pankeaw, Phattharapon Klinjor, Napassawan Srimueang, Natnicha Na-Ranong, Juthamas Insuk and Anek Sookdee	
Public Relations Guidelines for the Office of Academic Resources and Information Technology, Rajabhat Maha Sarakham University	40
Paphada Thamjunta	
Development of Local Wisdom Repository with Atom: 100 Years of Pibulsongkram Rajabhat University	62
Khom Gunchulee	
A Study of Learning Achievement by Using Skill Practice about Composing Klon Supap by Teaching Concept of Robert Gagne for Pratomsuksa 6 Student.	78
Pitchayapornpan Srimoonruang	
Book Review	99
Wathit Thummachoe	

บทบรรณาธิการ

วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความทวิการณหนังสือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อค้นพบ ข้อคิดเห็นทางวิชาการและการวิจัยแก่นักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนบุคคลทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

บทความในวารสารฉบับนี้มีทั้งหมด 5 บทความ บทความแรกเป็นบทความที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาษาอังกฤษในประเทศไทยโดยผู้เขียนฐานะที่เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้วิเคราะห์และนำเสนอเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับครูผู้สอนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่ง Janpha Thadphoothon and Soisithorn Isarankura ได้นำเสนอไว้ในบทความเรื่อง English Language Education in Thailand: What Should Be Done

บทความที่สองเป็นบทความเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล สนับสนุนการรวบรวมองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยให้คงอยู่ตลอดไปและยังสามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง เข้าถึงได้สะดวก ก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ตามที่คม กันชูลี ได้นำเสนอไว้ในบทความเรื่อง การพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM

บทความที่สามเป็นบทความเกี่ยวกับความพึงพอใจและปัญหาการประชาสัมพันธ์ การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ และแนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงแนวทางในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจมากที่สุด โดย ปภาดา ธรรมจันทา ได้นำเสนอไว้ในบทความเรื่อง แนวทางการ

ประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

บทความที่สี่เป็นบทความที่ศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าและปัญหา
อุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์โดยตรงแก่หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก จะได้ใช้เป็นแนวทาง
ในการบริหารจัดการและกำหนดนโยบายของรัฐเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการด้านสุขภาพของ
แรงงานต่างด้าวในอนาคตต่อไป ดังที่ จรุงญ แปนแก้ว ภัทรพล กลิ่นเจาะ นภัสวรรณ
ศรีเมือง ณัฐนิชา ณ ระนอง จุฑามาศ อินทร์สุข และอนเนก สุขดี ได้นำเสนอไว้ในบทความ
เรื่อง สวัสดิการแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย:กรณีศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า
ในจังหวัดพิษณุโลก

ส่วนบทความที่ห้าเป็นบทความเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการแต่งกลอน
สุภาพของผู้เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับวิธีการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย ซึ่งจะ
ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถแต่งกลอนสุภาพได้ดีมากยิ่งขึ้น และทำให้ครูผู้สอนมีสื่อการเรียนรู้
หรือนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ พิชญพรพรรณ
ศรีมูลเรือง ได้นำเสนอไว้ในบทความเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึก
ทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทความสุดท้ายเป็นบทความวิจารณ์หนังสือเรื่อง "ฆาตป์" ของ ชาคริต แก้วทันคำ
นักเขียนชาวแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นนวนิยายแนวสัจนิยมมหัศจรรย์ ผู้เขียนได้ใช้
อัตลักษณ์พื้นถิ่นแม่สอดทั้งภาษา ประเพณี จารีตและความเชื่อมานำเสนอผ่านโครงเรื่อง
หลักและได้แทรกเรื่องลึกลับตามความเชื่อของชาวแม่สอดเข้าไปได้อย่างแนบเนียน
จนกลายเป็นความจริงอีกชุดหนึ่งที่น่าค้นหา ผู้อ่านจึงมีหลายสถานภาพในการอ่านนวนิยาย
เรื่องนี้ ได้แก่ ฐานะนักอ่าน ฐานะผู้ตัดสิน และฐานะผู้สืบหาความจริง ดังที่ วาทีต ธรรมเชื้อ
ได้กล่าวไว้ในบทความ

ขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก

ที่กรุณาประเมินบทความให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ส่งบทความเข้ามาตีพิมพ์ในวารสารฯ

ทำยนี้ กองบรรณาธิการขอเชิญผู้สนใจทุกท่านร่วมส่งบทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่แบ่งปันองค์ความรู้ในการพัฒนาศาสตร์ด้านมนุษย์และสังคมต่อไป หากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวารสารฯ หรือมีข้อเสนอแนะสามารถติดต่อได้ที่ husocjr@cmru.ac.th กองบรรณาธิการยินดีน้อมรับเพื่อจะได้นำมาปรับปรุงวารสารฯ ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สามารถติดตามวารสารทางออนไลน์ได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/husocjr/index> หรือทาง QR code ทำยบบรรณาธิการนี้

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติพงษ์ วงศ์ทิพย์

English Language Education in Thailand: What Should Be Done

Janpha Thadphoothon¹ and Soisithorn Isarankura²

¹Business English program, International College,
Dhurakij Pundit University, Thailand

Email: janpha.tha@dpu.ac.th

²College of International Business, Rattana Bundit University, Thailand

Email: soisithorn_is@rbac.ac.th

Received 09/08/23 Revised 08/10/23 Accepted 27/12/23

Abstract

This paper addresses the challenges facing English language education in Thailand and offers practical solutions to improve its quality. It begins by considering the current state of English education in the formal context and identifying areas of weakness. Through an analysis of experience as English teachers, ways to enhance the quality of English language education in Thailand are proposed. The acknowledgment is made that improving English education in Thailand is a formidable task but one that is worth undertaking. The paper provides insights and recommendations for educators, policymakers, and other stakeholders in the field of English language education in Thailand.

Keywords: English Language Education, Thailand, English Competence

1. INTRODUCTION

The problem of English education in Thailand has been a subject of considerable discourse among teachers and language scholars over an extended period. The discourse has been on the negative side, because English may be viewed as a thorny spear lying next to Thailand. Attempts to grasp it cause pain. Hence, it is undeniable that, on the whole, the dissemination of English language usage has not achieved sufficient breadth in Thailand, despite numerous calls and attempts by academics and authorities to achieve this aim. English is currently perceived and recognized as the most important foreign language in Thailand despite the fact that acquiring a sufficiently high level of proficiency poses a significant challenge for us. English competence matters as it is related to other economic growth factors.

It is important to note that the English and Thai educational systems have a significant history of interaction. In the Thai educational system, English is a foreign language, teaching from grades 1 to 12. Some kindergartens even provide English lessons for young children. It can be said that English is taught from kindergartens to universities.

Vocational education is not an exception. Vocational students have to spend a great deal of time and effort studying English. Thai university students also enroll on at least 9 credits of English courses throughout the duration of their undergraduate studies. Considering the number of hours and days Thai students spend learning English, it raises questions concerning the cause of their low level of English proficiency.

However, one cannot deny the fact that mastering the English language remains a challenge for most Thais, which we are yet to achieve. Most attempts to acquire an acceptably high level of proficiency nationally have ended in failure. Although, it is not easy to find concrete and strong evidence apart from hearsays and expert opinions, we aim to seek evidence to support these claims. Wang (2015) argued that Thailand's low English proficiency ranking is a major disadvantage in the global economy. Thailand needs to improve its English proficiency in order to compete with other countries in the region, such as Vietnam and Indonesia. Wang also said that English is an important indicator of economic growth and national development. In a similar vein, International Trade Administration of the United States of American (International Trade Association) noted that Thailand has a lot of room for improvement, and the instructors' English proficiency is one of them.

One may turn to international tests or standards as evidence of Thai students' low performance. One of the most cited standards in English proficiency is the PISA. As a matter of fact, PISA does not test English proficiency. The PISA results show that some Thai youths perform below the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) average in areas such as reading, mathematics, or critical thinking. The results remind us that Thai students hardly reach the level of proficiency required to be global communicators (OECD, 2016, 2018).

In a more immediate, one cannot overlook the results of our national tests like the Ordinary National Educational Test (O-NET) The O-NET test results of Primary level 6 students have been found to be the lowest among all the assessed subjects. The total number of 716,780 students, the mean score was only 40.31 (Admission Premium, 2016).

At the international level, the English ability of Thais is perceived as being well below average. The EF English Proficiency Index shows that out of 60 countries and territories, where English is not their mother tongue, Thailand manages only 55th place (English First, n.d.). Only a few countries are ranked below Thailand.

One of the most ardent critics of Thailand's English language performance is our own scholar and politician, Dr. Surin Pitsuwan. On many occasions, he has voiced his grave concerns about the country's low English standing. He mentioned that if Thais could improve their English skills, the economy of the country would be in a more secure and competitive position (Pitsuwan, 2012). Some ministers even came up with an innovative idea of demanding that all Thai teachers speak English to their students. The Prime Minister of Thailand has also urged Thais to improve their English, stating that it is a language of opportunities in the digital age.

English is very important for Thai graduates. For example, Thai engineering graduates often have to work in global companies or private industrial organizations in Thailand. English language is important to communication in these settings. A 2016 study by Sureeyatanapas, Boonma, and Thalangkan (Sureeyatanapas et al, 2016) found that Thai graduate employers value English reading, listening, writing, and speaking skills in that order. However, the study also found that Thai engineering graduates' English skills do not meet the requirements of employers.

The results of our national and international tests have led to one conclusion, that Thailand needs to work harder on improving the level of

English proficiency nationwide. In 2021, for example, the average score of Thai students' English test (English O-NET score) between 2015 until 2019 was not satisfactory, which was only 27.72 percent (Mala, 2021).

Many experts believe that speaking is the most crucial skill when it comes to communicating in English. Most schools in Thailand, however, spent a great deal of time teaching Thai students grammatical rules, mostly in Thai. Moreover, many Thai people struggle with speaking the language due to limited opportunities to practice it in their daily lives. Despite various teaching methods being used to help learners improve their speaking skills, what resulted was another disappointment (Wanich, 2014), implying that there exist other factors. A recent study found that factors such as learning style, age, attitude, family support, personality, language exposure, and English teachers play a role in enhancing one's ability to speak English fluently. The most influential factors were found to be personality and language exposure. The study aims to provide insight for both teachers and students on what helps individuals improve their English-speaking ability (Triwittayayon & Sarobol, 2018).

Evidence of Thailand's english challenges

There are many international schools and English programs in Thai schools and colleges, but the majority of Thai students and citizens have not done well in tests, especially in international tests. Thailand's English proficiency has been declining for the fifth consecutive year, according to the English Proficiency Index (EPI) by Education First (n.d). The country is now ranked 100 out of 112 participating countries, and its EF EPI score of 419 is considered "very low."

The EPI measures English proficiency among adults in 112 countries and territories. The score is based on a variety of factors, including listening, reading, writing, and speaking skills (Thaiger, 2021; The Bangkok Post, 2018).

Thais' performance in TOEIC is another challenge. The TOEIC (Test of English for International Communication) is a widely recognized English proficiency test that assesses individuals' language skills in a business context TOEIC provides a score between 10 and 990, with 526 typically considered a lower score. the average score of Thailand to be only 526 in 2022 (S.D. = 205).

2. ANALYSIS OF CHALLENGES

According to research, English language skills can be improved through management, academic interventions, media use, teaching methods, and policy implementation (Jacob & Renandya, 2018; Hanus, 2019; Wongsothorn et al. 2019). After informal discussions, a five-dimensional model for improving Thailand's English challenges was proposed: sociocultural, management, content, delivery, and teaching methods. The basis of this proposal is the conviction that English language education is related to several other bigger dimensions such as language policies and cultural values.

2.1 Sociocultural

At the societal level, Thailand perceives English as a foreign language (EFL). However, many Thai people regard it as an elite language. This perception is detrimental to progress as it hinders attempts to improve English language use. Another long-held belief is the national pride which the people have. Many Thais pride themselves as a country that has never been colonized by the Western superpowers. Some still regard English as a colonial tongue. This perception is quite damaging, for it has been cited as reasons leading to less English use and poor English proficiency.

For many Thais, there are negative attitudes of stigmas associated with learning English. There is the perception that English may water down the 'Thainess' or cause them to be more distant from their own home culture. This nationalist movement can explain, partly, why many Thais pronounce English words using Thai intonation and stress patterns. For some Thais, pronouncing English words like native speakers when conversing with other Thais or in public is considered 'pretentious' and often frowned upon by the majority.

On a positive note, new media is gradually changing the attitudes to learning English. Based on our observations, many Thais especially adolescents are gradually gaining confidence, and increasing use of English seems more evident. On the Internet and social media networks, Thai teens seem to be using English more widely. As globalization becomes more widespread within Thailand, English is needed to help enable Thais to be more competitive. Most jobs and companies require that prospective applicants be equipped with an acceptable level of English competence.

2.2 Management

Management plays a critical role in language program implementation (Chingos, 2013). Over 30,500 schools across Thailand lack funding for hiring qualified English teachers to help teach their students and to train their existing staff. Even though, some schools have received help from the local agencies, the impact is considered inadequate.

Students from larger urban schools tend to perform better than students in smaller rural schools on English proficiency tests. For example, the average English First (EF) score in Bangkok is 483, while the average EF scores in Ubon Ratchathani and Khon Kaen are 412 and 438, respectively. This may reflect the presence of inequality in the Thai educational system. Many smaller schools lack access to qualified English teachers. For example, a small school of 200 students may have only two English teachers who are responsible for the teaching of English of 200 students from primary level 1-6. It was also reported that some teachers were forced to teach English despite having limited knowledge of the language.

At the international stage, Thailand has a lot of room for improvement, especially the inequality of quality education. The OECD and UNESCO found that Thailand's recent investments in education have not resulted in the desired outcomes. The country's performance on international tests, such as the OECD's PISA study, is below that of many other countries. There are also significant disparities in student performance between schools in socioeconomically disadvantaged areas and those in advantaged areas, as well as between rural and urban areas. Thailand must continue to improve the effectiveness, efficiency, and equity of its education system to ensure that it does not fall behind other countries in the region (UNESCO-OECD, 2016).

2.3 Content

In terms of contents, the obvious problem is the lack of instructional materials produced, edited, and created by Thai teachers or academics. This may point to the fact that Thailand's language education relies heavily on texts and contents from the West. It also points to the fact that Thai teachers' skills in producing and creating English materials are limited. Another characteristic is its centralized administration. Not many teachers in schools create their own EFL materials and not many schools dare to come up with their school curriculums. The majority rely on textbook publishers or the recommendations from the central authorities.

Teacher-created content could serve as comprehensible input (Krashen, 1985) and make their learning relevant and more interesting (Tan, 2004). Moreover, localized content would contribute to other educational dimensions, including sustainable development (Thadphoothon, 2023).

2.4 Delivery

Delivery refers to how the curriculum has been translated into actual classroom practice. This is perhaps the biggest challenge Thailand is facing. If we look at the policy statements, starting from the national curriculum (core curriculum) itself, we can see that the emphasis is placed on the importance of English as a global language (Ministry of Education, 2008). What is also stated is the importance of the use of student-centered activities in class. However, in practice, most Thai teachers still hold on to the traditional ways, namely, the teacher-centered model. From the authors' experience, Thai teachers feel more comfortable teaching their students' grammatical rules and pattern drilling.

Some critics say that the Thai education system is highly centralized. The Ministry of Education is responsible for setting the curriculum and standards for all schools in Thailand. The government also provides financial assistance to schools, both public and private. Despite the fact that Thai schools in general have some degree of autonomy, which allows them to adapt the curriculum and standards to the needs of their students, the centralization mentality seems to limit their originality and creativity (Michael & Trines, 2018).

2.5 Teaching Method

A method is a way of getting something done. In ELT, grammar-translation is a traditional method in many Asian countries, including in Thailand. The Grammar-Translation Method (GTM) emphasizes the study of grammar rules and the translation of sentences from the target language into the native language (English to Thai) and vice versa. GTM puts too much emphasis on reading and writing and neglects listening and speaking. Another disadvantage is that it is an unnatural method as it does not follow the natural order of learning which includes listening, speaking, reading, and writing (Khaled, 2015).

One of the most popular approaches among the methods of teaching ELT/ESL today is Communicative language teaching (CLT). CLT emphasizes the students' ability to communicate in real-life contexts, and students learn to make requests, accept offers, explain things, and express their feelings and

preferences (Richards & Rogers, 1999, 2001; Kawasaki, 2021). A survey of English teachers and experts in Thailand by Wongsothorn et al. (2019) found that English language teaching professionals from both Thailand and other countries agree that pragmatic, global, and communicative approaches are effective in teaching English. They also suggest that the teaching content should be pragmatic. What is pragmatic, according to Drew (2023), is useful, experiential, and integrative, realizing that “facts can change.”

3. SUGGESTIONS

Based on the afore-mentioned factors, we would like to propose the following:

1) The ability of Thai English teachers is a paramount factor in determining the quality of English instruction. At a broader scope, professional development should be adequately and systematically provided to as many Thai English teachers as possible. This may include their opportunities to experience English use in foreign countries such as in neighboring ASEAN states. This should include more opportunities to participate in language training courses such as pronunciation courses. Previous research findings (Sinlarat & Thadphoothon, 2016) suggest that Thai teachers lack adequate training opportunities, including their opportunities to improve their English language skills. The literature also points out that Thai English teachers, in general, find it a challenge to produce the so-called “internationally intelligible speech.” Many seem to have less confidence when they have to use English with others. In this regard, teacher training should be done in both modes: in-service training as well as pre-service training.

2) Incentives should be provided to Thai teachers who have fulfilled their duties in helping their students to be proficient in English. This support should be made known to all Thai teachers regardless of their primary subjects.

3) More student-centered activities should be introduced and implemented by Thai English teachers. The focus should be on encouraging speaking activities in class. Of course, this does not mean that reading and writing skills can be ignored. What we call for is activity-based instruction. Realizing the fact that English, like any other languages, involves skill practice. This can be done best by asking the students to act out or use the language, in addition to explicit and intensive language learning in the classroom.

4) National tests such as O-NET should incorporate speaking components. This can be done by asking external agencies to help assess the students’ oral fluency. Moreover, university admission requirements should make sure that the candidates’ English spoken skills are properly assessed. The

TOEIC test for Thailand as reported in 2022 showed that Asia does indeed have a slightly lower correlation (0.84) between reading and listening scores, compared to other regions such as North America (0.92) and Europe (0.89). This may partly provide an explanation reflecting the teaching method being used. While it is possible that the teaching emphasis on reading and grammar with limited focus on speaking could contribute to the lower correlation, it is important to consider other factors. By making oral fluency a requirement, additional procedures are required to assess their oral communication skills, in addition to the national test score and the cumulative grades from schools. By setting up such requirements, it is hoped that *washback effects* of the test will help gear English instruction towards more communicative instruction.

5) Another issue is the practice of teaching-to-the-test or exam-led approach to learning languages. Our thought is that the current approach to teaching English as a foreign/second language has been criticized for being overly focused on getting students to pass exams, rather than developing their overall language skills. Like many countries, in Thailand, the focus is primarily on exam preparation rather than developing overall language skills. This mentality, if anything, lacks emphasis on communicative language practice, which limits students' opportunities to engage in authentic and meaningful conversations, hindering the development of their speaking and listening skills. Classroom activities often prioritize written exercises, grammar drills, and reading comprehension tasks, which may not sufficiently prepare learners for real-life communication scenarios.

6) Additionally, there is a lack of standardization in the classroom, which can lead to an inconsistent level of education for students. One solution to this problem is to give individual teachers more autonomy in decision-making, while also implementing a standardized self-teaching program. This approach can address some of the issues with the current approach by ensuring that all students receive the same quality of education, while also allowing teachers to tailor their teaching methods to the specific needs of their students. However, it is important to consider the resources available to teachers and schools and to ensure that any changes in teaching methods are well-supported.

7) Lastly, AI applications should be utilized to support English instruction in Thailand. AI technology has the potential to provide personalized and adaptive learning experiences, immediate feedback, and access to a wide range of authentic language resources (Ng, 2023). Both teachers and students should be trained on how to use AI applications. Powerful as it is, AI is not a silver bullet. It must be noted that AI and machines do not help students in exam rooms. Rigorous practice and attention must be paid to forming effective habits in language learning. One may ask about the AI drawbacks. Olufemi Shonubi, the co-founder and CTO of Edutech Global,

says that AI in education can be expensive, lack human interaction, and raise privacy concerns (Shonubi, 2023). However, AI is meant to be a tool for teachers, not a replacement.

4. SUMMARY

The problems Thailand is facing regarding the effort to improve the quality of English language education. This study points to the need to develop the quality of Thai teachers in general. This study suggest that Thai English teachers should change their teaching approaches and use more English in the classroom. While AI can be a valuable tool in language learning and improvement, it's important to note that human interaction and practice remain crucial for developing authentic language proficiency.

REFERENCES

- Admission Premium. (2016). *O-NET results: Better but still low*. Retrieved from <http://www.admissionpremium.com/news/671>
- Bangkok Post. (2018, November 5). *Thai English proficiency drops*. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1570042/thai-english-proficiency-drops>
- Chingos, M. M. (2013). Class size and student outcomes: Research and policy implications. *Journal of Policy Analysis and Management*, 32(2), 411–438.
- Drew, C. (9 September 2023). *The 4 principles of pragmatism in education*. Retrieved from <https://helpfulprofessor.com/pragmatism-in-education/>
- English First. (2020, January 20). *EF English proficiency index 2020*. Retrieved from <https://www.ef.com/epi/>
- English First. (n.d.). *EF English proficiency index*. Retrieved from <https://www.ef.com/epi/>
- International Trade Administration. (25 July 2022). *Thailand country commercial guide*. Retrieved from <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/thailand-education-services>
- Jacobs, G., & Renandya, W. (2018). *Cooperative learning in language education*. East Java, Indonesia: TEFLIN Publication.
- Khaled, M. (2015). *Advantages and disadvantages of grammar translation methods*. Retrieved from <https://mkhaledbh.wordpress.com/2015/11/14/advantages-and-disadvantages-of-grammar-translation-methods/>
- Kaewmala. (2012). *Thai education failures – Part 4: Dismal English-language training*. Retrieved from

- <https://asiancorrespondent.com/2012/03/thai-education-failures-part-4-dismal-english-language-education/>.
- Kawasaki, J. (2021, December 8). *5 popular ESL teaching methods every teacher should know*. Retrieved from <https://bridge.edu/tefl/blog/esl-teaching-methods/>
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. New York: Longman.
- Mala, D. (2021, January). Long-overdue end of O-Net exams. *Bangkok Post*. Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2044427/long-overdue-end-of-o-net-exams>
- Michael, R., & Trines, S. (2018, February 6). *Education in Thailand*. Retrieved from <https://wenr.wes.org/2018/02/education-in-thailand-2>
- Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum: B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- The Nation. (November 2016). *Thailand ranks near bottom in English proficiency: Survey*. Retrieved from <http://www.nationmultimedia.com/business/Thailand-ranks-near-bottom-in-English-proficiency-30218895.html>.
- National News Bureau of Thailand. (2016). *PM urges Thais to improve English skills*. Retrieved from http://nwnt.prd.go.th/centerweb/newsen/NewsDetail?NT01_NewsID=WNPOL5907090010009.
- Ng, A. (29 August 2023). *Andrew Ng: Opportunities in AI - 2023* [YouTube]. Retrieved from https://youtu.be/5p248yoa3oE?si=bIUPLsVqXm_GMqFs
- OECD. (2016). *Low-performing students: Why they fall behind and how to help them succeed*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2018). *Thailand*. Retrieved from https://www.oecd.org/pisa/publications/PISA2018_CN_THA.pdf
- Pitsuwan, S. (2012). *Driving Thailand's economy to the global stage (A public talk)*. Retrieved from <http://www.wu.ac.th/th/news/2253>
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (1999). *Approaches and methods in language teaching: A description and analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J., & Rodgers, T. (2001). *Approaches and methods in language teaching*. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Sinlarat, P., & Thadphoothon, J. (2016). *Integrating transversal competencies in education policy and practice (phrase III)*. Paris: UNESCO.
- Shonubi, O. (2023, February 21). AI in the classroom: Pros, cons and the role of edtech companies. Retrieved from
- วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566

- <https://www.forbes.com/sites/theyec/2023/02/21/ai-in-the-classroom-pros-cons-and-the-role-of-edtech-companies/>
- Sureeyatanapas, P., Boonma, A., & Thalangkan, S. (2016). English proficiency requirements for engineering graduates at private organizations in Thailand. *Engineering and Applied Science Research*. 43, Special Issue (S1): The 6th KKU International Engineering Conference 2016, pp. 35–39. Retrieved from <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/easr/article/view/69658>
- Tan, B. (ed.). (2004). *Creative writing in EFL/ESL classrooms I*. Serdang: UPM Press.
- Thadphoothon, J. (2023). *ELT for Sustainable Development: Texts and Methods*. In Proceedings of the 4th Language, Society and Culture International Conference (The 4th LSCIC), May 12, 2023.
- Thaiger. (2021, November 26). *Thailand's English proficiency level drops again, as the pandemic widens gap in education disparity*. Retrieved from <https://thethaiger.com/guides/education/thailands-english-proficiency-level-drops-again-as-the-pandemic-widens-gap-in-education-disparity>
- TOEIC. (2022). *2022 report on test takers worldwide - TOEIC® Listening & Reading test*. Retrieved from <https://www.ets.org/content/dam/ets-org/pdfs/toEIC/toEIC-listening-reading-report-test-takers-worldwide.pdf>
- Triwittayayon, T., & Sarobol, N. (2018). Factors Enhancing English Speaking Ability: Perspectives from Thai High School Students and Their Teachers. *ThaiTESOL Journal*. 31(1), 49-64.
- OECD-UNESCO. (2016), *Education in Thailand: An OECD-UNESCO perspective, reviews of national policies for education*. Paris: OECD Publishing.
- Wanich, W. (2014). The relationship between the CLT approach and Thai EFL students' attitudes and motivation in learning speaking. *Language Education and Acquisition Research Network Journal*. 7(1), 106
- Wang, Y. (5 December 2022). Low English Proficiency in Thailand Could Hinder the Country's Development Prospects. *Thailand Business News*. Retrieved from <https://www.thailand-business-news.com/business/94596-low-english-proficiency-in-thailand-could-hinder-the-countrys-development-prospects>
- Wongsothorn, A. et al. (2019). Innovative use of English language teaching as an international language in graduate studies in Thai universities. *LEARN Journal*. 12(2), 14-27.

สวัสดิการแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย : กรณีศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก

จรรยา แป้นแก้ว¹ ภัทรพล กลิ่นเงาะ² นภัทรวรรณ ศรีเมือง³ ณัฐนิชา ณ ระนอง⁴ จุฑามาศ อินทร์สุข⁵
และอเนก สุขดี⁶

¹⁻⁵นิสิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁶อาจารย์หลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Received 07/07/23 Revised 22/09/23 Accepted 27/12/23

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า 2) ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ข้อมูลจากเอกสารและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องและและจากเจ้าหน้าที่รัฐ 5 คน ผู้ประกอบการ 5 คน และแรงงานชาวพม่า 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า แรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลกอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะมีสิทธิในการได้รับสิทธิด้านสุขภาพ ได้แก่ ประกันสังคมและประกันสุขภาพจากรัฐไทยเช่นเดียวกับแรงงานชาวไทย ทั้งนี้ แรงงานชาวพม่าที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะต้องผ่านการตรวจสุขภาพและทำบัตรประกันสุขภาพตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดและขึ้นทะเบียนตามระบบของแรงงานจังหวัดในพื้นที่ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า ได้แก่ ปัญหาการขึ้นทะเบียนซึ่งมีขั้นตอนที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและใช้เอกสารจำนวนมาก ปัญหาการสื่อสารซึ่งมีข้อจำกัดทางภาษาและขาดคนกลางช่วยแปลภาษาและปัญหาการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของแรงงานสตรีชาวพม่าที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์ ข้อเสนอแนะ คือ รัฐควรจัดบริการการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวผ่านระบบออนไลน์ ควรมีการเพิ่มอัตราค่าส่งเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอในการให้บริการแรงงานต่างด้าว ควรลดขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวและควรจัดให้มีล่ามแปลภาษา

คำสำคัญ: สวัสดิการแรงงานต่างด้าว, สิทธิด้านสุขภาพ, แรงงานชาวพม่า

The Welfare for Migrant Workers of Thai Government: Case Study about Health Rights of Burmese Workers in Phitsanulok Province

Jaroon Pankeaw¹, Phattharapon Klinjor², Napassawan Srimueang³, Natnicha Na-Ranong⁴,
Juthamas Insuk⁵ and Anek Sookdee⁶

¹⁻⁵ Undergraduate students, Political Science Program, Faculty of Social Sciences and
Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University

⁶Lecture of Political Science Program, Faculty of Social Sciences and Local Development,
Pibulsongkram Rajabhat University

Received 07/07/23 Revised 22/09/23 Accepted 27/12/23

Abstract

This research aims to investigate 1) the health rights of Burmese workers, 2) the problems and obstacles related to the access of health rights for Burmese workers, and 3) recommendations for improving Burmese workers' access to health rights in Phitsanulok Province. The qualitative research is grounded in documents, relevant theoretical concepts, and insights gathered from interviews with 5 government officials, 5 entrepreneurs, and 10 Burmese workers, totaling 20 participants through a specific sampling method. The research instruments employed were interviews, and the data underwent content analysis, analyzed descriptively. The research findings reveal that 1) Burmese workers legally employed in Phitsanulok Province are entitled to health rights, including social security and health insurance from the Thai government, similar to Thai workers. To avail of these benefits, they must undergo a health examination, obtain a health insurance card as per the Ministry of Public Health regulations, and register within the provincial labor system. Problems and obstacles concerning the access to health rights for Burmese workers encompass complicated registration procedures, requiring extensive paperwork. Communication challenges arise due to limited language proficiency, and there is a lack of intermediaries to assist in translating languages. Pregnant Burmese women workers face difficulties accessing health services. Recommendations include the implementation of an online registration service for migrant workers, an increase in staffing to adequately serve foreign workers, a simplification of the registration procedures for foreign workers, and the provision of interpreters to facilitate effective communication between health service providers and Burmese workers.

Keywords: Welfare of Migrant Workers, Health Rights, Burmese Workers

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของโลกเนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กล่าวไว้ว่าแรงงานข้ามชาติ คือ บุคคลที่ย้ายถิ่นจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อที่จะไปทำงานมากกว่าที่จะไปใช้จ่ายเงินของตนเอง จากคำกล่าวดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงานนั้นเป็นเรื่องของสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการย้ายถิ่น (เบญจพร ทองมาก และวรวิทย์ มิตรทอง, 2564) สอดคล้องกับแนวคิดของ Ravenstein (1889) ซึ่งกล่าวว่า การย้ายถิ่นเกิดมาจากการผลักดันและปัจจัยดึงดูด ที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงาน โดยปัจจัยที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่น ได้แก่ ความยากจน การขาดแคลนที่ดิน การมีประชากรมากเกินไปของประเทศต้นทาง ส่วนปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่น ได้แก่ โอกาสในการแสวงหางานทำที่ดีกว่าค่าจ้างและความทันสมัยของประเทศปลายทาง

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแรงงานต่างด้าวอพยพเข้ามาทำงานในพื้นที่เป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2565 มีแรงงานชาวพม่าเข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลกมากที่สุดจำนวน 3,273 คน รองลงมาคือ แรงงานสัญชาติลาวจำนวน 614 คน และแรงงานสัญชาติกัมพูชาจำนวน 222 คนตามลำดับ (สำนักงานจัดหางานจังหวัดพิษณุโลก, 2565) จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่เลือกศึกษาเฉพาะแรงงานชาวพม่าเนื่องจากมีจำนวนมากที่สุดในจังหวัดพิษณุโลกเมื่อเทียบกับแรงงานลาวและกัมพูชา โดยแรงงานชาวพม่าสามารถอพยพเข้ามาทางชายแดนที่ติดกับประเทศพม่าได้ เช่น อำเภอแม่สอดและอำเภอพบพระ จังหวัดตากแล้วจึงเดินทางต่อมาจังหวัดพิษณุโลก สำหรับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานชาวพม่าก่อนที่จะเข้ามาทำงานในพิษณุโลกนั้นส่วนใหญ่ทำอาชีพสวนผัก มีรายได้อยู่ที่ 1,500-4,500 บาท บางคนทำอาชีพลูกจ้างร้านอาหารมีรายได้อยู่ที่ 4,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายและต้องประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะรายได้ที่หามาได้นั้นต้องแบ่งให้กับพ่อแม่และญาติพี่น้อง จึงเป็นเหตุผลที่ตัดสินใจเข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อส่งเงินกลับไปทางบ้านเพราะที่บ้านมีฐานะยากจน ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก (สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์และนรินทร์ สังข์รักษา,

2560) เมื่อมาทำงานในจังหวัดพิษณุโลก แรงงานชาวพม่าส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพที่คนไทยหรือคนในพื้นที่ไม่นิยมทำกัน เป็นลักษณะงานประเภทงานสกปรก งานหนัก งานอันตราย เช่น คนงานรับเหมาก่อสร้าง คนงานปศุสัตว์ โรงฆ่าสัตว์และชำแหละ ลูกจ้างในร้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น ซึ่งอาชีพดังกล่าวในข้างต้นของแรงงานชาวพม่าได้ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในหลายด้านทั้งในแง่บวกและในแง่ลบ กล่าวคือ แรงงานชาวพม่ามีความพอใจกับงานที่ทำเพราะมีรายได้ดีกว่าบ้านเกิดของตน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเงินส่งกลับไปที่บ้านทุกเดือน แต่ต้องแลกมาด้วยความอดทนในงานที่ทำ เพราะต้องทำงานหนักโดยเฉพาะการทำหน้าที่ยกของ งานสกปรกต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้แม้จะส่งผลดีด้านรายได้ ค่าตอบแทนก็ตาม แต่ก็ส่งผลเสียต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในหลายด้าน

ถึงแม้แรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลกจะเป็นแรงงานถูกกฎหมาย อย่างไรก็ตาม แรงงานบางส่วนยังเข้าไม่ถึงสิทธิสวัสดิการด้านสุขภาพทั้งระบบประกันสังคมและหลักประกันสุขภาพ อันเนื่องมาจากปัญหาการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงนายจ้างไม่ให้ความสำคัญส่งผลให้แรงงานดังกล่าวต้องเผชิญปัญหาด้านคุณภาพชีวิตทั้งที่เป็นสิทธิที่ควรได้รับ (สาทิณี ศิริไพบุลย์, 2561) จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่รัฐบาลไทยและสังคมไทยจะต้องตระหนักถึงการให้ความสำคัญและตื่นตัวในเรื่องสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าอย่างจริงจัง งานวิจัยเรื่องสวัสดิการแรงงานต่างด้าวของประเทศไทย กรณีศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลกจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่ารวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลที่มีค่าและเป็นประโยชน์โดยตรงแก่แรงงานชาวพม่ารวมถึงหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก อาทิ สำนักงานจัดหางานจังหวัดพิษณุโลกและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมกันกำกับ ดูแลและบริหารจัดการเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในพื้นที่ นอกจากนี้ ข้อมูลจากผลการวิจัยสามารถเป็นข้อเสนอแนะ แนวทางในการบริหารจัดการและการกำหนดนโยบายของรัฐเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า
- 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า
- 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า
ในจังหวัดพิษณุโลก

3. การทบทวนวรรณกรรม

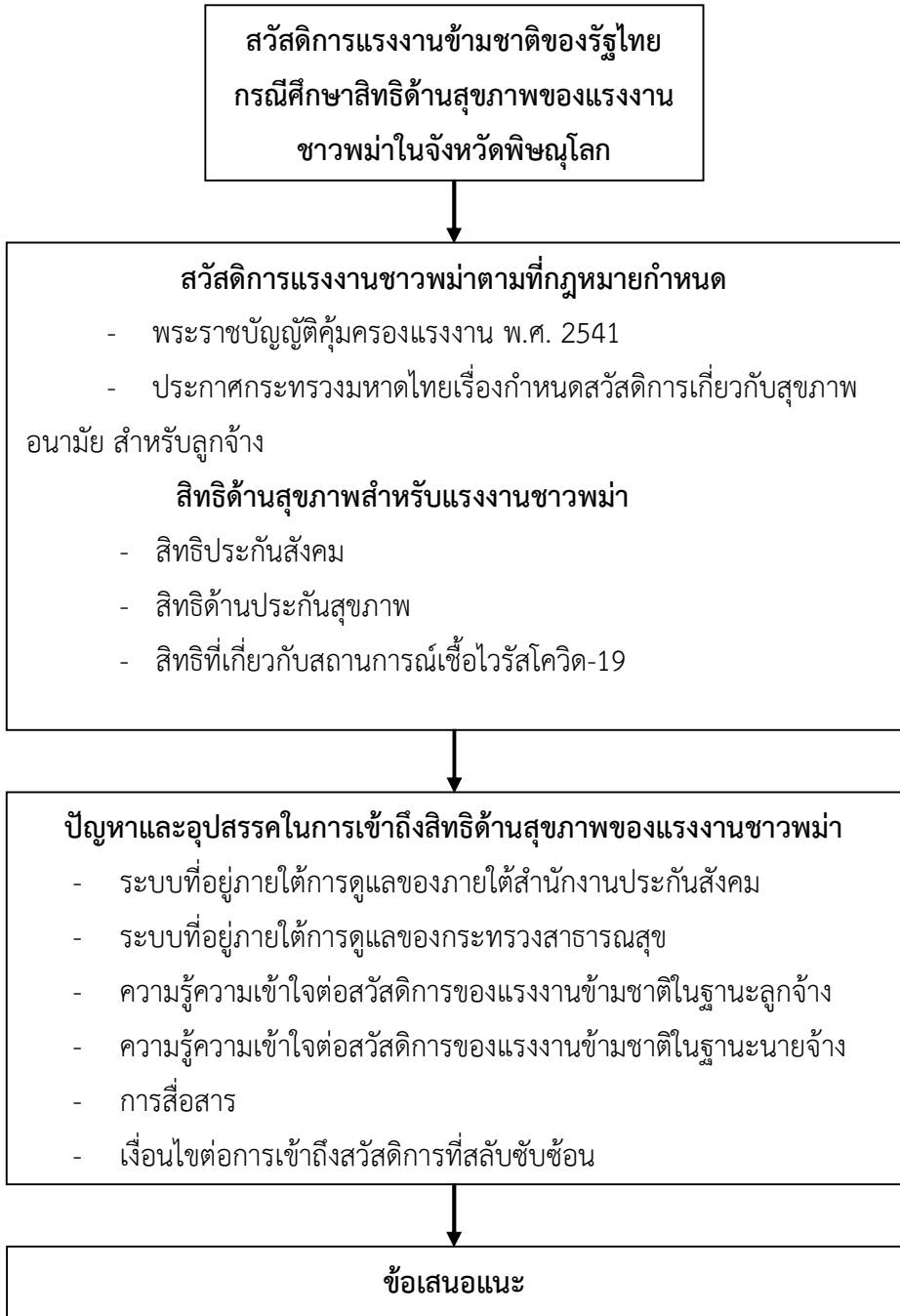
ทฤษฎีการย้ายถิ่นของ Everett S. Lee (Lee, 1966 อ้างถึงใน วิชชุกาญจน์ พาโนมัย, 2556) ได้อธิบายปรากฏการณ์การย้ายถิ่นโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่นำมาสู่การย้ายถิ่น โดย Lee ได้ทำการวิเคราะห์ถึงขนาด (Volume) กระแส (stream) การไหลทวนกระแส (Counter stream) ของการย้ายถิ่นและคุณลักษณะของผู้ย้ายถิ่นและเขาได้ให้ความหมายการย้ายถิ่นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยอย่างถาวรหรือกึ่งถาวรซึ่งไม่ว่าจะเป็นในลักษณะใด การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการย้ายถิ่นจะเกี่ยวข้องกับจุดเริ่มต้น (Origin) จุดปลายทาง (Destination) และอุปสรรคต่าง ๆ ที่กั้นขวางอยู่ระหว่างต้นทางกับปลายทาง (An intervening sets of obstacles) โดยพื้นที่ต้นทางและปลายทางมักจะมีแรงบวก (Positive force) หรือปัจจัยดึง (Pull) ที่ดึงดูดประชากรมิให้ย้ายถิ่นไปที่อื่น ในขณะที่เดียวกันก็จะมีแรงลบ (Negative force) หรือปัจจัยผลัก (Push) ที่จะผลักดันให้ประชากรย้ายถิ่น แต่อย่างไรก็ตาม ผลรวมของแรงเหล่านี้จะมากหรือน้อยจะผันแปรตามบุคลิกภาพ (Personality) และคุณสมบัติส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ (Age) เพศ (Sex) ระดับการศึกษา (Education) ระดับความชำนาญ (Skill) เชื้อชาติ/เผ่าพันธุ์ (Ethnic or tribal groups) คุณสมบัติอื่น ๆ ของประชากรที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ในทัศนะของ Lee การย้ายถิ่นเกิดขึ้นได้เพียงเพราะเหตุผลส่วนตัวซึ่งมักจะเป็นกรณีการย้ายถิ่นติดตามครอบครัวหรือการย้ายถิ่นเพื่อเผชิญโชคในแหล่งใหม่ นอกจากนี้ Lee ยังเห็นว่าการย้ายถิ่นจะเกิดขึ้นเมื่อมีการพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วเปรียบเทียบผลดีที่จะได้รับกับผลเสียที่จะเกิดขึ้น ถ้าผลดี (Benefits) มากกว่าผลเสียหรือต้นทุน (Costs) แล้วเขาก็จะตัดสินใจย้ายถิ่น

ทฤษฎีการย้ายถิ่นของ Ravenstein (1889) ได้อธิบายว่าการย้ายถิ่นเกิดมาจาก ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ก่อให้เกิดการย้ายถิ่นของแรงงาน โดยปัจจัยที่เป็น ตัวผลักดันให้เกิดการย้ายถิ่น ได้แก่ ความยากจน การขาดแคลนที่ดิน การมีประชากร มากเกินไปของประเทศต้นทาง ส่วนปัจจัยดึงดูดให้เกิดการย้ายถิ่น ได้แก่ โอกาสในการ แสวงหางานทำที่ดีกว่า (Better job opportunity) ค่าจ้างและความทันสมัยของประเทศ ปลายทางโดยการย้ายถิ่นส่วนมากจะย้ายถิ่นไปตามเมืองที่มีความเจริญมากกว่า เช่น ศูนย์กลางทางการค้าและอุตสาหกรรมและมักจะย้ายถิ่นไปในระยะทางใกล้ ๆ โดยผู้ที่มี ภูมิหลังชนบทจะมีการย้ายถิ่นมากกว่าผู้ที่มีภูมิหลังเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ วิทยาการจะมีส่วนทำให้เกิดการย้ายถิ่น โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลทำการย้ายถิ่นก็คือ เหตุผลทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมทั้งการทำมาหากิน การหางานทำหรือการเพิ่มรายได้

สาทิณี ศิริไพบุลย์ (2561) ศึกษาเรื่องการคุ้มครองทางสังคมและสิทธิประโยชน์ ประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ พบว่าการเข้ามาทำงานของแรงงาน ต่างด้าว 3 สัญชาติ (เมียนมา กัมพูชาและลาว) ควรมีการให้ความสำคัญทางด้านสังคมให้มีความ สำคัญเทียบเท่ากับด้านอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองทางสังคม อย่างเหมาะสมผ่านการประกันสังคม โดยข้อดีของระบบประกันสังคมไทยสำหรับแรงงาน ต่างด้าว 3 สัญชาติ คือ การให้สิทธิแก่แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติอย่างครอบคลุมทุกด้าน เมื่อเทียบกับมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ถือว่าให้เทียบเท่ากับ มาตรฐานสากล (ถึงแม้ว่าเงื่อนไขและผลประโยชน์ที่ได้รับจะแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี) และถือเป็นการให้ความคุ้มครองครอบคลุมขั้นต่ำในเรื่องของการเจ็บป่วยจากการทำงาน และการเจ็บป่วยที่ไม่ได้สืบเนื่องจากการทำงานซึ่งเป็นสิทธิที่แรงงานสมควรได้รับ สอดคล้องกับเฉลิมพล แจ่มจันทร์ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบ ประกันสุขภาพและบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับแรงงานข้ามชาติหลังการเปลี่ยนแปลง นโยบายจัดการแรงงานข้ามชาติ พ.ศ. 2555 พบว่าการบริหารจัดการในระบบประกัน สุขภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติและผู้ติดตามมีอยู่สองระบบ คือ ระบบที่อยู่ภายใต้การดูแล ของสำนักงานประกันสังคมและระบบที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุข สำหรับปัญหาอุปสรรคในส่วนของแรงงานนั้นพบว่าการเข้าถึงประกันสังคมและบัตรประกัน สุขภาพยังมีแรงงานข้ามชาติและผู้ติดตามบางส่วนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงระบบประกัน

สุขภาพและบริการสุขภาพได้ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของสถานะบุคคลในประเทศไทย การสื่อสาร รวมทั้งการประกันสุขภาพ อยู่ในสภาพของการสมัครใจ ส่วนความรู้ความ ตระหนักในชุดสิทธิประโยชน์ของระบบประกันสุขภาพ แรงงานที่มีประกันสุขภาพทั้งบัตร ประกันสุขภาพและประกันสังคม ยังไม่รู้จักความครอบคลุมของสิทธิประโยชน์และยังไม่มั่นใจว่าจะสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์เหล่านั้นเช่นเดียวกับคนไทยหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แรงงานข้ามชาติที่อยู่ในระบบประกันสังคม ในขณะที่ความคาดหวังต่อระบบประกัน สุขภาพที่รัฐไทยจัดให้นั้น แรงงานต่างชาตินั้นมีความคาดหวังที่จะได้รับบริการสุขภาพ ในมาตรฐานเดียวกับคนไทย นอกจากนี้ แรงงานต่างชาติหลายคนยังระบุถึงความจำเป็น ในการมีล่ามในสถานบริการสุขภาพเพื่อแก้ปัญหาในการสื่อสาร รวมถึงความจำเป็นในการ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับชุดสิทธิประโยชน์ของระบบบริการสุขภาพที่แรงงานข้ามชาติและ ผู้ติดตาม สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราภรณ์ ไพรเถื่อน (2564) เรื่อง “ความเป็นอื่น” และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ถูกกฎหมายใน สถานการณ์โควิด-19 พบว่าในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 แรงงานข้ามชาติ ส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ารับสิทธิตามประกันสังคม เช่น การรักษาพยาบาล เป็นต้น เมื่อแรงงาน เกิดอาการเจ็บป่วยมักจะไปรักษาที่คลินิกหรือซื้อยาตามร้านขายยา เหตุผลในการการไม่ใช้ สิทธิประกันสังคมนั้นเพราะความยุ่งยากและการได้เงินค่ารักษาคืนที่มีความล่าช้า นอกจากนี้ การสื่อสารและภาษาเป็นปัญหาสำคัญ อีกประการหนึ่งในการใช้สิทธิ เพราะ แรงงานบางส่วนไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ เอกสารการลงทะเบียนล้วนแต่เป็น ภาษาไทย ทำให้แรงงานมองว่ายุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าความเข้าใจและขณะเดียวกัน เมื่อไป ดำเนินการขอรับการเยียวยาต้องไปหลาย ๆ รอบ ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายมาก จึงทำให้แรงงาน ส่วนใหญ่ตัดสินใจไม่ลงทะเบียนรับเงินเยียวยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะ (Purposive sampling) ได้แก่

1) แรงงานชาวพม่าที่ทำงานอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 10 คน โดยเป็นแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สามารถพูดและสื่อสารภาษาไทยได้ แต่หากในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ชัดเจนจะมีคนไทยที่พูดภาษาพม่าหรือคนพม่าที่สื่อสารภาษาไทยได้ช่วยแปล

2) ผู้ประกอบการในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ที่ว่าจ้างแรงงานชาวพม่าเข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลกอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 5 คนโดยเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 2 คนและเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลกที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว

เหตุผลที่เลือกจังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกแบบเจาะจงโดยมีเหตุผลในการเลือก ดังนี้ จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานชาวพม่าอพยพเข้ามาทำงานในพื้นที่มากที่สุดโดยมีจำนวนมากกว่าแรงงานต่างด้าวสัญชาติอื่น เนื่องจากเป็นเมืองเศรษฐกิจ เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่างและอินโดจีน โดยขนาดเศรษฐกิจจังหวัดพิษณุโลกอยู่ในลำดับที่ 5 ของภาคเหนือและอยู่ในลำดับที่ 1 ของภาคเหนือตอนล่าง จึงมีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมากจึงเป็นจังหวัดปลายทางในการดึงดูดให้มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะแรงงานชาวพม่าซึ่งเดินทางมาจากชายแดนไทย-พม่า ซึ่งระยะทางไม่ไกลนักด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

4.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากที่ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วเพื่อใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการนัดหมายวัน เวลาในการสัมภาษณ์และได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2565 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 รวมระยะเวลาทั้งหมด 6 เดือน โดยใช้การสัมภาษณ์ ในส่วนที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิหรือเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

5. ผลการศึกษา

5.1 สิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า ผลการวิจัยพบว่า

สิทธิด้านสุขภาพของแรงงานพม่าซึ่งเป็นสิทธิหลัก ได้แก่ (1) สิทธิประกันสังคม โดยประกันสังคมสำหรับแรงงานชาวพม่าจะให้ความคุ้มครอง 7 กรณี เหมือนกับผู้ประกันตนคนไทย ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ กรณีว่างงาน ทั้งนี้ จะต้องเป็นแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายจึงจะได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลตามระบบประกันสังคม โดยได้ขึ้นทะเบียนและจ่ายเงินสมทบในระบบประกันสังคม และ (2) สิทธิประกันสุขภาพ สำหรับแรงงานชาวพม่าที่ทำงานประเภทงานรับใช้ในบ้าน เช่น เกษตร เลี้ยงสัตว์ ค้าขายที่ไม่ใช่ธุรกิจหรือเป็นแรงงานที่ไม่มีประกันสังคมจะต้องทำประกันสุขภาพตามระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยและตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละครั้ง ส่วนผู้ที่มีประกันสังคมอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องทำประกันสุขภาพ เว้นแต่ว่าเป็นผู้เข้าประกันสังคมใหม่ จะต้องซื้อประกันสุขภาพแบบ 3 เดือน โดยแรงงานชาวพม่าและกลุ่มผู้ติดตามแรงงาน (บุตรของแรงงานชาวพม่า) ที่ทำประกันสุขภาพจะได้รับสิทธิประโยชน์

ดังนั้น การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพทั่วไป การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังโรค การป้องกันและการควบคุมโรค โดยแรงงานชาวพม่าจะต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพและทำประกันสุขภาพกับสถานพยาบาลที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...แรงงานที่ทำงานในกิจการจะมีผู้ประกอบการทำประกันสังคมที่สามารถเป็นหลักประกันถึงความเสี่ยงเกี่ยวกับสุขภาพสวัสดิการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเจ็บป่วย หรือกรณีเสียชีวิต เป็นต้น...” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคนที่ 1, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2565)

“...แรงงานในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกที่ประกอบอาชีพช่วยงานในบ้าน เช่น ทำการเกษตร หรือเลี้ยงสัตว์ให้กับผู้ประกอบการแรงงานจะมีสิทธิบัตรประกันสุขภาพที่นายจ้างได้พาไปทำกับภาครัฐ...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 3, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...แรงงานชาวพม่าที่นำบุตรมาทำงานด้วยจะได้รับสิทธิประกันสุขภาพที่นายจ้างได้ให้สิทธิประโยชน์ในด้านการรักษาซึ่งเป็นผู้เข้าประกันสังคมใหม่ ให้กับลูกของชาวพม่าที่เข้ามาทำงานให้กับนายจ้างที่เป็นคนไทยอีกด้วย...” (เจ้าหน้าที่จัดหางานคนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2565)

5.2 ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า ผลการวิจัยพบว่า

5.2.1 ปัญหาการขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิประกันสุขภาพ มีปัญหา อุปสรรคสำคัญ ดังนี้

(1) ขั้นตอนในการขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิประกันสุขภาพมีความยุ่งยากซับซ้อน กล่าวคือ มีขั้นตอนที่มากเกินไปหลายขั้นตอนทำให้เสียเวลาในการรอนาน เนื่องจากการที่แรงงานชาวพม่าจะสามารถได้รับสิทธิประกันสุขภาพหรือสิทธิประกันสังคมจะต้องให้นายจ้างเป็นคนพาไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งก็คือสำนักงานจัดหางานจังหวัด ซึ่งจะต้องไปในวันทำการเท่านั้นเพื่อตรวจสอบรายละเอียดการขึ้นทะเบียนแรงงานแล้วจึง

พาแรงงานดังกล่าวไปทำบัตรประกันสุขภาพที่โรงพยาบาลของรัฐต่อไปได้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ปัญหาอยู่ที่การขึ้นทะเบียนขอรับสิทธิประกันสุขภาพ ทั้ง ๆ ที่เราต้องเสียเงินจ่าย แต่ใช้เอกสารเยอะมากจนรู้สึกไม่อยากพาแรงงานไปทำ และขั้นตอนเยอะเพราะต้องพาแรงงานเหล่านี้ไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่าง ๆ เช่นจัดหางานจังหวัด แล้วจึงไปที่โรงพยาบาล ซึ่งเสียเวลาเป็นอย่างมาก...” (ผู้ประกอบการคนที่ 5, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...การจัดระเบียบของเจ้าหน้าที่ หรือแนวทางให้แรงงานปฏิบัติตามมีความซับซ้อน ยุ่งยากทำให้แรงงานไม่เข้าใจ จึงเป็นปัญหาต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน...” (แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าคนที่ 10, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...กว่าแรงงานของผมนจะได้ทำประกันสุขภาพ ใช้เอกสารเยอะและใช้เวลานานมาก และจำเป็นต้องไปทำวันทำการ ทำให้เสียเวลาในการทำงานไปอีกด้วย...” (ผู้ประกอบการคนที่ 3, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

(2) ต้องใช้เอกสารจำนวนมาก กล่าวคือ แรงงานชาวพม่าจะต้องมีเอกสารเพื่อใช้ในการขอรับสิทธิประกันสุขภาพ ซึ่งเอกสารเหล่านี้ ได้แก่ บัตรประจำตัว สำเนาทะเบียนบ้านเกิดของแรงงานต่างด้าว เอกสารยืนยันตัวตนและบัตรประจำตัวแรงงาน ซึ่งปัญหาที่พบคือ หากแรงงานไม่มีเอกสารหรือเอกสารไม่ครบถ้วนก็จะไม่สามารถดำเนินการขอรับสิทธิประกันสุขภาพได้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงต้องใช้เอกสารเยอะ ทั้ง ๆ ที่เราก็ได้พาแรงงานไปขึ้นทะเบียนแรงงานที่สำนักงานจัดหางานจังหวัดแล้ว ข้อมูลตรงนี้น่าจะเชื่อมโยงกัน...” (ผู้ประกอบการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...แรงงานมองว่าการขึ้นทะเบียนมีความยุ่งยากซับซ้อนเอกสาร เยอะ จึงทำให้ ไม่สนใจในการขึ้นทะเบียนของทุก ๆ ครั้ง...” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคนที่ 2, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...มีอยู่ครั้งหนึ่งที่ผมต้องทำบัตรประกันสุขภาพ และเจ้าหน้าที่ ขอเอกสาร แต่ผมไม่มีให้ จึงจำเป็นต้องกลับบ้านที่ประเทศพม่าเพื่อไป เอาเอกสารมายื่นให้กับเจ้าหน้าที่ ไม่อย่างนั้นจะไม่สามารถทำประกัน ได้...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 10, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

5.2.2 ปัญหาการสื่อสาร กล่าวคือ เมื่อแรงงานชาวพม่าเกิดการเจ็บป่วยกะทันหัน หรือประสบอุบัติเหตุ เมื่อส่งไปถึงโรงพยาบาล การสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับแรงงาน ชาวพม่าเกิดความติดขัด ไม่สามารถสื่อสารให้เจ้าหน้าที่รับรู้ถึงอาการเจ็บป่วยได้ นำมาซึ่ง การรักษาแบบผิดวิธี เพราะมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ตอนนั้นผมปวดท้องมาก อาหารเป็นพิษ ผมรีบไปโรงพยาบาล แต่ ผมไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ ถึงอาการเจ็บปวดที่เกิดขึ้น...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 9 , สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...ในบางราย มีอาการแพ้ยาบางชนิด แต่ไม่สามารถสื่อสาร บอกกับ หมอได้ว่าตนเองนั้น แพ้ยาชนิดใดบ้าง เมื่อนำยาไปรับประทานเกิดอาการ แพ้ขั้นรุนแรง...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 8, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...แรงงานที่เข้าไปรักษากรณีพูดไทยไม่ได้เจ็บป่วยกะทันหัน ทำให้ หน่วยงานรัฐหรือโรงพยาบาลสื่อสารพูดคุยเป็นการลำบากจึงเป็นปัญหา ทำให้แรงงานรักษาอาการได้ไม่ทันท่วงที...” (ผู้ประกอบการคนที่ 2, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...แรงงานที่เจ็บป่วยเมื่อพูดภาษาไทยไม่ได้หรือสื่อสารกับ เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจจึงทำให้เป็นปัญหาต่อเจ้าหน้าที่ทำงานลำบากในการ รักษา...” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคนที่ 1, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

5.2.3 ปัญหาการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของแรงงานสตรีชาวพม่าที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์ กล่าวคือ แรงงานสตรีชาวพม่าที่อยู่ระหว่างการตั้งครรภ์มักพบปัญหาทางโรงพยาบาลไม่จำหน่ายบัตรประกันสุขภาพให้หรือแรงงานชาวพม่าที่มีบัตรประกันสุขภาพอยู่แล้ว หากพบว่าตั้งครรภ์ก็จะไม่ต่ออายุบัตรประกันสุขภาพให้ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ตอนแรกทำงานก่อสร้างอยู่ที่เชียงใหม่ ช่วงนั้นตั้งครรภ์ได้ 5 เดือน จำเป็นต้องย้ายมาทำงานที่พิษณุโลก ทำให้การฝากครรภ์ที่จะต้องไปพบหมออย่างต่อเนื่องติดขัดไม่ราบรื่น ต้องติดโรงพยาบาลใหม่...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 7, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...บางรายเจ็บปวดท้องขณะตั้งครรภ์ แต่ไม่สามารถแจ้งให้หมอทราบได้ว่าปวดท้องส่วนไหน แบบไหน ระดับไหนบ้าง ทำให้หมอไม่เข้าใจ และไม่รู้จักที่จะรักษา ทำให้คลอดก่อนกำหนดได้...” (แรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่าคนที่ 5, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...โรงพยาบาลไม่ขายบัตรประกันสุขภาพให้กับแรงงานที่เป็นหญิงตั้งครรภ์ทำให้หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นแรงงานพม่าถูกจำกัดสิทธิในการรักษาในการคลอด มักเผชิญปัญหาไม่สามารถเข้าถึงการบริการสุขภาพได้...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 6, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

5.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า ผลการวิจัยพบว่า

5.3.1 รัฐควรปรับเปลี่ยนขั้นตอนในการขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิประกันสุขภาพของแรงงานชาวพม่าให้เป็นการลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์แทนซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนในการเดินเอกสารไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ของนายจ้างและแรงงานชาวพม่าได้เป็นอย่างมาก ช่วยประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและสามารถประสานงานระหว่างหน่วยงานในแต่ละจังหวัดได้ทันทีที่เนื่องจากแรงงานชาวพม่าบางคนต้องย้ายไปทำงานที่จังหวัดอื่นซึ่งอาจจะทำให้การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพเป็นไปได้ยากเนื่องจากในจังหวัดที่ย้ายไปอาจไม่มีข้อมูลของแรงงานดังกล่าวหรืออาจมีข้อมูลที่ไม่สัมพันธ์กันและไม่ต่อเนื่องกันกับจังหวัดที่เคย

ลงทะเบียนไว้ นอกจากนี้ ภาษาที่ใช้ในระบบออนไลน์ควรเป็นภาษาที่หลากหลาย มีให้เลือกหลายภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันรวมถึงควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนในการกรอกข้อมูลลงในระบบออนไลน์แทนนายจ้างเพื่อความรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การขึ้นทะเบียนแรงงาน ควรมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบลงทะเบียนระบบออนไลน์ และสามารถประสานงานในระหว่างหน่วยงานแต่ละจังหวัดได้ เพราะเนื่องจากแรงงานบางกลุ่มอาชีพต้องไปทำงานพื้นที่ต่างจังหวัด ทำให้การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพเป็นไปได้ยากเพราะจังหวัดที่ไปทำงานไม่มีข้อมูลของแรงงานดังกล่าว...” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2565)

“...ภาษาที่ใช้ในระบบออนไลน์ ควรเป็นภาษาที่หลากหลาย มีให้เลือกหลายภาษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการรับข้อมูลอย่างถูกต้อง...” (ผู้ประกอบการคนที่ 3 สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...นายจ้างควรมีเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนในการกรอกข้อมูลให้ เพื่อความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำมากขึ้น...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 2, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

5.3.2 รัฐควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอในการให้บริการแรงงานต่างด้าว โดยหน่วยงานของรัฐควรจัดหาเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการสื่อสารได้หลายภาษา โดยเฉพาะภาษาพม่า เพื่อให้การสื่อสารได้เข้าใจตรงกันรวมทั้งควรจัดสรรอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในโรงพยาบาลให้เพียงพอต่อการให้บริการแรงงานชาวพม่าด้วย ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...รัฐควรออกนโยบายเพื่อเพิ่มเจ้าหน้าที่ทำงาน เพราะในปัจจุบันโรงพยาบาลรัฐมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ แค่คนไทยก็ไม่สามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วแล้ว และยังมีแรงงานข้ามชาติหรือชาวต่างชาติเข้ามาขอรับบริการเพิ่มขึ้น...” (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคนที่ 1, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2565)

“...รัฐควรรอจนนโยบายให้มีการเพิ่มบุคลากรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพให้กับแรงงาน เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการให้บริการแก่แรงงาน” (ผู้ประกอบการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...เจ้าหน้าที่รัฐ ควรมีบุคลากรที่สามารถพูดสื่อสารได้หลายภาษา เพื่อให้ง่ายต่อการสื่อสารกับแรงงาน...” (ผู้ประกอบการคนที่ 3, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

5.3.3 รัฐควรอธิบายประโยชน์และความสำคัญของการขึ้นทะเบียนแรงงานให้แรงงานชาวพม่าได้ ทั้งนี้ หน่วยงานรัฐควรส่งเสริมให้แรงงานชาวพม่าในฐานะลูกจ้าง เข้าถึงกระบวนการการดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวโดยการสร้างความตระหนัก และรับรู้ถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลก ให้เล็งเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการขึ้นทะเบียนแรงงานเพื่อที่จะได้สามารถมีสิทธิในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพต่าง ๆ ที่รัฐไทยเป็นผู้กำหนดไว้ได้ ดังตัวอย่าง คำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...รัฐควรมีการจัดสัมมนา ตามสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อบรมให้ความรู้แก่แรงงานชาวพม่า เพื่อให้พวกเขาได้รู้ถึงสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง...” (ผู้ประกอบการคนที่ 5, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...เมื่อหลายปีก่อนนี้ ผมมาทำงานที่ไทย นายจ้างของผมแจ้งให้ทราบถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ว่าหลังจากลงทะเบียน เราจะได้สิทธิอะไรบ้าง แต่ครั้งนี้นายจ้างไม่ได้แจ้งอะไรกับผมเลย แค่บอกให้ลงทะเบียนแค่นั้น...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 8, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

“...ผมมีเพื่อนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เขาไม่ได้ลงทะเบียนแรงงานต่างด้าว เพราะเขาคิดว่ามันไม่สำคัญอะไร นายจ้างเองก็ไม่ได้บอกถึงความสำคัญของการลงทะเบียน จนเมื่อเขาเกิดอุบัติเหตุ เขาถึงเห็น

ความสำคัญของการลงทะเบียน...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 3, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2566)

5.3.4 รัฐควรจัดให้มีล่ามแปลภาษา เนื่องจากเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาพม่าได้ ส่วนใหญ่จะสื่อสารได้เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ แรงงานชาวพม่าบางคนไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับแรงงานชาวพม่า นอกจากนี้ เมื่อแรงงานชาวพม่าไปติดต่อเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการจะนำล่ามส่วนตัวไปด้วยเพื่อลดเวลาในการติดต่อและเพื่อที่จะได้ติดต่อได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งในการจ้างล่ามมานี้ ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด ดังนั้น หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีล่ามแปลภาษาหรือควรพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ให้มีความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษาเพื่อให้ง่ายต่อการสื่อสารกับแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลกหรือไม่เช่นนั้นควรมีเอกสารสำหรับให้แรงงานชาวพม่ากรอกข้อมูลขึ้นพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ต้องรับทราบก่อนที่จะทำการรักษาต่อไป ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ผู้ประกอบการควรมีการจัดสอนภาษาไทยขึ้นพื้นฐานให้กับแรงงานชาวพม่า เพื่อช่วยต่อการใช้ชีวิตและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐมากยิ่งขึ้น...” (แรงงานชาวพม่าคนที่ 6, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...ควรมีล่ามแปลภาษาในการช่วยพูดคุยสื่อสารกับแรงงานพม่า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่แรงงานพม่าที่เข้าใช้บริการ และเป็นการทำให้การเข้ารับการรักษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...” (ผู้ประกอบการคนที่ 4, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

“...ควรมีเจ้าหน้าที่ล่ามในแต่ละแห่งของสถานบริการด้านสุขภาพที่รัฐจัดหาไว้ให้ หรือควรมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถพูดสื่อสารกับแรงงานได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการที่นำแรงงานไปใช้บริการด้านสุขภาพ เพื่อความสะดวกรวดเร็วต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และประหยัดค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการ...” (ผู้ประกอบการคนที่ 1, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2565)

6. สรุปและอภิปรายผล

6.1 สรุป

1) ผลการศึกษาพบว่าแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลก อย่างถูกต้องตามกฎหมายจะมีสิทธิในการได้รับสวัสดิการด้านสุขภาพ ได้แก่ ประกันสังคม และประกันสุขภาพจากรัฐไทยเช่นเดียวกับแรงงานชาวไทย ทั้งนี้ แรงงานชาวพม่าที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะต้องผ่านการตรวจสุขภาพและทำบัตรประกันสุขภาพตามที่ กระทรวงสาธารณสุขกำหนดและขึ้นทะเบียนตามระบบของแรงงานจังหวัดในพื้นที่

2) ผลการศึกษาพบว่าปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของ แรงงานชาวพม่า ได้แก่ ปัญหาการขึ้นทะเบียนซึ่งมีขั้นตอนที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและ ใช้เอกสารจำนวนมาก ปัญหาการสื่อสารซึ่งมีข้อจำกัดทางภาษาและขาดคนกลาง ช่วยแปลภาษาและปัญหาการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของแรงงานสตรีชาวพม่าที่อยู่ ระหว่างการตั้งครรภ์

3) ผลการศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของ แรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ รัฐควรจัดบริการการขึ้นทะเบียนแรงงาน ต่างด้าวผ่านระบบออนไลน์ ควรมีการเพิ่มอัตราค่าส่งเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอในการให้บริการ แรงงานต่างด้าว ควรลดขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวและควรจัดให้มีล่าม แปลภาษา

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องสวัสดิการแรงงานต่างด้าวของรัฐไทย กรณีศึกษาสิทธิด้าน สุขภาพของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยขออภิปรายข้อค้นพบจากการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) สิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า

สำหรับแรงงานชาวพม่า เมื่อเข้ามาทำงานในจังหวัดพิษณุโลก ผู้ประกอบการ จะแจ้งถึงสิทธิสวัสดิการด้านสุขภาพต่าง ๆ ให้แรงงานชาวพม่าได้รับทราบ โดยใช้ล่ามเป็น คนกลางในการแปลภาษา เพื่ออธิบายถึงสิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการในการรักษาต่าง ๆ ดังนี้

สิทธิประกันสังคม คือ กองทุนที่ช่วยให้สมาชิกมีหลักประกันความเสี่ยงจากปัญหาสุขภาพและปัญหาการว่างงาน โดยประกันสังคมแรงงานต่างด้าวจะให้ความคุ้มครอง 7 กรณี เหมือนกับผู้ประกันตนคนไทย ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีคลอดบุตร กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ กรณีว่างงาน

บัตรประกันสุขภาพ จะได้รับสิทธิประโยชน์ เช่น การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพทั่วไป การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังโรค การป้องกันและการควบคุมโรค

โดยผู้ประกอบการหรือนายจ้างจะพาแรงงานชาวพม่าไปขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิพร้อมตรวจสุขภาพและทำประกันสุขภาพตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด เมื่อเกิดอาการบาดเจ็บหรือป่วย จำเป็นต้องเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ผู้ประกอบการในจังหวัดพิษณุโลกสามารถพาแรงงานชาวพม่าเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลพุทธชินราช และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสมอแข

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้จัดสวัสดิการสำหรับแรงงานชาวพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยที่ต้องเป็นไปตามสิทธิด้านสุขภาพสำหรับแรงงานต่างด้าวที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ แรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจะต้องได้รับสิทธิในด้านประกันสุขภาพที่เท่าเทียมกับคนไทยซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนที่แรงงานต่างด้าวควรจะได้รับ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสาทิณี ศิริไพบูลย์ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการคุ้มครองทางสังคมและสิทธิประโยชน์ประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ พบว่าการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ (เมียนมา กัมพูชา และลาว) นั้นควรมีการให้ความสำคัญทางด้านสังคมให้มีความสำคัญเทียบเท่ากับด้านอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมผ่านการประกันสังคมและยังสอดคล้องกับทรงชัย ทองปาน (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่ององค์ความรู้ว่าด้วยแรงงานข้ามชาติกับสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่าแรงงานข้ามชาติได้รับบริการด้านสุขภาพที่ดี สามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย นับเป็นสิทธิด้านสุขภาพที่แรงงานข้ามชาติพึงได้รับในประเทศปลายทาง เพราะแรงงานข้ามชาติมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยและแรงงานข้ามชาติได้เข้ามาอยู่อาศัยในฐานะประชากรกลุ่มหนึ่งของสังคมไทย

การที่แรงงานชาวพม่าได้รับสิทธิสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสมสอดคล้องต่อหลักแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิแรงงานที่เป็นไปตามประกาศสิทธิมนุษยชนสากล (Universal

Declaration of Human Rights) ในเรื่องของสิทธิในการใช้บริการและความปลอดภัยทางสังคม ในกรณีตักงาน ป่วย ไร้สมรรถภาพ การสูญเสียชีวิตคู่ ชราภาพ และภาวะการณมีบุตรหรือกตติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (The Covenant on Economic Social and Cultural Rights) ที่ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับสิทธิในสวัสดิการและการประกันสังคมและปฏิญญาแรงงานระหว่างประเทศฟิลาเดเฟีย (ILO Declaration of Philadelphia) ที่ระบุถึงความคุ้มครองความปลอดภัยทางสังคม โดยเน้นย้ำว่าแรงงานไม่ใช่สินค้าและมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเชื้อชาติใด เพศใด หรืออยู่ในสถานะใด ก็ต้องได้รับอิสรภาพ มีศักดิ์ศรีมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและได้รับโอกาสที่เท่าเทียม เป็นต้น

2) ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่า

ในปัจจุบัน การบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพและบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยอยู่ภายใต้การดูแล 2 ระบบ คือ ระบบที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานประกันสังคมเป็นการมอบสิทธิที่พึงได้รับเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งประเทศไทยได้มอบสิทธิประกันสังคมให้แก่แรงงานข้ามชาติ 3 สัญชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยและระบบที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกก็ยังคงมีอยู่เรื่อยมาซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประเด็น ดังนี้

2.1) ปัญหาการขึ้นทะเบียนของแรงงานชาวพม่า กล่าวคือ ขั้นตอนในการขึ้นทะเบียนมีความยุ่งยาก ซับซ้อน มีหลายขั้นตอน ผู้ประกอบการจะเป็นคนพาแรงงานชาวพม่าไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานจัดหางานจังหวัด เพื่อดูรายละเอียดของการขึ้นทะเบียนแรงงาน และพาแรงงานชาวพม่าไปทำบัตรประกันสุขภาพที่โรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งใช้ระยะเวลาานาน เพราะเปิดแค่วันทำการวันจันทร์ถึงศุกร์ ทำให้แรงงานชาวพม่าต้องเสียเวลาในการทำงานอีกด้วย ทั้งนี้ เมื่อเกิดการย้ายงานหรือการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอื่น ๆ มักพบปัญหาการนำเข้าข้อมูลของประกันสุขภาพ โดยฐานข้อมูลที่จำเป็นยังขาดการแบ่งปันระหว่างหน่วยงาน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังใช้เอกสารจำนวนมาก ซึ่งเอกสารเหล่านี้ได้แก่ บัตรประจำตัว

สำเนาทะเบียนบ้านเกิดของแรงงานข้ามชาติและเอกสารยืนยันตัวตนและบัตรประจำตัวแรงงาน ซึ่งปัญหาที่พบ คือ เอกสารการลงทะเบียนล้วนแต่เป็นภาษาไทย หากแรงงานไม่มีเอกสารหรือเอกสารไม่ครบถ้วนก็จะไม่สามารถดำเนินการขอรับสิทธิประกันสุขภาพได้ ทำให้แรงงานชาวพม่าเกิดความซับซ้อน ยุ่งยาก เกินกว่าความเข้าใจ ทำให้แรงงานไม่ค่อยสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ นอกจากนี้ แรงงานชาวพม่าบางคนที่อยู่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน มักมองว่าการลงทะเบียนประกันสังคมและบัตรประกันสุขภาพนั้นไม่มีความสำคัญ เพราะเมื่อตนเองเจ็บป่วยก็สามารถออกไปซื้อยารักษาเองตามคลินิกหรือร้านจำหน่ายยาสามัญ ไม่จำเป็นต้องไปดำเนินการให้ยุ่งยากและเสียเวลา แต่กรณีเช่นนี้พบเพียงแค่บางสถานประกอบการเท่านั้น

2.2) ปัญหาการสื่อสาร กล่าวคือ แม้ว่าผู้ประกอบการจะมีการจัดหาหัวหน้าแรงงานชาวพม่าและล่ามมาเป็นคนกลางในการติดต่อสื่อสาร แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการสื่อสารนั้นถือเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่สำคัญของแรงงานชาวพม่าในการใช้สิทธิเพราะแรงงานชาวพม่าบางส่วนไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินกะทันหัน ไม่มีใครอยู่ด้วย ณ เวลานั้น แรงงานชาวพม่าจำเป็นต้องพึ่งพาตนเองไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด แต่ด้วยข้อจำกัดทางภาษา ทำให้การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ยากลำบาก ได้รับชุดข้อมูลที่สื่อสารแตกต่างกัน ทำให้นำไปสู่การรักษาที่ผิดพลาดได้และอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้

2.3) ปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานสตรีข้ามชาติ กล่าวคือ สำหรับปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานสตรีข้ามชาติ ส่วนใหญ่มักพบเจอในสตรีตั้งครรภ์ประสบปัญหาการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพ เนื่องจากแรงงานชาวพม่าบางรายไม่ได้ให้ความสำคัญกับการซื้อบัตรประกันสุขภาพและพบปัญหาทางโรงพยาบาลไม่จำหน่ายบัตรประกันสุขภาพให้กับแรงงานต่างด้าวบางกลุ่ม เช่น หญิงตั้งครรภ์หรือแรงงานที่มีบัตรประกันสุขภาพอยู่แล้ว หากพบว่าตั้งครรภ์ก็จะไม่ต่ออายุบัตรประกันสุขภาพให้ ที่สำคัญแรงงานต่างด้าวมีการย้ายที่อยู่ไปเรื่อย ๆ ตามการจ้างงาน ทำให้ขาดการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้องย้ายไปฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลต่างพื้นที่ มักประสบปัญหาล่าช้าในการส่งข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับเฉลิมพล แจ่มจันทร์ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพ

และบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับแรงงานข้ามชาติหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายจัดการแรงงานข้ามชาติ พ.ศ. 2555 พบว่าปัญหาการนำเข้าสู่ข้อมูลการประกันสุขภาพของคนข้ามชาติที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ฐานข้อมูลที่เป็นยังขาดการแบ่งปันระหว่างหน่วยงาน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระบบบริการสุขภาพที่ผ่านมาไม่ได้ถูกออกแบบมาให้รองรับคนข้ามชาติอย่างเป็นมิตร การจ้างพนักงานสาธารณสุขต่างด้าวยังไม่มีความชัดเจน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าแรงงานชาวพม่าในจังหวัดพิษณุโลกมักประสบปัญหา อุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพด้วยข้อจำกัดในเรื่องของสถานะบุคคลในประเทศไทย การโดนเลือกปฏิบัติ ขั้นตอนการขึ้นทะเบียน การสื่อสาร ภาษาที่พบเจอ รวมทั้งการขาดความรู้ ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิประโยชน์ของระบบประกันสุขภาพ แม้ว่าแรงงานชาวพม่าจะมีประกันสุขภาพทั้งบัตรประกันสุขภาพและประกันสังคม แต่ยังคงไม่รู้ครอบคลุมของสิทธิประโยชน์ที่ตนควรจะได้รับและยังไม่มั่นใจว่าจะสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์เหล่านั้นได้เช่นเดียวกับคนไทยหรือไม่ แต่ทั้งนี้แรงงานชาวพม่ายังคงมีความคาดหวังที่จะได้รับบริการสุขภาพในมาตรฐานเดียวกับคนไทย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับเฉลิมพล แจ่มจันทร์และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพและบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับแรงงานข้ามชาติหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายจัดการแรงงานข้ามชาติ พ.ศ. 2555 ที่พบว่าการบริหารจัดการในระบบประกันสุขภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติและผู้ติดตามและประกอบกับการจ้างพนักงานสาธารณสุขต่างด้าวยังไม่มีความชัดเจนและนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการยังขาดความเข้าใจในเรื่องการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพรวมถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติและยังสอดคล้องกับจิราภรณ์ ไพโรถื่อน (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเป็นอื่นและการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ถูกกฎหมายในสถานการณ์โควิด-19 ที่พบว่าการใช้สิทธิประกันสังคมนั้นเพราะความยุ่งยากและการได้เงินค่ารักษาคืนที่มีความล่าช้า นอกจากนี้ การสื่อสารและภาษาเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในการใช้สิทธิ เพราะแรงงานบางส่วนไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ เอกสารการลงทะเบียนล้วนแต่เป็นภาษาไทย ทำให้แรงงานมองว่ายุ่งยาก ซับซ้อนเกินกว่าความเข้าใจ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1) ในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนรอบด้านนอกจากจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วควรจะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มเพิ่มเติมด้วย

2) เนื่องจากงานวิจัยนี้ทำการศึกษาสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานชาวพม่าในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยที่ได้จึงไม่สามารถที่จะระบุสิทธิสวัสดิการของแรงงานข้ามชาติทั้งหมดได้ ดังนั้น หากจะนำผลการวิจัยนี้ไปใช้พึงคำนึงถึงข้อจำกัดหรือเงื่อนไขนี้ด้วย

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษากฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องสวัสดิการแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยในปัจจุบันว่ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไรและแรงงานต่างด้าวที่ได้รับผลกระทบโดยตรงมีการปรับตัวอย่างไรต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

2) ควรศึกษานโยบายที่เกี่ยวกับสวัสดิการแรงงานต่างด้าวที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำมาใช้ในการหาเสียงในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดว่ามีการพูดถึงนโยบายดังกล่าวนี้หรือไม่

3) ควรศึกษานโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวว่าได้มีการกำหนดนโยบายในด้านสิทธิสวัสดิการแรงงานต่างด้าวที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิด้านสุขภาพไว้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

จิราภรณ์ ไพรเถื่อน. (2564). *ความเป็นอื่น”และการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ถูกกฎหมายในสถานการณ์โควิด-19*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรัตนนคร.

เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และคนอื่น ๆ. (2560). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพและบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับแรงงานข้ามชาติหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายจัดการแรงงานข้ามชาติ พ.ศ.2555*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ทรงชัย ทองปาน. (2563). องค์ความรู้ว่าด้วยแรงงานข้ามชาติกับสุขภาพ. *วารสารสุขศึกษา*, 43(2), 1-17.
- เบญจพร ทองมาก และวรวิทย์ มิตรทอง. (2564). การรับรู้สิทธิประโยชน์ของบัตรประกันสุขภาพและบัตรประกันสังคมในกลุ่มแรงงานต่างด้าวและบุคลากร ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 16(1), 53-64.
- วิชุกาญจน์ พาโนมัย. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาทิณี ศิริไพบูลย์. (2561). การคุ้มครองทางสังคมและสิทธิประโยชน์ประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ. *วารสารวิจัยสังคม*, 41(2), 97-140.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์ และนรินทร์ สังข์รักษา. (2560). รูปแบบวิถีชีวิตของแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ในพื้นที่เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 10(3), 2420-2439.
- สุทธิลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2558). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องสิทธิแรงงานและความคุ้มครองทางสังคมของแรงงานข้ามชาติในอาเซียน : กรณีศึกษานโยบายของประเทศไทย ต่อแรงงานข้ามชาติสัญชาติพม่า. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานจัดหางานจังหวัดพิษณุโลก. (2565). รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดพิษณุโลก ไตรมาส 2 ปี 2565 (เมษายน- มิถุนายน 2565). พิษณุโลก: สำนักงานจัดหางานจังหวัดพิษณุโลก.
- Ravenstein. E. G. (1889). The laws of migration. *Journal of the Statistical Society*, XLVIII(Part II), 241-301.

แนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปภาดา ธรรมจันทา

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Received 28/07/23 Revised 04/08/23 Accepted 27/12/23

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความพึงพอใจและปัญหาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2) การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 3) แนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรีภาคปกติ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 388 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ส่วนปัญหาการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่พบมาก คือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตามการเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์มากที่สุดในด้านสื่อบุคคล งานวิจัยนี้พบแนวทางการประชาสัมพันธ์ 4 ด้าน คือ 1) การวางแผนงานประชาสัมพันธ์ 2) การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ 3) บุคลากร และ 4) การประเมินผล

คำสำคัญ: การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด, ห้องสมุดมหาวิทยาลัย, การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์

Public Relations Guidelines for the Office of Academic Resources and Information Technology, Rajabhat Maha Sarakham University

Paphada Thamjunta

The Office of Academic Resources and Information Technology

Rajabhat Maha Sarakham University

Received 28/07/23 Revised 04/08/23 Accepted 27/12/23

Abstract

The research investigated three key aspects at Rajabhat Maha Sarakham University: 1) Satisfaction and challenges in public relations for the Office of Academic Resources and Information Technology, 2) Communication channels for student opinions, and 3) Guidelines to enhance public relations. A survey study included 388 regular-program students from the academic year 2023, selected through stratified random sampling. Data were collected using a questionnaire, and statistical measures (mean, frequency, and standard deviation) facilitated comprehensive analysis. Findings revealed high student satisfaction, particularly in message delivery and information dissemination. Challenges identified a concern about limited information distribution. Despite challenges, students reported high access to the public relations platform, with social media being the most utilized. Guidelines for improving public relations encompass planning, communication strategies, personnel management, and evaluation mechanisms.

Keywords: Public Relations for the Library, Academic Library, Access to Public Relations

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การประชาสัมพันธ์ (Public relations) เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน องค์กรและกลุ่มประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้อง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ศรัทธาและความร่วมมือจนเกิดความสัมพันธ์อันดี ช่วยให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (สำนักประชาสัมพันธ์, 2560; สุทธิญา กฤตาคม, 2564) ห้องสมุดเป็นหน่วยงานบริการที่ต้องใช้การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใช้บริการเพื่อให้เกิดการรับรู้ การยอมรับและเกิดความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ (อัญญาภา ราร่องคำ, 2561) วิธีการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การประชาสัมพันธ์ภายในห้องสมุด เป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำความเข้าใจให้เกิดขึ้นภายในห้องสมุด เช่น การกำหนดนโยบายของห้องสมุด การแจ้งข่าวการประชุม/อบรม/สัมมนา จากภายในองค์กรและภายนอกองค์กร 2) การประชาสัมพันธ์ภายนอกห้องสมุด เป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดไปสู่กลุ่มผู้ใช้บริการ ได้แก่ การปรับปรุงหน้าเว็บไซต์ของห้องสมุดในการแสดงเมนูที่ผู้ใช้บริการมีการใช้บริการเป็นจำนวนมากและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์หรือคลิปวิดีโอของห้องสมุดเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ใช้บริการและส่งเสริมการใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (อิสยาห์ พันศิริพัฒน์, 2566) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านอินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) เพื่อสนับสนุนการเข้าใช้บริการห้องสมุด (เสาวภา เพ็ชรรัตน์ และเนาวลักษณ์ แสงสนิท, 2566) การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดส่วนมากใช้วิธีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างสรรค์หรือเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ห้องสมุด ซึ่งกลยุทธ์ของการประชาสัมพันธ์เชิงรุกห้องสมุด ได้แก่ มีนโยบายการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนทำให้เกิดการยอมรับ มีกิจกรรมและวิธีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย และมีเครื่องมือและช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย (ปรัชญาวรรณจันทะขาน, 2564)

สังคมยุคสารสนเทศทำให้ผู้ใช้บริการมีทางเลือกมากมายที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้สะดวกรวดเร็ว ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ห้องสมุดจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

จำนวนมากให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ห้องสมุด (Website) เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) ยูทูบ (Youtube) การพัฒนาแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าว แบ่งปันข้อมูล กิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น การส่งเสริมการอ่าน การประชาสัมพันธ์หนังสือใหม่ การจัดนิทรรศการแนะนำหนังสือ (ชนะพันธ์ุ การคนชื่อ, 2562; นุสรรา อูมา และแก้ววราภรณ์ กรแก้ว, 2566) นอกจากนี้รูปแบบวิธีการประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อบุคคล โดยบุคลากรของห้องสมุดมีบทบาทสำคัญ เพราะเป็นผู้รอบรู้ เข้าใจห้องสมุดเป็นอย่างดี อาคารสถานที่หรือกายภาพของห้องสมุด ช่วยดึงดูดผู้ใช้บริการในห้องสมุดได้ การจัดทำของที่ระลึกหรือสัญลักษณ์ของห้องสมุดทำให้ผู้ใช้บริการจดจำห้องสมุดได้ดี สื่อเคลื่อนที่ เช่น เครื่องแต่งกายของบุคลากร โลโก้ วัสดุของห้องสมุด การจัดทำชมรมหรือกลุ่มเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้คำปรึกษา หรือสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใช้บริการกับบรรณารักษ์ การสำรวจความคิดเห็น ทำแบบสอบถาม การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเปิดโอกาสในการนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ ๆ ของห้องสมุด ตัวอย่างห้องสมุดที่ประสบความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล (University of Liverpool) ได้จัดกิจกรรมพิเศษ “Golden Tickets” ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ของห้องสมุด ถ่ายรูปคู่กับ “Golden Tickets” แชรลงสื่อออนไลน์ แล้วไปแลกเครื่องดื่มร้อน ๆ กระตุ้นให้เกิดการโพสต์ การแชร์ และเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มนักศึกษา (ลินดา พีชสี, 2565) ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากขึ้น สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจทันสมัยต่อเหตุการณ์ ทำให้มีผู้ใช้บริการให้ความสนใจติดตามข่าวสารเป็นจำนวนมาก สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดกิจกรรมเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียง ภายใต้โครงการ Human book special ได้แพร่ภาพสด คุยสดกับก๊อต จิรายุ ตันตระกูลทำให้นักศึกษารู้จักเพจของห้องสมุดและมีผู้ติดตามมากขึ้น (สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 25 พ.ค. 2565)

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาพบว่า ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวมยังคงประสบปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เช่น นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ทราบข่าวสารหรือบริการของ

ห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดที่ยังไม่ทั่วถึง (สุจิตรา สีหาอาจ, สมชาย วรรณญาณุไกร, และศุภรชชตรา แสนวา, 2561) สื่อประชาสัมพันธ์บริการอาจไม่น่าสนใจ และดึงดูดใจ การประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด ห้องสมุดขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่สร้างความดึงดูดใจต่อผู้ใช้งานใหม่ (อุไร ไพรสุยัน และสุพรรณษา บุญแก้ว, 2564) บุคลากร มีจำนวนจำกัด (วงศกร ชัยรัตน์ถาวร, แหวตดา เตชาทวิวรรณ และสมชาย วรรณญาณุไกร, 2557; กมลทิพย์ ฌ สงขลา, 2555) บุคลากรห้องสมุดขาดทักษะคอมพิวเตอร์และทักษะ การประชาสัมพันธ์ การขาดการบริหารจัดการที่ดีในประชาสัมพันธ์ผ่านเฟซบุ๊ก (วงศกร ชัยรัตน์ถาวร, แหวตดา เตชาทวิวรรณ และสมชาย วรรณญาณุไกร, 2557)

ปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีหลายรูปแบบและหลายวิธีการ ได้แก่ การสื่อสาร โดยตรงกับผู้ใช้บริการที่เคาน์เตอร์บริการภายในห้องสมุด การประชาสัมพันธ์ผ่านจอ LED ภายในอาคารของสำนักวิทยบริการฯ การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการฯ และเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กแฟนเพจ และกลุ่มปิดของ เฟซบุ๊กแคววมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไลน์ ยูทูป ผ่านกิจกรรมนำชมห้องสมุด การจัดกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ และการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด เป็นต้น แต่ยังไม่เคย ศึกษาผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงต้องการศึกษาความพึงพอใจและปัญหาการประชาสัมพันธ์ การเปิดรับข่าวสารของ นักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ และแนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและ เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา วิธีการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสม อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการโดยตรง

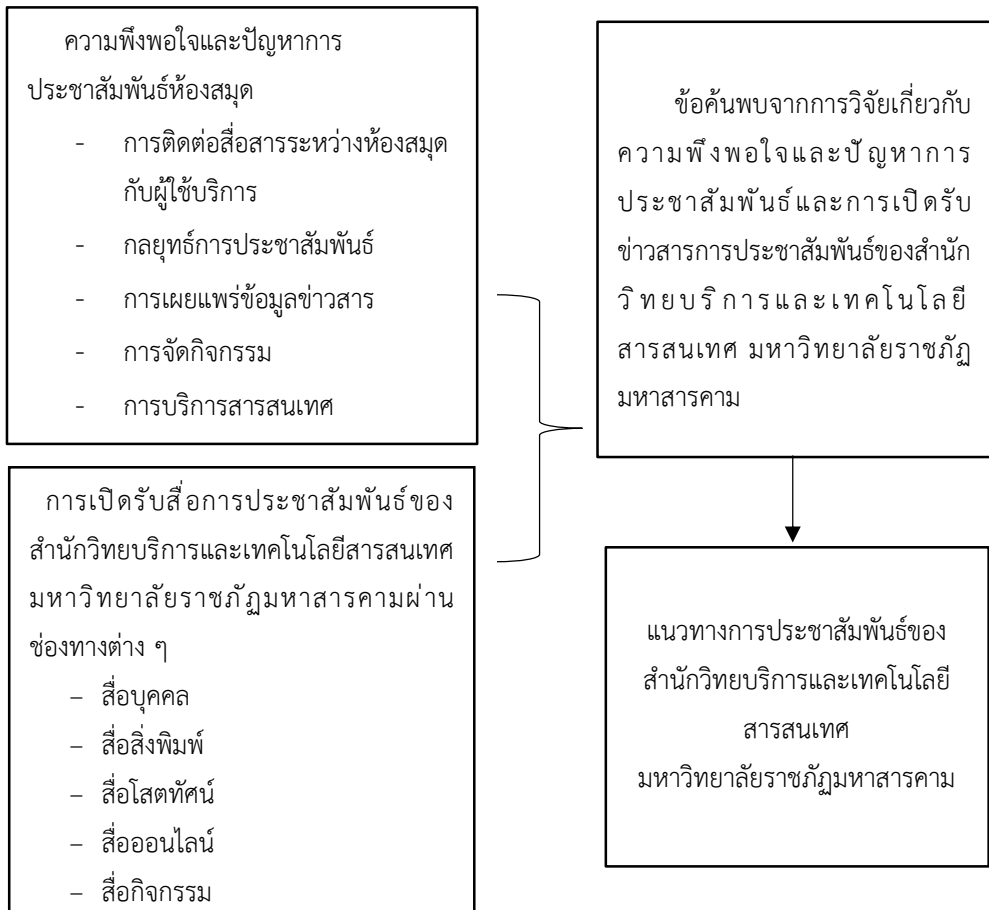
2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทย บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.2 เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทย บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.3 เพื่อหาแนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. กรอบแนวคิด

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ความพึงพอใจ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ และการเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาปริญญาตรีภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 13,293 คน (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2566) ผู้วิจัยใช้การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973, 727-728) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน แล้วนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละคณะ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

2) แนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2556 -2566 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thai Digital Collection-TDC) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online-ThaiJo) ประเภทเอกสารที่ใช้ ได้แก่ บทความวิชาการ บทความวิจัย และงานวิจัย กำหนดคำสำคัญหรือหัวเรื่องวิจัยที่ใช้ค้น ได้แก่ “การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด” “แนวทางการประชาสัมพันธ์” “กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด” “ปัจจัยการประชาสัมพันธ์” จำนวน 20 บทความ

4.2 เครื่องมือการวิจัย

1) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ และการเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ ตอนที่ 3 ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ตอนที่ 4 การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ผลประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไป

2) แบบบันทึกข้อมูลโดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านการประเมินผล

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และการเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนมิถุนายน ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2566 โดยรูปแบบการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ด้วย Google Form จำนวน 400 ชุด และได้กลับคืนมา 388 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 97

2) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยนำผลการวิจัยในระยะต้นของการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thai Digital Collection-TDC) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online-ThaiJo)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้การคำนวณค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการประชาสัมพันธ์ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อหาแนวทางการประชาสัมพันธ์

5. ผลการศึกษา

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศหญิงจำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 76.55 เพศชาย จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.45 สังกัดคณะครุศาสตร์จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.21 รองลงมาเป็นคนละมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.81 และคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.76 นักศึกษาใช้บริการพื้นที่นั่งอ่านหนังสือมากที่สุดจำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 22.39 รองลงมา คือ บริการอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายไร้สาย (Wi-Fi) จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 และบริการพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพบปะ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80

5.2 ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์และปัญหาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการฯ

ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ			
การให้บริการรวดเร็ว	3.99	0.76	มาก
เนื้อหาการให้บริการมีความถูกต้อง ครบถ้วน	4.07	0.73	มาก
การให้บริการมีคุณภาพที่ดี	4.07	0.72	มาก
ความเป็นมิตรในการประสานงาน	4.08	0.72	มาก
รวม	4.05	0.73	มาก
2. ด้านกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์			
การสื่อสารสองทาง	3.98	0.73	มาก
ช่องทางและเครื่องมือมีความหลากหลายและทันสมัย	3.96	0.77	มาก
การออกแบบกราฟิกมีความสวยงาม ทันสมัยเหมาะกับเนื้อหา	3.91	0.78	มาก
รวม	3.95	0.76	มาก
3. ด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร			
เนื้อหาที่น่าสนใจมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ	4.07	0.69	มาก
ขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการนำเสนอมีความเหมาะสม	4.06	0.70	มาก
เนื้อหาที่น่าสนใจมีความน่าสนใจ	4.09	0.70	มาก
เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย	4.07	0.70	มาก
เนื้อหาที่น่าสนใจมีความกระชับ ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ	4.07	0.69	มาก
รวม	4.07	0.70	มาก

ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ด้านการจัดกิจกรรม			
งานแนะนำบริการใหม่	3.96	0.73	มาก
งานสัปดาห์ห้องสมุด	3.96	0.76	มาก
การจัดอบรม สัมมนา	3.90	0.74	มาก
การจัดประกวดภาพถ่าย	3.91	0.76	มาก
การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด	3.96	0.75	มาก
รวม	3.94	0.75	มาก
5. ด้านการบริการสารสนเทศ			
การบริการ ยืม - คืน	4.09	0.72	มาก
การจัดเรียงหนังสือบนชั้นหนังสือ	4.05	0.75	มาก
บริการสารสนเทศทันสมัย	4.01	0.77	มาก
การจัดแสดงทรัพยากรสารสนเทศใหม่	4.03	0.74	มาก
เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศ	4.03	0.74	มาก
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	4.01	0.74	มาก
บริการฐานข้อมูลออนไลน์	4.07	0.72	มาก
รวม	4.04	0.74	มาก
ภาพรวม	4.01	0.74	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.01) โดยนักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดคือด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร (\bar{X} = 4.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.07) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ เนื้อหาที่น่าสนใจ (\bar{X} = 4.09) ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องสมุดกับผู้ใช้บริการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.05) ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ ความเป็นมิตรในการประสานงาน (\bar{X} =4.08) ด้านการบริการสารสนเทศ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.04) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ การบริการยืม – คืน (\bar{X} =4.09) ด้านกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.95) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ การสื่อสารสองทาง (\bar{X} =3.98) ด้านการจัดกิจกรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.94) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ งานแนะนำบริการใหม่ งานสัปดาห์ห้องสมุด การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด (\bar{X} =3.96)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปัญหาการประชาสัมพันธ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมไม่ทั่วถึง	3.95	0.95	มาก
ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับสำนักวิทยบริการฯ ไม่สะดวกให้เข้าถึง	3.54	0.99	มาก
ช่องทางในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ขาดความเหมาะสม	3.50	1.05	ปานกลาง
เนื้อหาข่าวสารการประชาสัมพันธ์ไม่ดึงดูดความสนใจ	3.51	1.03	มาก
วิธีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมไม่ทันสมัย	3.49	1.05	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่ขาดการประชาสัมพันธ์การใช้บริการและกิจกรรม	3.47	1.05	ปานกลาง
การขาดป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้บริการแต่ละประเภท	3.54	1.00	มาก
สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไม่ทันสมัย	3.51	1.02	มาก
สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลาย	3.54	1.01	มาก
ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป	3.54	1.00	มาก
รวม	3.56	1.02	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหามากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมไม่ทั่วถึง ($\bar{X}=3.95$) รองลงมา คือ ช่องทางในการประชาสัมพันธ์กับสำนักวิทยบริการฯ ไม่สะดวกให้เข้าถึง การขาดป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้บริการแต่ละประเภท สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลาย ระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป ($\bar{X}=3.54$)

2. การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงการเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สื่อบุคคล			
บรรณารักษ์ตอบคำถาม	4.00	0.76	มาก
ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด	4.05	0.76	มาก
รวม	4.03	0.76	มาก
2. สื่อสิ่งพิมพ์			
โปสเตอร์	3.86	0.81	มาก
ป้ายประกาศ/ป้ายนิเทศ	3.88	0.79	มาก
แผ่นพับ แผ่นปลิว	3.81	0.82	มาก
คู่มือการใช้ห้องสมุด	3.93	0.80	มาก
รวม	3.87	0.81	มาก
3. สื่อโสตทัศน			
วิดีโอแนะนำห้องสมุด	3.86	0.78	มาก
ภาพยนตร์ที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น	3.87	0.78	มาก

การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เสียงตามสายภายในห้องสมุด	3.85	0.80	มาก
โทรทัศน์วงจรปิดภายในห้องสมุด	3.91	0.77	มาก
รวม	3.87	0.78	มาก
4. สื่อออนไลน์			
เว็บไซต์ห้องสมุด	4.02	0.74	มาก
จดหมายอิเล็กทรอนิกส์	3.96	0.75	มาก
เฟซบุ๊กแฟนเพจสำนัก	4.00	0.73	มาก
ไลน์ออฟฟิศเชียลสำนัก	3.97	0.75	มาก
รวม	3.99	0.74	มาก
5. สื่อกิจกรรม			
การจัดกิจกรรมวันสำคัญ หรือ สัปดาห์พิเศษ	3.91	0.77	มาก
การประชุมนิเทศการใช้ห้องสมุด	3.87	0.79	มาก
การนำชมห้องสมุด	3.88	0.77	มาก
การตอบคำถามชิงรางวัล	3.89	0.79	มาก
รวม	3.89	0.78	มาก
รวมทั้งหมด	3.93	0.77	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สื่อบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ($\bar{X}=4.05$) สื่อออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ เว็บไซต์ห้องสมุด ($\bar{X}=4.02$) สื่อกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมวันสำคัญหรือสัปดาห์พิเศษ ($\bar{X}=3.91$)

สื่อสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือคู่มือการใช้ห้องสมุด ($\bar{X}=3.93$) สื่อโสตทัศน โดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก คือ โทรทัศน์วงจรปิดภายในห้องสมุด

3. แนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

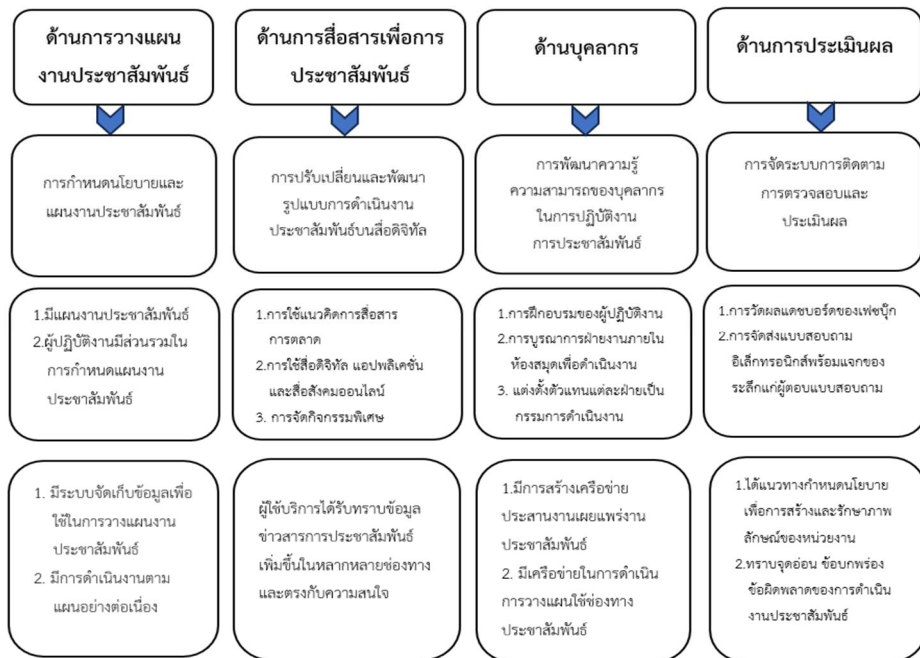
จากการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (Thai Digital Collection-TDC) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online-ThaiJo) ประเภทเอกสารที่ใช้ ได้แก่ บทความวิชาการ บทความวิจัย และงานวิจัย ได้แสดงไว้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ปัจจัย	ประเด็น	รายการอ้างอิง
ด้านการวางแผนงานประชาสัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1) ควรกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และแผนงานประชาสัมพันธ์เป็นลายลักษณ์อักษร 2) ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานประชาสัมพันธ์ 3) แผนงานประชาสัมพันธ์มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ 4) การจัดสรรงบประมาณดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ 5) มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย 	จรีมาศ เทพมณฑา (2559); วรรณิ เบ็ญจวัฒนาผล, นงพงา ลีลาณะ และ ดิเรก ธรรมารักษ์, (2560); ลินดา พิษสี (2565)
ด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้บริหารผลักดันนโยบายการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 2) การพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีความน่าสนใจ 3) กิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัยแปลกใหม่ 	จิตตนันท์ ตั้งประเสริฐ, (2563); ปรัชญาวรรณ จั นทะขาน, (2564); อัจฉณภิกา ราร่องคำ (2561); ศิริวรรณ จุลทับ และ

ปัจจัย	ประเด็น	รายการอ้างอิง
	4) นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการ ประชาสัมพันธ์ 5) การสร้างสรรค์เนื้อหาในการโพสต์ ดึงดูดผู้ใช้บริการเข้ามามีส่วนร่วม 6) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การ ผสมผสานแนวคิดการสื่อสารการตลาด	จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2558); สุนิสา ประวิชัย (2560); จริมาศ เทพมณฑา (2559); อุไร ไพรชูยัน, สุพรรณษา บุญเกื้อ, (2564); นุสรรา อูมา และ แก้ววราภรณ์ กรแก้ว (2566); วรรณิ เบ็ญจวัฒนาผล, นงพะงา ลีลายนะ และ ดิเรก ธรรมารักษ์, (2560); ลินดา พีชสี (2565)
ด้านบุคลากร	1) การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร 2) มีสมรรถนะทางด้านดิจิทัล เพื่อเพิ่ม ทักษะของบุคลากร การฝึกอบรม 3) มีความคิดสร้างสรรค์ 4) เป็นผู้พร้อมรับนวัตกรรมและสิ่ง เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตลอดเวลา 5) ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	สิริพร ทิวะสิงห์, คมศรี คมนทิพย์รัตน์, มุกดา ดวง- พิมพ์, (2566); ปรัชญารรรณ จันทะขาน(2564); ศิริวรรณ จุลทับ และ จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2558); อัญญภา ราร่องคำ (2561); จิตตนันท์ ตั้งประเสริฐ (2563); วรรณิ เบ็ญจวัฒนาผล, นงพะงา ลีลายนะ และ ดิเรก ธรรมารักษ์ (2560)
ด้านการ ประเมินผล	1) มีแผนในการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 2) รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหาร รับทราบ รวบรวมอย่างสม่ำเสมอมี ผู้รับผิดชอบโดยตรง 3) มีระบบจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการ วางแผนงานประชาสัมพันธ์ดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องตามแผน ฯ	ปรัชญารรรณ จันทะขาน (2564); อลิสา มะแข็ง (2557)

แนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในระยะต้นของการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) การเปิดรับข่าวสารของนักศึกษาต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 3) การวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มาพัฒนาเป็นแนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ภาพที่ 1 แนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจและผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังประเด็นต่อไปนี้

1) ความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักวิทยบริการฯ มีนโยบายการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการฯ ปรากฏอยู่ในแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน (แผนปฏิบัติการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) ฉบับทบทวน 2565, 2565) อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรภายนอก ด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี คือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านแนวคิดด้านการสื่อสาร เนื้อหา การใช้สื่อ การนำเสนอสาร การกำหนดระยะเวลาที่จะใช้สื่อและกิจกรรม การจัดกิจกรรมทางการตลาด การแสดงสินค้าการให้บริการ การชักชวน การจูงใจ การกระตุ้นให้เกิดการใช้บริการสารสนเทศ (รายงานผลการดำเนินโครงการการจัดการความรู้เรื่อง การประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารภายในและภายนอกของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ จุลทับ และจินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2558); จริมาศ เทพมณฑา (2559); วรณี เบ็ญจวัฒนาผล, นงพงา ลีลายนะ และดิเรก ธรรมารักษ์ (2560); พรพิทักษ์ แม่นศิริ (2561); ลินดา พีชสี (2565) พบว่าการจัดทำแผนงานประชาสัมพันธ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ขอบเขต หน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ให้ชัดเจน ช่วยให้การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประสบความสำเร็จ

2) ปัญหาการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับ ปรัชญาวรรณ จันทะขาน (2564) ที่พบว่า ปัญหาที่ผู้ใช้บริการพบมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมไม่ทั่วถึง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักวิทยบริการฯ ยังขาดความร่วมมือ และยังไม่ถึงหน่วยงานในระดับหลักสูตรสาขาวิชา คณะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม พัฒนานักศึกษา ในมหาวิทยาลัย มีการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป หรือช่องทางในการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลายดังนั้น สำนักวิทยบริการฯ อาจต้องพัฒนาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมรับรู้ข่าวสารของผู้ใช้บริการในยุคใหม่

3) การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเปิดรับสื่อด้านบุคคล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดและบรรณารักษ์มีอัธยาศัยไมตรี มีจิตบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ศิริโปล์ (2560) สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ใกล้ชิดนักศึกษา เข้าถึงง่าย ได้รับการบริการอย่างทันทีทันใด

4) แนวทางการประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลจากการวิจัยพบว่า มี 4 ด้าน คือ ด้านวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ด้านการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญาวรรณ จันทะขาน (2564) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการประชาสัมพันธ์ทั้ง 4 ด้านเป็นกลยุทธ์สำคัญนำมาใช้เป็นแนวทางทำให้การประชาสัมพันธ์ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ที่จะเข้าถึงผู้ใช้บริการ ยุคดิจิทัล มีการนำแนวคิดด้านการตลาด การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การสร้างสรรค์สื่อใหม่และการนำเสนอทางโซเชียลมีเดียมากขึ้น (ลินดา พิซซี, 2565) ควรมีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย เช่น กองพัฒนานักศึกษา งานประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา อาจารย์ ผู้นำนักศึกษา ซึ่งการสร้างเครือข่ายการประสานงานการประชาสัมพันธ์ ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ควรแต่งตั้งตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขา ในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารไปยังนักศึกษาโดยตรง (ฝนทิพย์ ไกรนรา, 2559) และเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการประชาสัมพันธ์ด้วยการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์องค์กร เนื่องจากสถานะสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงเร็วมาก (นิตยา วิศิษฐ์รัตนกุล, 2560; กนกวรรณ ใจรีน, 2556)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักวิทยบริการฯ

1) การสร้างเนื้อหาสื่อประชาสัมพันธ์ควรให้น่าสนใจ เน้นเนื้อหาที่ให้ความรู้ สุกสนาน เพิดเพลิน หรือจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม

2) ควรมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย งานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัย คณะ สาขาวิชา อาจารย์ ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เข้าถึงนักศึกษาโดยตรง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษารูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่ม ผู้ใช้บริการของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

2) ควรศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ใจรีน. (2556). *การนำเสนอกระบวนการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ ข่าวสารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน*. ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กมลทิพย์ ณ สงขลา. (2555). *การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2566). *ข้อมูลนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. สืบค้นจาก <https://plan.rmu.ac.th/th/>

ชนะพันธุ์ การคนชื่อ. (2562). *การเพิ่มสถิติการยืมหนังสือด้วยทฤษฎีการตลาดทางยาว*. สืบค้นจาก <https://pulinet.oas.psu.ac.th/index.php/journal/article/view/348>

นุสรรา อูมา และแก้ววารารณ กรแก้ว. (2566). *การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการโดยใช้พอดแคสต์*. สืบค้นจาก <https://pulinet.oas.psu.ac.th/index.php/journal/article/view/501>

ปรัชญาวรรณ จันทะขาน. (2564). *การพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- พรพิทักษ์ แม้นศิริ. (2561). *หลักและกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ 4.0*. กรุงเทพฯ : กรมประชาสัมพันธ์.
- พิมลอร ต้นหัน. (2557). Facebook กับการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด. *วารสารห้องสมุด*, 58(1), 55-61.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2565). *รายงานผลการดำเนินโครงการการจัดการความรู้เรื่อง การประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารภายในและภายนอกของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รินรดา มะออลา, สุภาภรณ์ ศรีดี และวิยาธร ท่อแก้ว. (2564). การประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(1), 299-314.
- วงศกร ชัยรัตน์ถาวร, แววตา เตชาทวิวรรณ และสมชาย วรัญญานูไกร. (2557). *การวิเคราะห์การใช้เฟซบุ๊กของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย*. ปรินญา นินพันธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณิ เบ็ญจวัฒน์ผล, นงพงา ลีลายนะ และดิเรก ธรรมารักษ์. (2560). การบริหารงานประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 9(2), 135-140.
- ศิริวรรณ จุลทับ และจินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2558). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบัน อุดมศึกษาเขตภูมิศาสตร์ภาคใต้. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(2), 175-194.
- ศุภรรษตรา แสนวา. (2555). *บทบาทและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2565, 25 พฤษภาคม). *Special human book: Life's good อยู่กับตัวเองให้เป็น ทำงานกับคนอื่นให้สุข*. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=4gzvIG63EKs>

- สุจิตรา สีหาอาจ, สมชาย วรรณญาณุไกร และศุภรชชตรา แสนวา. (2561) การจัดการบริการสารสนเทศเชิงรุกของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 11(1), 92-104.
- สุชัยญา กฤตาคม. (2564). กรอบแนวคิดการศึกษาการประชาสัมพันธ์เบื้องต้น. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 261 – 273.
- เสาวภา เพ็ชรรัตน์ และเนาวลักษณ์ แสงสนิท. (2566). การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (TSU-LiNet) เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ. สืบค้นจาก <https://pulinet2023.pulinet.org/>
- เสาวลักษณ์ บุญเจริญรักษา. (2550) การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์สื่อประชาสัมพันธ์ห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรรัตน์ ศิริโปล์. (2560). ศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการของงานห้องสมุดและสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อณณภิกา ราร่องคำ. (2561). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(4), 144-154.
- อิสยาห์ พันศิริพัฒน์. (2566). การวิเคราะห์ข้อมูลการให้บริการตอบคำถามและช่วยค้นหาด้วย Pivot Table ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก <https://pulinet2023.pulinet.org/>
- อุไร ไพรชูยัน และสุพรรณษา บุญเกื้อ. (2564). การใช้อินโฟกราฟิกในการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง. สืบค้นจาก <https://pulinet.oas.psu.ac.th/index.php/journal/article/view/431/411>
- Yamane. (1973). *Statistic: An introductory analysis*. (3rd ed.) New York: Harper International.

การพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM

คม กันชูลี

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Received 20/08/23 Revised 10/11/23 Accepted 27/12/23

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบและพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM 2) เพื่อประเมินคุณภาพของระบบ โดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านคลังข้อมูลและบรรณารักษ์ จำนวน 3 ท่าน 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ โดยใช้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 เท่ากัน ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64

คำสำคัญ : สรรพวิทยาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, คลังข้อมูล, การออกแบบและพัฒนา

Development of Local Wisdom Repository with Atom: 100 Years of Pibulsongkram Rajabhat University

Khom Gunchulee

Academic Resource and Information Technology Center,
Pibulsongkram Rajabhat University

Received 20/08/23 Revised 10/11/23 Accepted 27/12/23

Abstract

This research is categorized as developmental research with the following objectives: 1) to design and develop a local wisdom repository utilizing Atom in commemoration of the 100th year of Pibulsongkram Rajabhat University; 2) to evaluate the system's quality through expert assessments involving three individuals, including a repository expert and two librarians; 3) to gauge user satisfaction with the system, with a sample of 70 students selected from the target audience at Pibulsongkram Rajabhat University. Research tools employed for data collection included quality and satisfaction assessments for the local wisdom repository commemorating 100 years of Pibulsongkram Rajabhat University. Data analysis utilized mean and standard deviation calculations. Results indicated that the overall quality assessment by experts reached a very good level with a mean score of 4.70, indicating very good quality in all aspects. The design and utilization aspects received the highest mean score of 5.00. Regarding the satisfaction assessment, the overall level was deemed very good, with a mean score of 4.61. Evaluation of each aspect revealed consistently high ratings, with the utilization aspect garnering the highest mean score of 4.64.

Keywords: Local Wisdom, Pibulsongkram Rajabhat University, Repository, Design and Development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการสนับสนุนภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาทั้งทางด้านการผลิตบัณฑิต ส่งเสริมการวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการให้บริการด้านวิชาการแก่คณาจารย์ นักศึกษาและชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งการเรียนรู้และให้บริการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ จึงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้สั่งสม และถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

พุทธศักราช 2464 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เรียนหนังสือ ความต้องการครูเพิ่มขึ้น มณฑลพิษณุโลก จึงผลิตครูโดยเพิ่มหลักสูตรวิชาสี่พรรษขึ้นในโรงเรียนประจำมณฑลพิษณุโลก “พิษณุโลกพิทยาคม” ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อสำเร็จแล้วทางราชการจะบรรจุให้เข้ารับราชการครูทันทีได้รับวุฒิประกาศนียบัตรประโยคครูมูล พ.ศ. 2476 กระทรวงธรรมการเปิดแผนกฝึกหัดครูขึ้นในโรงเรียนสตรีประจำมณฑลพิษณุโลก การศึกษาหลักสูตรประโยคครูมูล (ครู ป.) หลักสูตรประโยคครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ครู.ว) และหลักสูตรเป็นประกาศนียบัตรครูประจำบาล (ม.ป.ป.) มาตามลำดับ ครั้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2499 โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูได้แยกจากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ไปตั้ง ณ ที่แห่งใหม่ ถนนวังจันทร์และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูพิบูลสงคราม เปิดรับนักศึกษาแบบสหศึกษา นักเรียนหญิง อยู่ประจำนักเรียนชายเดินเรียน นับแต่นั้นมาโรงเรียนฝึกหัดครูพิบูลสงครามก็เจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ในปี พ.ศ. 2504 ได้ยกฐานะเป็น วิทยาลัยครูพิบูลสงครามเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ต่อเนื่องประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ “พระราชทานนาม” สถาบันราชภัฏแก้ววิทยาลัยครู และในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อ วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547 แล้วนั้น ยังผลให้

สถาบันราชภัฏพิบูลสงครามได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2547 จวบจนปัจจุบัน นับเป็นเวลา 102 ปี (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2566)

ดังนั้นจึงทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีเอกสารการสอน การผลิตบัณฑิต แผนพัฒนามหาวิทยาลัย รายงานประจำปี เอกสารเกี่ยวกับงานพระราชทานปริญญาบัตร ตลอดจน ผู้มีอุปการะคุณและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละรอบปี รวมทั้งเอกสารแสดงพัฒนาการของมหาวิทยาลัย กระจัดกระจายอยู่กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ เมื่อเวลาผ่านไปอาจจะถูกทำลาย ซึ่งเอกสารส่วนหนึ่งอาจจะมีคุณค่าในทางการบริหาร ประวัติศาสตร์จากสภาพการในปัจจุบันสารสนเทศที่มีอยู่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบเพื่อง่ายต่อการเข้าถึงศึกษาค้นคว้า ดังนั้นสารสนเทศเหล่านี้ไม่มีการจัดเก็บ สงวนรักษา มหาวิทยาลัยก็จะมีสารสนเทศที่เป็นหลักฐาน ข้อมูลส่วนใหญ่จะมาจากการบอกเล่าจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ข้อมูลที่ได้ อาจไม่ครบถ้วนหรือถูกต้อง ซึ่งอาจทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บเอกสารสำคัญที่มีคุณค่าต่อมหาวิทยาลัย มีแนวคิดที่จะเอานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่ โดยการเก็บรวบรวมจัดหมวดหมู่ไว้อย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูง เผยแพร่ได้ทั่วโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ข้อมูลสามารถอยู่ในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านอินเทอร์เน็ต และแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นให้กับชุมชนและสังคมโลกทั้งหมดได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ (อิติพร ชาญศิริวัฒน์ อธิระ สาธุพันธ์ ธัญญะลักษณ์ มากดี และยุทธศักดิ์ ทองแสน, 2560, น. 70)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสรรพวิทยาท้องถิ่น (Local wisdom) เป็นองค์ความรู้ที่ได้มีการสั่งสมและสืบทอดติดต่อกันมาอย่างต่อเนื่องในบริเวณพื้นที่แห่งนั้นตั้งแต่ครั้งในอดีต จวบจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นสิ่งที่ได้ผ่านการคัดเลือก และการกลั่นกรองมาแล้วอย่างชาญฉลาดจากรุ่นสู่รุ่น จนกระทั่งเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อม

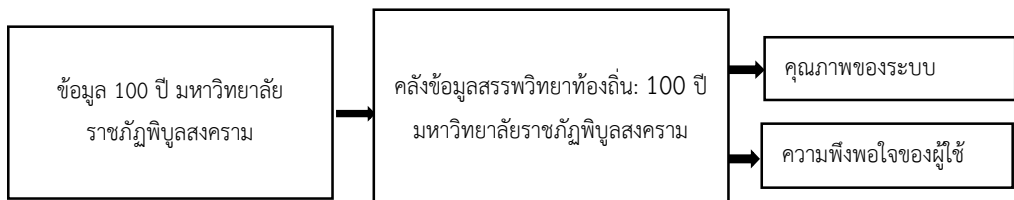
ของแต่ละบุคคล ครอบคลุม ชุมชนในบริเวณพื้นที่แห่งนั้นได้อย่างชัดเจน ซึ่งก็มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหา การพัฒนา ในด้านการประกอบอาชีพ การทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี (พัฒนา สุขประเสริฐ, 2558, น. 5)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้เสนอแนวคิดจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาค้นคว้าข้อมูล สรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtOM ขึ้น ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์เปิดเผยรหัส (Open-source software) โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องช่วยคอมพิวเตอร์ มาประยุกต์ใช้ ดำเนินการเพื่อจัดเก็บข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล สนับสนุนการรวบรวมองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยที่กำลังจะสูญหายให้คงอยู่ตลอดไป และยังสามารถเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง เข้าถึงได้สะดวก เกิดการความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งจะช่วยให้การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นเป็นไปได้อย่างถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) เพื่อออกแบบและพัฒนาค้นคว้าข้อมูล สรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtOM
- 2) เพื่อประเมินคุณภาพของค้นคว้าข้อมูล สรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ใช้ที่มีต่อค้นคว้าข้อมูล สรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา ประกอบด้วยการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ขอบเขตการวิจัย

4.1.1 ด้านตัวแปร ประกอบด้วย

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ คลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพของระบบและความพึงพอใจของผู้ใช้

คลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

4.2 กลุ่มเป้าหมาย

4.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านคลังข้อมูลและบรรณารักษ์ จำนวน 3 ท่าน

4.2.2 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่เข้ามาใช้คลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 70 คน

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.3.1 แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

1) แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณภาพของคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM ผู้ประเมิน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านคลังข้อมูลและบรรณารักษ์ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนของคำตอบแต่ละข้อ คือ ดีมาก ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5 มาก ให้ ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4 ปานกลาง ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 น้อย ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2 และน้อยที่สุด ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1 ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน กำหนดไว้คือ 4.51-5.00 หมายความว่าอยู่ในระดับดีมาก 3.51-4.50 หมายความว่าอยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายความว่าอยู่ในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายความว่าอยู่ในระดับน้อย และ 0.00-1.50 หมายความว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

จากนั้นนำแบบประเมินคุณภาพของคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคลังข้อมูลและบรรณารักษ์ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้อง

เหมาะสมของคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น และปรับปรุงข้อที่ได้รับความแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้คลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น

2) แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการออกแบบ ด้านความเสถียรภาพของระบบ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ กำหนดเกณฑ์ของแบบประเมินไว้ 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยผู้วิจัยได้ กำหนดคะแนนของคำตอบแต่ละข้อ คือ ดีมาก ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5 มาก ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4 ปานกลาง ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 น้อย ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2 และน้อยที่สุด ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1 ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน กำหนดไว้คือ 4.51-5.00 หมายความว่าอยู่ในระดับดีมาก 3.51-4.50 หมายความว่าอยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายความว่าอยู่ในระดับปานกลาง, 1.51-2.50 หมายความว่าอยู่ในระดับน้อย และ 0.00-1.50 หมายความว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.4 การพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM

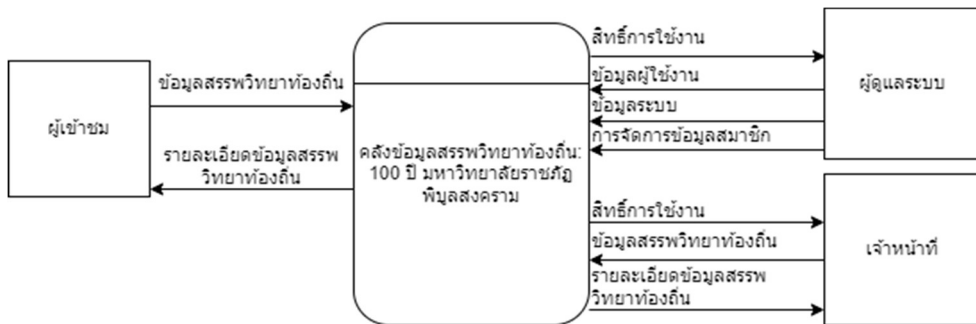
ในการพัฒนาคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้วยโปรแกรม AtoM (Access to Memory) ซึ่งเป็นโปรแกรมฟรีแวร์ในระบบเปิด (Open source) คลังนี้จะครอบคลุมเอกสาร 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ควบคุมรายการ โดยมาตรฐานคำอธิบายจดหมายเหตุระหว่างประเทศ ISAD(G) (General International Standard Archival Description)

การพัฒนาระบบนี้ได้ดำเนินการตามวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศ (System Development life Cycle: SDLC) 5 ขั้นตอน (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2560) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนโครงการ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หोजจดหมายเหตุ ตลอดจนรวบรวมเอกสารสารต่าง ๆ ที่ต้องการรวบรวมและเผยแพร่ผ่านคลังข้อมูล

สรรพวิทยาท้องถิ่น พบว่า ข้อมูลเอกสารการสอน การผลิตบัณฑิต แผนพัฒนามหาวิทยาลัย รายงานประจำปี เอกสารเกี่ยวกับงานพระราชทานปริญญาบัตร ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละรอบปี รวมทั้งเอกสารแสดงพัฒนาการของมหาวิทยาลัย ไม่มีการจัดเก็บรวบรวมให้เป็นระบบ ข้อมูลไม่มีศูนย์กลางในการจัดเก็บ ส่งผลให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้ยากและนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามที่ต้องการ

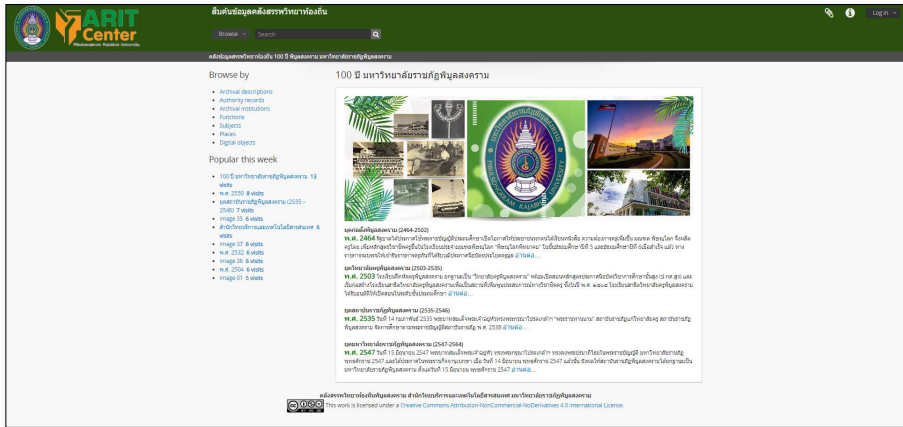
ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลความต้องการในด้านต่าง ๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นวิเคราะห์ระบบได้ผลลัพธ์เป็นแผนภาพกระแสการไหลของข้อมูล

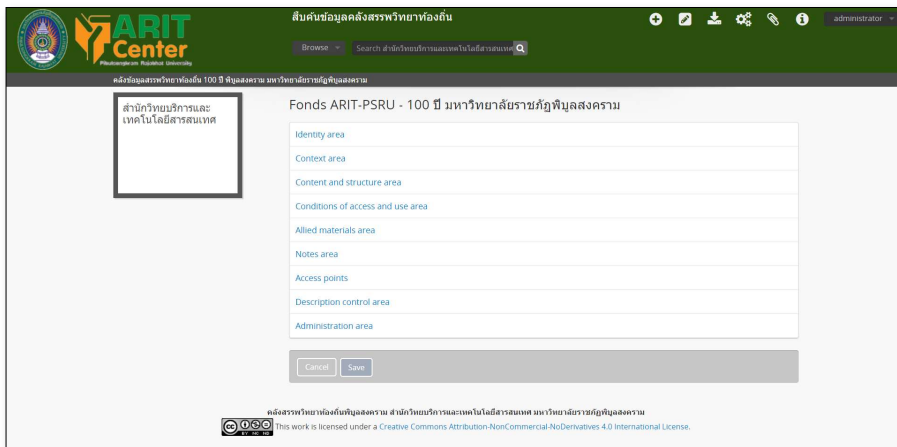
ภาพที่ 2 แผนภาพบริบทคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบระบบ เป็นการตัดสินใจว่าใช้ระบบใด จะดำเนินการอย่างไร การออกแบบระบบประกอบด้วยงานที่เกี่ยวข้องกับฮาร์ดแวร์ โปรแกรม และการออกแบบหน้าจอ การนำเข้าข้อมูลตามมาตรฐานคำอธิบายจดหมายเหตุระหว่างประเทศ ISAD(G) (General International Standard Archival Description) เป็นมาตรฐานหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการและนักจดหมายเหตุ เนื่องจากเป็นมาตรฐานที่พัฒนาโดยสภาการจดหมายเหตุระหว่างประเทศ (International Council on Archives: ICA) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์การลงรายการเอกสารจดหมายเหตุ ซึ่งคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีเอกสารสอดคล้องกับลักษณะเอกสารของหอจดหมายเหตุ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการสืบค้น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้

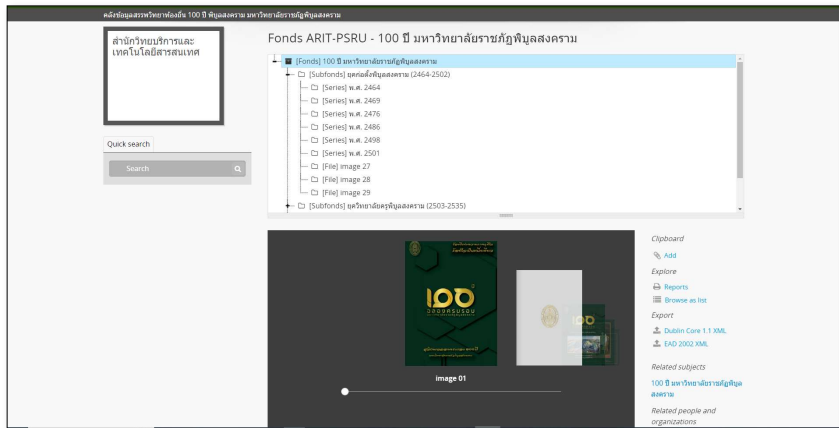
ขั้นตอนที่ 4 การนำระบบไปใช้ เป็นระยะการสร้างระบบโดยใช้โปรแกรม AtOM (Access to Memory) ทำการทดสอบ เพื่อทดสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องก่อนนำไปทดสอบระบบกับผู้ใช้งาน เข้าใช้งานได้ที่ URL: <http://localwisdom.psu.ac.th>

ภาพที่ 3 หน้าแรกของคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น

ภาพที่ 4 φόร์มบันทึกข้อมูลนำเข้า

ภาพที่ 5 ลำดับชั้นการเรียกดูข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การดูแลรักษาบำรุงระบบ เป็นขั้นตอนการดูแลระบบหลังจากระบบงานที่พัฒนาขึ้นใหม่ได้ถูกนำไปใช้งานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หากพบปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง และนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อหาความต้องการในการปรับปรุงระบบ และเข้าสู่วงจรการพัฒนาบบอีกครั้ง

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.5.1 ผู้พัฒนาระบบได้ส่งแบบสอบถามประเมินคุณภาพของคลังข้อมูลสรรพวิทยา หอถื่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคลังข้อมูลและบรรณารักษ์ จำนวน 3 ท่าน

4.5.2 ผู้พัฒนาระบบได้เก็บข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิทยา หอถื่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2565 ที่เข้ามาใช้คลังข้อมูลสรรพวิทยา หอถื่น ภายในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 70 คน ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 14 วัน คือในวันที่ 1-14 สิงหาคม 2566

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบประเมินคุณภาพและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คีนกลับมาแล้ว ผู้พัฒนาระบบได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณทางสถิติ เป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีรายละเอียดดังนี้

5.1 คุณภาพคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาคือ ด้านเสถียรภาพของระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบว่า ด้านการออกแบบ คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=5.00$) โดยแต่ละข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}=5.00$) คือ รูปแบบการใช้งานระบบ ความง่ายในการเข้าถึงข้อมูล ระบบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ กระบวนการทำงานของระบบมีความรวดเร็วในการใช้งาน และความสะดวกในการใช้งานคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น รูปแบบและวิธีการนำเสนอข้อมูล

ด้านความเสถียรภาพของระบบ คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) โดยข้อที่อยู่ในระดับดีมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่นสามารถใช้งานได้ตลอดเวลาที่ผู้ใช้ต้องการ ระบบสามารถรองรับปริมาณการใช้งานได้จำนวนมากอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.67$ เท่ากัน) ระดับมากมีจำนวน 4 ข้อเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ความถูกต้องแม่นยำของระบบคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น ระบบ

ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพมีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล (\bar{X} =4.33 เท่ากัน) และระบบสามารถรองรับปริมาณการใช้งานได้จำนวนมาก (\bar{X} =4.00)

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ คุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} =5.00) โดยแต่ละข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (\bar{X} =5.00) คือ ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล เป็นสถานที่ที่อนุรักษ์เก็บรวบรวมเอกสารของมหาวิทยาลัย เป็นศูนย์ข้อมูลเอกสารจดหมายเหตุในด้านต่าง ๆ เป็นสถานที่ที่ทำให้นักศึกษา บุคลากรได้ศึกษาหาความรู้

5.2 ความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 82.86) กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่1 (ร้อยละ 45.71) โดยสังกัดคณะครุศาสตร์ (ร้อยละ 34.29) มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} =4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ (\bar{X} =4.64) รองลงมาคือ ด้านการออกแบบ (\bar{X} =4.61) และ ด้านเสถียรภาพของระบบ (\bar{X} =4.60) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบว่า ด้านการออกแบบ ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} =4.61) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ (\bar{X} =4.66) รองลงมาคือ รูปแบบการใช้งานระบบ และความง่ายในการเข้าถึงข้อมูล (\bar{X} =4.63 เท่ากัน) ความสะดวกในการใช้งานคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น (\bar{X} =4.61) และกระบวนการทำงานของระบบมีความรวดเร็วในการใช้งาน (\bar{X} =4.56)

ด้านความเสถียรภาพของระบบ ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} =4.60) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระบบสามารถรองรับปริมาณการใช้งานได้จำนวนมาก (\bar{X} =4.66) มีความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล ระบบคลังข้อมูลสรรพวิชาท้องถิ่น

สามารถใช้งานได้ตลอดเวลาที่ผู้ใช้ต้องการ ($\bar{X}=4.60$) ระบบฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.57$) ความถูกต้องแม่นยำของระบบคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น ($\bar{X}=4.54$)

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}= 4.64$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นสถานที่ที่ทำให้นักศึกษาบุคลากรได้ศึกษาหาความรู้ ($\bar{x}=4.66$) เป็นศูนย์ข้อมูลเอกสารจดหมายเหตุในด้านต่าง ๆ ($\bar{X}=4.64$) ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล ($\bar{X}=4.63$) และเป็นสถานที่อนุรักษ์เก็บรวบรวมเอกสารของมหาวิทยาลัย ($\bar{X}=4.61$)

6. สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาค้นคว้าข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนวงจรพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle) ใช้โปรแกรม AtoM เนื่องจากเป็นโปรแกรมโอเพนซอร์ส (Open source) ที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการนำมาใช้และปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ เป็นซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมสำหรับจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุ สามารถรองรับมาตรฐานการลงรายการเอกสารจดหมายเหตุได้หลายมาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานการจัดระบบและให้ข้อมูลจดหมายเหตุไอเซ็ด(จี) ISAD(G) (General International Standard Archival Description) ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับการให้ข้อมูลเอกสารจดหมายเหตุ (ธันวดี สุขประเสริฐ, 2560)

1) คุณภาพของคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบและด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=5.00$) รองลงมาคือ ด้านเสถียรภาพของระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาริสสา ทับทิม ศศิพิมล ประพินพงศกร และ แววดา เตชาทวีวรรณ (2565) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาค้นคว้าข้อมูลดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี พบว่า คุณภาพคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของ

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีของผู้ใช้สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินตามวงจรพัฒนาระบบ ในขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้และประเมินผล พบว่า ผู้ใช้มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้งานและการนำไปใช้ประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการออกแบบหน้าจอ ด้านการแสดงผลการค้นหา และด้านการค้นหาข้อมูล ตามลำดับ และงานวิจัยของจุฑามาศ ถึงนาค นพดล เอกผาชัยสวัสดิ์ สุนิศา รอดจินดา และ ดารารัตน์ จุฬาพันธ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาและการจัดการคลังปัญญาดิจิทัล มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจการปฏิบัติงานของคลังปัญญาดิจิทัล มหาวิทยาลัยศิลปากรโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการคลังปัญญา จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ จำนวน 2 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสะดวกในการใช้งาน ($\bar{X}=4.40$) ซึ่งคลังข้อมูลที่ถูกวิจัยพัฒนาขึ้นเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการใช้งานอยู่ในระดับมากเช่นกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ระบบยอมรับในเทคโนโลยีการพัฒนาค้างข้อมูลและคลังข้อมูลที่พัฒนาขึ้นสามารถเป็นแหล่งข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการมีความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศได้

2) ความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อคลังข้อมูลสรรพวิทยาท้องถิ่น: 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=4.64$) รองลงมาคือ ด้านการออกแบบ ($\bar{X}=4.61$) และด้านเสถียรภาพของระบบ ($\bar{X}=4.60$) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันษา สีแดง ธนพรรณ กุลจันทร์ และอังสนา ธงไชย (2565) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาค้างสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดการออกแบบบริการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความพึงพอใจคลังสารสนเทศด้านการออกแบบและการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าผู้ประเมินความพึงพอใจในด้านการออกแบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$)

และด้านการใช้งาน มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X}=4.44$) จากความสอดคล้องของผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบประเมินมีความพึงพอใจในคลังข้อมูลที่พัฒนาขึ้นทุกด้าน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ควรจัดทำคำอธิบายเอกสารจดหมายเหตุประเภทอื่นๆ ในระบบมาตรฐานเดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงเอกสารจดหมายเหตุหรือคลังภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สะดวกขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการสงวนรักษาเอกสารจดหมายเหตุหรือเอกสารสำคัญต่อมหาวิทยาลัยในรูปแบบดิจิทัลให้คงทนถาวรมีการใช้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ ถึงนาค, นพดล เอกผาชัยสวัสดิ์, สุนิศา รอดจินดา และดารารัตน์ จุฬาพันธ์. (2562). การพัฒนาและการจัดการคลังปัญญาดิจิทัล มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Humanities, Social Sciences and arts*, 12(1), 63-619.
- ชันษา สีแดง ธนพรรณ กุลจันทร์ และอังสนา ธงไชย. (2565). การพัฒนาค้นสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดการออกแบบบริการ. *มนุษยศาสตร์สาร*, 23(2), 50-66.
- ธิติพร ชาญศิริวัฒน์, ธีระ สารพันธ์, ธัญญะลักษณ์ มากดี และยุทธศักดิ์ ทองแสน. (2560). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ลายต้นเทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 69-79.

- ธันวาคม สุขประเสริฐ. (2560). *การจัดการจดหมายเหตุส่วนบุคคลด้วยระบบ ISAD(G) ประสบการณ์ การจัดการบันทึกภาคสนาม ฐานข้อมูลจดหมายเหตุมนุษยวิทยา*. สืบค้นจาก <https://www.sac.or.th/databases/anthroarchive/article.php>
- นาริสา ทับทิม, ศศิพิมล ประพินพงศกร และแหวตา เตชาทวีวรรณ. (2565). การพัฒนาคลังจดหมายเหตุดิจิทัลส่วนบุคคลของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 15(2), 1-15.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2558). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2566). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้นจาก https://www.psr.u.ac.th/2023/?page_id=58
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2560). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบ System analysis and design*. (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พิชญพรพรรณ ศรีมูลเรือง

อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Received 19/06/23 Revised 23/08/23 Accepted 27/12/23

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่หวาน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 90.08/90.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องการแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.77, S.D.= 0.15)

คำสำคัญ: ผลการใช้, แบบฝึกทักษะ, การแต่งกลอนสุภาพ, การสอน, แนวคิดของโรเบิร์ตกาเย

**A Study of Learning Achievement by using skill practice about
composing Klon Supap by teaching concept of Robert Gagne
for Pratomsuksa 6 Student**

Pitchayapornpan Srimoonruang

Lecturer at Department of Thai Language,

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Rajabhat University.

Received 19/06/23 Revised 23/08/23 Accepted 27/12/23

Abstract

This objectives of this study were 1) to assess the efficiency of skill practices in composing Klon Supap when taught through the instructional concept of Robert Gagne, with a targeted proficiency level of 80/80 for Prathom Suksa 6 students; 2) to examine the learning achievements of Prathom Suksa 6 students in response to skill practice in composing Klon Supap, guided by the conceptual framework of Robert Gagne; and 3) to evaluate student satisfaction with the skill practices in composing Klon Supap, alongside teaching based on the concept of Robert Gagne. The sample comprised 30 Prathom Suksa 6 students selected through purposive sampling from Ban Mae Wan School, Doi Saket District, Chiangmai Province, studying in the second semester of the 2022 academic year. Data analysis involved mean, standard deviation, and percentage. Results indicated that the efficiency of skill practices exceeded the required proficiency level at 90.08/90.11. Learning achievements, as measured by posttest scores, demonstrated a significant improvement over pretest scores at the 0.05 level. Moreover, students reported the highest level of satisfaction with the skill practices, receiving instruction grounded in the concept of Robert Gagne, with a mean score of 4.77 and a standard deviation of 0.15.

Keywords: Results of Using, Skill Practices, Composing Klon Supap, Teaching, Concept of Robert Gagne

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภาษาไทยเป็นสมบัติทางด้านวัฒนธรรมซึ่งก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของคนในชาติและส่งเสริมบุคลิกภาพของคนไทยให้มีความเป็นไทย แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นใช้ ได้มีการนำเอาภาษามาสังเคราะห์ให้เป็นผลงานทางด้านการประพันธ์หรือบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ที่มีคำสัมผัสสอดคล้องกัน อันก่อให้เกิดความไพเราะและช่วยให้จดจำเนื้อความของบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น โดยการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระวิชาภาษาไทยในปัจจุบันนั้น ผู้สอนขาดทักษะและเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนซึ่งมีความเข้าใจว่าการแต่งบทร้อยกรองเป็นเรื่องของพรสวรรค์ คนที่มีพรสวรรค์เท่านั้นจึงจะสามารถแต่งบทร้อยกรองได้ คิดว่าบทร้อยกรองเป็นเรื่องที่ยาก นักเรียนก็แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ขาดความรู้ และคิดว่าการแต่งกลอนเป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ ไม่สนุก เป็นเรื่องที่ยู่ยาก ขาดการได้รับการฝึกฝนจากผู้สอน ดังที่ เนาวรัตน์ ศรีนุ่น (2549, น. 15) กล่าวว่า การแต่งกลอนสุภาพมีลักษณะที่แตกต่างจากงานเขียนร้อยแก้วเพราะมีฉันทลักษณ์บังคับและต้องมีเนื้อหาที่ใช้ศิลปะภาษาให้ไพเราะซาบซึ้งสำหรับการจัดการเรียนการสอนแต่งกลอนสุภาพที่ผ่านมา ยังพบปัญหา กล่าวคือ ครูผู้สอนบางโรงเรียนไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านภาษาไทยโดยตรง ส่งผลให้ไม่ค่อยสนใจคิดว่าการแต่งบทร้อยกรองเป็นเรื่องยาก ผู้ที่จะแต่งบทร้อยกรองได้คือผู้ที่มีพรสวรรค์ทางด้านการแต่งบทร้อยกรองเท่านั้น ครูจึงไม่ค่อยสอนเรื่องนี้ บางคนบังคับให้นักเรียนท่องจำจากในหนังสือเรียนโดยที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือไม่เกิดความซาบซึ้งในข้อความนั้นเลย ในบางโรงเรียนแม้ว่าจะมีการสอนแต่งกลอนสุภาพอยู่บ้างแต่ลักษณะการสอนเป็นเพียงการอ่านกลอนสุภาพแล้วแปลความหมายให้นักเรียนฟังหรือเพียงหัดแต่งตามฉันทลักษณ์แค่นั้น สอดคล้องกับ วสุณี รักษาจันทร์ (2541) ก็ได้กล่าวถึงปัญหาของการแต่งบทร้อยกรองว่า ศิลปะของการประพันธ์เกิดจากประสบการณ์และจินตนาการของผู้เขียนที่ถ่ายทอดผ่านตัวอักษรสู่ผู้อ่าน การที่จะรวบรวมความคิดว่าจะเขียนอะไร เป็นสิ่งที่ไม่ยากนัก ปัญหาสำคัญอันเกิดจากการคิดและการเขียนนั้นทำให้หลายคนท้อแท้ ไม่ฝึกและพัฒนาตนเอง หากมีความพยายามความตั้งใจและได้รับโอกาสรวมทั้งมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแล้วการคิดและการเขียนสามารถพัฒนาได้หากมีความพยายาม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่หวาน อำเภอต๋อยสะแกกีด จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 – 2564 โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมาย การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ที่ร้อยละ 80 พบว่า ปีการศึกษา 2562 นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับร้อยละ 45 ปีการศึกษา 2563 เท่ากับร้อยละ 48 และ ปีการศึกษา 2564 เท่ากับร้อยละ 50 ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด ไว้คือ ร้อยละ 80 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่หวาน จำแนกตามหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ปีการศึกษา 2562		ปีการศึกษา 2563		ปีการศึกษา 2564	
	คะแนน	เป้าหมาย	คะแนน	เป้าหมาย	คะแนน	เป้าหมาย
1. การแต่งบทร้อยกรอง	45	80	48	80	50	80
2. การอ่านออกเสียง	78	80	79	80	80	80
3. การเขียนจดหมาย	79	80	79	80	80	80
4. การท่องจำบท อาขยาน	80	80	79	80	80	80

ที่มา : (วิชาการโรงเรียนโรงเรียนบ้านแม่หวาน, 2565, น. 7-8)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าหน่วยการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ มีคะแนนยังไม่เป็นไปตาม เป้าหมายของโรงเรียนคือ ปีการศึกษา 2562 ได้คะแนนร้อยละ 45 ปีการศึกษา 2563 ได้คะแนนร้อยละ 48 และปีการศึกษา 2564 ได้คะแนนร้อยละ 50 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ โรงเรียนกำหนดคือ ร้อยละ 80

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อนวัตกรรมที่มีความสำคัญสำหรับครูและนักเรียนที่ช่วยให้ การเรียนรู้ของดีขึ้นช่วยผ่อนคลายและประหยัดเวลาเพราะแบบฝึกทักษะสามารถนำไป ฝึกกิจกรรมนอกเวลาเรียนหรือชั่วโมงสอนซ่อมเสริมได้ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียนได้คงทน เกิดความสนุกสนาน จึงเป็นเครื่องมือทบทวน ความรู้และฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินตนเองได้ ดังนั้นแบบฝึกทักษะ

จึงเป็นสื่อวัตกรรมการที่ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาภาษาไทยสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของ ภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษา ภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ตัวชี้วัดที่ ท 4.1 ป.6/5 การแต่งบทร้อยกรอง กลอนสุภาพ โดยแบบฝึกจะช่วยพัฒนาความสามารถให้กับผู้เรียนได้มีความความสามารถเพิ่มขึ้นและ ยังช่วยให้ผู้เรียนหันมาสนใจในเนื้อหา และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น อีกด้วย ดังที่ มาริสสา เหมันต์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแต่ง คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียน การสอน CIPPA ร่วมกับอินโฟกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.33/75.31 (E_1/E_2) หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.59) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา พาภิรมย์ (2555) ได้ศึกษา การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.12/90.12 มีค่าดัชนี ประสิทธิภาพเท่ากับ 0.8005 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.48)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อวัตกรรมการประกอบการจัด การเรียนการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่นั้นเป็นหนึ่งในเทคนิคการสอนที่มีระบบโดย การเชื่อมโยงการจัดสภาพการเรียนการสอนที่เป็นสภาวะกายภายนอกตัวผู้เรียน ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภายในซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมอง ของคนเราโดยการทำงานของสมองคล้ายกับการทำงานของคอมพิวเตอร์ในระบบการ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ (ทิตินา แคมมณี, 2557) กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ ประกอบด้วยระบบการสอน 9 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นสร้างความสนใจ (Gain attention) 2) ชั้นบอกวัตถุประสงค์ (Specify objective) 3) ชั้นทบทวนความรู้เดิม (Activate prior knowledge) 4) ชั้นนำเสนอเนื้อหา ใหม่ (Present New Information) 5) ชั้นชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide learning) 6) ชั้นกระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit response) 7) ชั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide feedback) 8) ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess performance) และ 9) ชั้นสรุปและนำไปใช้ (Review and transfer) (Gagne, 1985) ดังนั้นแล้วหลักการสอนทั้ง 9 ชั้นเป็นขั้นตอน

การสอนที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะกับการใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อ นวัตกรรมประกอบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพ และเข้าถึงผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น เป็นขั้นตอนการสอนที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี รวดเร็ว และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนา คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง ดังที่ ภัทรพงศ์ คู่กระสังข์ (2551) ได้ทำ วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของโรเบิร์ตกาเย เรื่อง การเขียนเว็บเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $81.45/82.05$ มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6700 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ กันภัย (2558) ได้ทำวิจัยในเรื่อง ผลการเรียนรู้ แบบผสมผสานตามแนวคิดของกาเย เรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ $87.75/89.50$ มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7494 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

จากสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอน ตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองประเภท กลอนสุภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแบบฝึกทักษะดังกล่าวนี้จะสามารถ นำไปใช้พัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของโรงเรียนได้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอน ตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน $80/80$

2.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและสอบหลังเรียน (One group Pre-test Post-test Design) (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2546) โดยมีลักษณะของการทดลอง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
ทดลอง	T ₁	X	T ₂
T ₁	หมายถึง	การทดสอบการทดลอง (Pre-test)	
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ร่วมกับการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
T ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)	

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่หวาน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 ห้องเรียนรวม 80 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านแม่หวาน อำเภอดอยสะเก็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ได้โดย

การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการคละนักเรียนให้มีความสามารถเท่า ๆ กันในแต่ละห้องเรียน

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- 1) แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 2) การสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ยึดสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาไทย และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ตัวชี้วัด ท 4.1 ป.6/5 แต่งบทร้อยกรองเรื่อง กลอนสุภาพ โดยสร้างแบบฝึกทักษะได้ 3 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 สัมผัสสรรษา

เล่มที่ 2 เริงร่าคำคล้องจอง

เล่มที่ 3 ร้อยกรอง กลอนสุภาพ

3.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1) การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งทำให้ครูมีสื่อและนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาการเรียนรู้อันได้

2) แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นสามารถเป็นแบบอย่างและสามารถใช้อ้างอิงหรือเป็นแนวทางให้ครูนำไปปฏิบัติต่อไปได้

3) แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้ ได้มีการเผยแพร่ในเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ จนทำให้ครูได้นำไปใช้

3.5 เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 สัมผัสสรรษา, เล่มที่ 2 เรียงร่าคำคล้องจอง และเล่มที่ 3 ร้อยกรองกลอนสุภาพ

2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ จำนวน 11 แผน รวมการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3.6 การสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดหลักสูตร สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักในการสร้างแบบฝึกทักษะที่ดีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะ

2) คัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสนใจและสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อหาสร้างเป็นแบบฝึกทักษะสาระที่ 4 หลักภาษา มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา

ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ตัวชี้วัด ท 4.1 ป.6/5 แต่งบท ร้อยกรอง

3) ดำเนินการสร้างแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 สัมผัสสรรษา เล่มที่ 2 เริงรำคำคล้องจอง และ เล่มที่ 3 ร้อยกรอง กลอนสุภาพ ตามองค์ประกอบของการสร้างแบบฝึกทักษะ

4) นำแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ที่ได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาภาษา ตลอดจนให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ที่ได้รับการปรับปรุงตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านแม่หวาน อำเภอต๋อยสะแกกีด จังหวัด เชียงใหม่ เพื่อประเมินความเหมาะสมของคำชี้แจง ภาษา เวลา การวัดผลประเมินผล เรียบร้อยแล้วจึงนำไปทดลองใช้ (Tryout)

6) นำแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ที่ปรับปรุงแก้ไขและมีความ สมบูรณ์แล้วพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

3.7 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการสอนตามแนวคิด ของ โรเบิร์ตกาเย เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคู่มือการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เป็นแนวทาง ในการสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียน คุณภาพของผู้เรียน สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้

2) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย และศึกษารายละเอียดของเนื้อหาเพื่อจัดหน่วย การเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาและสาระสำคัญ

3) ศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดของกระบวนการจัดกิจกรรมโดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่จากตำรา งานวิจัยต่าง ๆ นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

4) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยสอนรูปแบบของ โรเบิร์ตกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 แผน ตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเหมาะสม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 – 5.00 ขึ้นไป ถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ใช้ได้

7) นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยสอนสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่หวาน จำนวน 1 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา ระยะเวลา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

8) จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้โดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.8 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือและตำราเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ สร้างเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสร็จแล้วนำเสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย

5) วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้สูตร IOC พิจารณาคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้

6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านแม่หวาน จำนวน 25 คน

7) วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกแล้วคัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้ไว้จำนวน 30 ข้อ พบว่า มีค่าความยากตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.02 ถึง 1.00 ถือว่าใช้ได้

8) นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด, 2551: 96)

9) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.9 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ ตลอดจนการเขียนข้อความที่ใช้ในแบบวัดความพึงพอใจ

2) สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิกเคอร์ท (Likert) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
พึงพอใจมาก	ให้ 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้ 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

กำหนดเกณฑ์ระดับคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจตามเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง พึงพอใจมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง พึงพอใจน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

3) นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง (Validity) โดยพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของข้อความรายการสอบถามแต่ละข้อกับเนื้อหาที่ต้องการวัด

4) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คน

5) นำแบบวัดความพึงพอใจที่คัดเลือกไว้ จำนวน 10 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

6) พิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้จริง

3.10 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ปฐมนิเทศชี้แจงข้อตกลงการจัดการเรียนรู้ อธิบายถึงความสำคัญถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เข้าใจ

2) ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ จำนวน 30 ข้อ เพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน

3) ดำเนินการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ สอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 11 แผน ใช้เวลา 11 ชั่วโมง (รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน)

4) หลังเสร็จสิ้นการใช้แผน 11 แผนแล้วทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

5) วัดความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

3.11 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ ดังนี้

1) หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ร่วมกับการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3) หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยการสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 3 แสดงประสิทธิภาพของการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คะแนน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
คะแนนแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน (E ₁)	210	189.17	4.01	90.08
คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (E ₂)	30	27.03	1.17	90.11

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียน (E₁) มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 189.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.01 คิดเป็นร้อยละ 90.08 คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (E₂) มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 27.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.17 คิดเป็นร้อยละ 90.11 ดังนั้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.08/90.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกทักษะสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้แบบฝึกทักษะสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คะแนนสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน	30	12.43	4.28			
หลังเรียน	30	27.03	1.17	16.0536	28.00	0

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ สอนตามรูปแบบการสอนของโรเบิร์ตกาเย่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อ	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	เนื้อหาสาระน่าสนใจ ทันสมัย	4.82	0.39	มากที่สุด
2	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงกับจุดประสงค์	4.47	0.51	มากที่สุด
3	ชอบเมื่อครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.82	0.39	มากที่สุด
4	สื่อ/นวัตกรรมการเรียนรู้อตรงกับเนื้อหาสาระ	4.94	0.24	มากที่สุด
5	ภูมิใจที่ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนกับเพื่อนๆ	4.65	0.49	มากที่สุด
6	พอใจคะแนนที่ข้าพเจ้าได้ทำแบบฝึกทักษะ	4.82	0.39	มากที่สุด
7	ชอบที่คุณครูถามคำถามหลังจากการเรียนแต่ละครั้ง	4.64	0.49	มากที่สุด
8	คุณครูมักจะชมและให้แรงเสริมเสมอ เมื่อตั้งใจทำกิจกรรม	4.82	0.39	มากที่สุด
9	มีความพึงพอใจสื่อทำให้เข้าใจเนื้อหาสาระได้มากยิ่งขึ้น	4.95	0.25	มากที่สุด
10	ระยะเวลาของการจัดกิจกรรมไม่สัมพันธ์กับกิจกรรม	4.82	0.39	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.77	0.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องการแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.15) โดยข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ข้อ 9 มีความพึงพอใจสื่อทำให้เข้าใจเนื้อหาสาระได้มากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.95$, S.D.= 0.25) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 10 ระยะเวลาของการจัดกิจกรรมไม่สัมพันธ์กับกิจกรรม ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.51)

5. สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ต กาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 90.08/90.11 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.7147 นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 71.47

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ สอนตามแนวคิดโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.77, S.D.= 0.15)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามแนวคิดของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่หวาน ผู้วิจัย อภิปรายผลดังนี้

1) ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.08/90.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการสร้างแบบฝึกทักษะดังกล่าว ผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นตามหลักการสร้างที่มีการวางแผนเป็นอย่างดี ผ่านกระบวนการและขั้นตอน การสร้างอย่างเป็นระบบทำให้ได้แบบฝึกทักษะที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับวัย ของผู้เรียน ตรงตามจุดประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับ และมีเฉลย ทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับปรุงการเรียนรู้ของตนได้ และผ่านการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ส่งผลให้แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังที่ ฟอสเกต (Fosgate, 2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจับคู่ห้องบทร้อยกรอง แบบปากเปล่า ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นเรียน เกรด 8 ซึ่งเป็นเด็ก

ที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 4 คู่ โดยการสุ่มเลือกจากโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดจากนักเรียนในการจับคู่ห้องบทร้อยกรองแบบปากเปล่าทั้งก่อนและหลังมีความแตกต่างกันเล็กน้อยสามารถนำบทร้อยกรองไป เชื่อมโยงเพื่อปรับใช้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับ รินณา วิธาทานัง (2554) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาทักษะการเขียนสื่อสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะมุ่งสู่ประสบการณ์ ภาษา โรงเรียนบ้านจอกขวาง พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.75/90.70 ค่าดัชนี ประสิทธิภาพ เท่ากับ 0.73 นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2) ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.7147 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 71.47 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนจากง่ายไปหายาก อีกทั้งกระบวนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ในการสร้าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความจำ เข้าใจ นำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมิน และยังได้ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากง่าย อำนาจจำแนก และค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง ส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังที่ จุริก ทักษิณ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะการเขียนกลอนสุภาพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือผลสัมฤทธิ์ (STAD) พบว่ามีประสิทธิภาพ เท่ากับ 94.68/93.87 ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8207 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.52 และสอดคล้องกับ วิทยา พาภิรมย์ (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.12/90.12 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8005 นักเรียนมีความก้าวหน้า

ทางการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 80.05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D.= 0.48)

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะ เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ โดยสอนตามรูปแบบของโรเบิร์ตกาเย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.77 โดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีลำดับขั้นตอนและวิธีการที่หลากหลาย มีตัวหนังสือชัดเจน สวยงาม อ่านง่าย มีภาพประกอบน่าสนใจ เหมาะสม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ทำให้เกิดความสนใจใฝ่อยากเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพงศ์ คู่กระสังข์ (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของโรเบิร์ตกาเย เรื่องการเขียนเว็บเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.45/82.05 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6700 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 67.00 และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ปราการเจริญ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของเว็บช่วยสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของโรเบิร์ตกาเย วิชา การประยุกต์คอมพิวเตอร์กับงานสถิติ บนระบบ Moodle LMS พบว่า มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.45/82.05 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6700 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

6. ข้อเสนอแนะ

- 1) ผู้สอนสามารถพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ที่อย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้การใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง การแต่งกลอนสุภาพ มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะนั้น ควรคำนึงถึงวัยและระดับความสามารถของนักเรียน เนื้อหาในแบบฝึกทักษะแต่ละชุดจึงไม่ควรมากเกินไป เพราะทำให้นักเรียนเบื่อ
- 3) ควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการใช้แบบฝึกทักษะ เช่น ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในการตรวจคำตอบจากเฉลย
- 4) ในการทำแบบฝึกทักษะอาจให้นักเรียนได้ฝึกทักษะนอกเวลา เช่น การทำการบ้านเสริมนอกเวลาเรียน หรือการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุมพร นำนานพนนท์. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสื่อสารสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นัยนา สุทธิธรรม. (2517). ฉันทลักษณ์ไทยร่วมสมัยในการสอนแต่งคำประพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะวรรณ กันภัย. (2558). ผลการเรียนรู้แบบผสมผสานตามแนวคิดของกาเย่ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทรพงศ์ คู่กระสังข์. (2551) การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของโรเบิร์ตกาเย่ เรื่อง การเขียนเว็บเพจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาริสา เหมันต์. (2564). การพัฒนาความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ร่วมกับอินโฟกราฟิก. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รินณา วิธาทานัง. (2554). การพัฒนาทักษะการเขียนสื่อสารกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะมุ่งผู้ประสบการภาษาโรงเรียนบ้าน

จอกขวาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิทยา พาทิมย์. (2555). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพ กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

วสุณี รักษาจันทร์. (2541). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กทม: ประสาน
การพิมพ์.

สมชาย ปรากฏเจริญ. (2555). *การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของเว็บช่วยสอนที่เน้น
กระบวนการเรียนรู้ของโรเบิร์ตกาเย่ วิชา การประยุกต์คอมพิวเตอร์กับงานสถิติบน
ระบบ Moodle LMS*. วิทยานิพนธ์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Bower, G. H. & Hilgard, E. R. (1981). *Theories of learning*. (5th ed.). Englewood
Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Gagne, R. M. (1985). *The conditions of learning*. New York: Holt, Rinehart &
Winston.

Fosgate, H. L. (2001). *Gifted middle school student collaboratively paired oral
responses to poetry*. (Unpublished doctoral Dissertation). University of
Gorgia. Athens, Georgia.

Jame, D. L. (1998). *The use of humorous content material and student
attitude toward poetry*. (Unpublished doctoral Dissertation). Wayne
State University. Detroit, Michigan.

Klein, S. B. (1991). *Learning*. New York: McGraw-Hill.

McShane, M. R. & Von Glinow, M. A. (2000). *Organization behavior*. New York:
Irwin McGraw-Hill.

บทวิจารณ์หนังสือ

ขนาดป๋ : ความจริง ความทรงจำ ความเป็นพื้นถิ่น

วาทีต ธรรมเชื้อ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้เขียน : ชาคริต แก้วทันคำ

จำนวนหน้า : 142 หน้า

พิมพ์ครั้งที่ : 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

สำนักพิมพ์ : ตำนานัก

ราคา : 195 บาท

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

978-616-598-228-3

1. บทนำ

นวนิยายเรื่อง "ขนาดป๋" ของ ชาคริต แก้วทันคำ นักเขียนชาวแม่สอด จังหวัดตาก แต่ใช้ชีวิตเป็นชาวเกษตรกรอยู่ที่จังหวัดตรัง นวนิยายเรื่องนี้เล่าเรื่องรักสามเส้าระหว่างสองหนุ่มกับหนึ่งสาวที่เกิดเหตุการณ์ฆาตกรรมอย่างไม่คาดคิดในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในนวนิยายเรื่องนี้กล่าวถึง โข เนตร และราศรี ซึ่งมีความรักให้แก่กัน แต่กลับเกิดการฆาตกรรม เนื้อเรื่องเล่าเรื่องการสืบหาความจริงจาก "ปากคำ" ของตัวละครต่าง ๆ ทั้ง แม่ ราศรี โข เนตร ศรีนนท์ แม่หลวงน้อย และชายหนุ่มเกล้าผมจุกผู้สวมแต่กางเกงในลายอุลตราแมน ซึ่งแต่ตัวละครให้ปากคำที่แตกต่างกันไปชวนให้ผู้อ่านต้องคิดระแวงอยู่

เสมอว่า "ใครคือผู้เล่าความจริง" และ "ความจริงในเรื่องนี้มีจริงหรือไม่" นวนิยายเรื่องนี้จึงชวนให้ติดตามว่า "ปากคำของใครที่เป็นความจริง"

นวนิยายเรื่องนี้ประพันธ์ด้วยแนวสัจนิยมมหัศจรรย์ นักเขียนได้พยายามผสมผสานระหว่างความเชื่อลึกลับที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของคนพื้นถิ่นแม่สอด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปะทะสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย แม่สอดเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นล้านนาผสมผสานกับวัฒนธรรมแบบพม่า รวมถึงการได้รับอิทธิพลจากรัฐไทยสมัยใหม่ จึงทำให้แม่สอดเป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ยังดำรงชีวิตคตินิยมแบบเก่าและแบบสมัยใหม่ นวนิยายเรื่องนี้ทำให้เห็นภาพของเมืองแม่สอดที่เป็นพหุสังคมและวัฒนธรรม

นักเขียนได้ใช้อัตลักษณ์พื้นถิ่นแม่สอดทั้งภาษา ประเพณี จารีตและความเชื่อมานำเสนอผ่านโครงเรื่องหลัก คือ การสืบหาความจริงของการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในบ้านของราศี ในขณะที่สืบหาความจริง นักเขียนได้แทรกเรื่องลึกลับตามความเชื่อของชาวแม่สอดเข้าไปได้อย่างแนบเนียน จนกลายเป็นความจริงอีกชุดหนึ่งที่ น่าค้นหา ผู้อ่านจึงมีหลายสถานภาพในการอ่านนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่ ฐานะนักอ่าน ฐานะผู้ตัดสิน และฐานะผู้สืบหาความจริง จึงทำให้นวนิยายเรื่องนี้ น่าค้นหาและชวนติดตามเป็นอย่างยิ่ง

2. "ปากคำ" กับ "ความจริง"

นวนิยายเรื่อง "ฆาตป์" เปิดฉากด้วยเหตุการณ์ฆาตกรรมชายหนุ่มที่ชื่อว่า "เนตร" บนอกของเขาถูกมีดสั้นปักอยู่ลึ้มจมกองเลือดและเสียชีวิตในที่สุด ซึ่งเหตุการณ์นี้เองจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการสืบหาความจริงจากปากคำของตัวละครต่าง ๆ ทั้ง โข ราศี เนตร แม่ของ โข และชายหนุ่มเกล้าผมจุกผู้สวมแต่กางเกงในลายอุลตราแมน ซึ่งตัวละครตัวก็ให้มุมมองความจริงของการฆาตกรรมนี้อย่างแตกต่างกันไป

นักอ่านนวนิยายอาจจะคุ้นเคยกับวิธีการเล่าเรื่องนี้ เพราะมีความคล้ายคลึงกับกลวิธีการเล่าเรื่องแบบรวดชมนอน ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมท ที่ใช้ตัวละครต่าง ๆ เล่าเหตุการณ์ความจริงที่เกิดขึ้น ในทำนองเดียวกันเรื่อง "ฆาตป์" นี้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องเช่นเดียวกับราโชมอน กล่าวคือ เป็นกลวิธีที่ให้ตัวละครเล่าความจริงจากมุมมองของตนเอง

ผู้อ่านเป็นผู้ตัดสินว่า "ความจริงจากปากคำของผู้ใดเป็นความจริงของเรื่องเล่า" แต่ในเรื่อง "ฆาตย์" มีความแตกต่างไปจากราโชมอนประการหนึ่ง คือ การเล่าเรื่องแบบตาดอกคำข้างกล่าวคือ นักเขียนให้ตัวละครแต่ละตัวนั้นเข้าใจเหตุการณ์เพียงน้อยเดียว และยังเข้าใจไปด้วยว่าความจริงในมุมมองของตนนั้นเป็นความจริงเพียงหนึ่งเดียว และเป็นความจริงที่ถูกต้องที่สุด ดังที่นักเขียนพรรณนาถึงการเสียชีวิตของเนตรจากปากคำของราสีไว้ว่า

...เอ่อ ฉันหยุดคิดเสียวินาทีก่อนตอบ ไม่มีค่ะ มันไม่ได้ปักอยู่ที่พื้น แต่ไปอยู่ในมือพี่สาวฉัน โขล็อกตัวเนตรไว้ได้ค่ะ แล้วพี่สาวฉันก็เอามีดสั้นปักอกเนตร ไม่รู้ทำไมถึงทำแบบนี้ ฉันไม่เข้าใจจริง ๆ ค่ะ (จากนั้นยกมือปิดหน้าร้องไห้)...

(หน้า 103)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่าเนตรถูกฆาตกรรมด้วยน้ำมือของพี่สาวต่างมารดาของเธอที่ชื่อว่า "ศรีนนท์" โดยความจริงชุดนี้ราสีเชื่อว่าเป็นความจริงของเธอที่ถูกต้องที่สุดจากการหยุดคิดและย้ำว่า "ไม่มีค่ะ" คือไม่มีมิดสั้นบนพื้นแต่กลับอยู่กับศรีนนท์ และฆาตกรจากมุมมองของราสี คือ "ศรีนนท์"

ในทางตรงข้าม โข ซึ่งเป็นคู่รักของราสีกลับมีท่าทีต่อฆาตกรที่ต่างออกไป กล่าวคือ โขกลับเล่าว่าฆาตกรที่แท้จริงนั้น คือ ตัวโขเองแต่เพราะเป็นการบงการของแม่ ดังบทบรรยายว่า

...โดยไม่ทันตั้งตัว แม่ก็จับข้อมือผมแน่นรามกับคีม ฟุ้งปลายมิดจะแทงอกนางโมรา เมฆสลัดมือกุม ดันร่างราสีเซกลง ไอ้เมฆยื่นอกอ้ามารับแทน มีดสั้นที่โจรป่าถือ มีมือเหยียนของคนบอกบทเป็นผู้ควบคุม...

(หน้า 139)

จากปากคำของทั้งสองตัวละครนั้นทำให้เห็นได้ว่า ในเรื่องนี้มีความจริงอย่างน้อยที่สุด 2 ชุดความจริง คือ ความจริงชุดแรกที่กำลังถึงความจงใจตั้งใจฆ่าเพื่อให้เหยื่อเสียชีวิตอย่างน่าอนาถ ส่วนความจริงอีกชุดหนึ่งคือ การเสียชีวิตของเหยื่อเป็นเหตุสุดวิสัย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้อ่านจึงต้องเลือกข้างว่าจะต้องเชื่อในความจริงชุดใด และความจริงนั้นจะนำไปสู่ฆาตกรตัวจริงได้อย่างไร กลวิธีการเขียนเช่นนี้ผู้อ่านจึงกลายเป็นตัวละครหนึ่งของนักเขียนไปโดยปริยาย กล่าวคือ นักเขียนสร้างความจริงหลายชุดเพื่อให้ผู้อ่านเลือกชุดความจริงนั้น และคล้อยตามไปกับความจริงที่นักเขียนเลือก จนกลายเป็นว่าผู้อ่านอยู่ในฐานะผู้พิพากษาของคดีนี้ ในฉากสุดท้ายของเรื่อง เนตรได้สารภาพความจริงกับพญามัจจุราชว่า

... ข้าใช้มีดสั้นแทงอกตัวเอง

กูใช้มีดสั้นปักอกตัวเอง (จากนั้นก็ก้มศีรษะ ใช้หน้าผากโขกพื้น
ตึก ตึก)

(หน้า 142)

ท้ายที่สุดแล้ว ผู้อ่านก็เป็นเพียงตัวละครหนึ่งในฐานะพญามัจจุราช ที่มีหน้าที่พิพากษาความจริงของตัวละครในเรื่องทั้งหมด นับได้ว่ากลวิธีนี้ทำให้ผู้อ่านตกภายใต้มนต์สะกดแห่งลีลาการเขียนของนักเขียนได้อย่างแยบคาย

3. ความจริงของประวัติศาสตร์ความทรงจำของเมืองแม่สอด

เรื่อง "ชาติป" ใช้การเล่าเรื่องที่ผสมระหว่างประวัติศาสตร์ ความทรงจำและอัตลักษณ์พื้นถิ่นเข้ากันอย่างกลมกลืน สิ่งที่ที่น่าสนใจคือ กระบวนการเล่าเรื่องที่สลับสับเปลี่ยนไประหว่างประวัติศาสตร์ของแม่สอดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะเดียวกันก็ใช้ความทรงจำของคนพื้นถิ่นที่บอกเล่าอารมณ์ความรู้ผ่านตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นให้เป็นตัวแทนของคนในพื้นที่ด้วย ไม่เพียงเท่านั้น นักเขียนยังได้เก็บเอาอัตลักษณ์พื้นถิ่นของชาวแม่สอดมาแทรกเป็นฉากและบรรยากาศของเรื่องได้อย่างสนใจ

ความทรงจำอันความเจ็บปวดในประวัติศาสตร์นอกกระแสของเมืองแม่สอด ในเรื่องชาติปมหลายตอนด้วยกันที่นักเขียนใช้ประวัติศาสตร์นอกกระแสอย่างประวัติศาสตร์ ความทรงจำของคนพื้นถิ่นเข้ามาใช้เล่าเรื่องอย่างน่าสนใจ ในตอน *ข้อมูลเกี่ยวกับทายาท ทหารญี่ปุ่นที่เนตรได้รับ (1) และ (2)* กล่าวถึงเด็กที่เกิดมาท่ามกลางสงครามซึ่งมีลักษณะ เป็นลูกครึ่ง ความน่าสนใจอยู่ที่ลูกครึ่งเหล่านี้ต่างไปจากเด็กลูกครึ่งในพื้นที่อื่น เป็นเพราะ ทหารชาวญี่ปุ่นมีลูกกับชาวชาติพันธุ์ ดังที่นักเขียนได้บรรยายไว้ตอนหนึ่งว่า

...ผมลงพื้นที่ดอยสามหมื่น แม่ระมาด ได้ข่าวว่ามีทายาทของ
ทหารญี่ปุ่นหลงเหลืออยู่ที่นั่น เธอเป็นผู้หญิงตาดี ผิวขาว ผม
ถามว่าชาวแบบไหน ชาวเหมือนดอกมะลิ ตอนนั้นอยู่ในวัย
กลางคน คือคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านคนหนึ่ง...

(หน้า 64)

และ

...ลูกของเธอจึงชื่อว่า "น่อเหย่ปุ" ในภาษาปกากะญอ หรือ
"เด็กหญิงญี่ปุ่น"

(หน้า 65)

แม้ว่าเด็กหญิงจะถือกำเนิดขึ้นในชนชาติปกากะญอแต่กลับเป็นเรื่องที่แปลก และแตกต่างไปจากผู้คนในชนชาติเดียวกัน รูปลักษณ์ภายนอกที่ต่างไปจากเด็กหญิงคนอื่น ก็สร้างความแปลกแยก และถูกเรียกขานให้แปลกออกไป ดังที่ได้เรียกว่า "เด็กหญิงญี่ปุ่น" ซึ่งเป็นการจัดจำแนกว่า เด็กคนนี้ไม่ใช่พวกพ้องของตน เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า มุมมองทาง ประวัติศาสตร์กระแสหลักไม่ได้เก็บอารมณ์ความรู้สึกถึงความแปลกแยกแตกต่างนี้เอาไว้ แต่ในวรรณกรรมท้องถิ่นเช่นนี้โดยเฉพาะนักเขียนที่เป็นคนพื้นถิ่นจะสามารถเก็บอารมณ์ ความรู้สึกเช่นนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในเรื่องนี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้เข้าใจถึงความเป็น เด็กลูกครึ่งในยุคสงครามโลกที่ถูกทำให้แปลกแยก

ความแปลกแยกไม่เพียงแต่สร้างความเจ็บปวดให้เด็กลูกครึ่งเท่านั้นแต่ยังสร้าง บาดแผลอันปวดร้าวแก่หญิงผู้ให้กำเนิดด้วยเช่นกัน นักเขียนได้บรรยายถึงความตอนหนึ่งว่า

...ลมพัดมาวูบหนึ่ง ไบไม้สีน้ำตาลร่วงคว้าง เพื่อนบ้านคนนั้นดึง
ผมออกจากห้วงความคิด เธอเป็นผู้หญิงร้านในสายตาของ
ชาวบ้านเพียงคนเดียวที่แอบไปพัวพันกับทหารญี่ปุ่นจนตั้งท้อง...
(หน้า 65)

แม้ว่าในกฎเกณฑ์ความรักในโลกสมัยใหม่กล่าวไว้ว่า ความรักเป็นเรื่องของคน
สองคนและความรักนั้นก็ไร้พรหมแดน แต่ในโลกยุคสงคราม ความรักเป็นเรื่องของความ
ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคม ในที่นี้คงปฏิเสธไม่ได้ว่าในโลกยุคดังกล่าว

ความรักเกิดจากกรอบที่มีจากระเบียบทางสังคม เช่น ฐานะ ชนชาติ สีผิว
การศึกษา รวมไปถึงระดับ ชนชั้นทางสังคม นักเขียนพยายามชี้ให้เห็นถึงความปวดร้าว
ของหญิงสาวที่ไม่สามารถมีความรักอย่างอิสระตามความรู้สึกได้ แต่หญิงสาวในยุคนั้นต้องมี
ความรักในขนบจารีตที่ถูกต้อง มิฉะนั้นจะถูกตราได้ว่าเป็น "หญิงร่าน" ซึ่งในเรื่องนี้ทำให้
เห็นว่า เมื่อ "แม่ร่าน" "ลูกสาว" ย่อมชั่ว เช่นกัน จึงไม่แปลกที่ชาวบ้านจะเรียกลูกสาวของ
เธอว่า "เด็กหญิงญี่ปุ่น" ในภาษาปากกะอะญอ

ความเจ็บปวดนี้ถูกทำให้ลึ้ม อาจเป็นด้วยความอับอายในความอับยศที่คนพื้นถิ่น
มีลูกกับทหารญี่ปุ่นผู้เป็นตัวร้ายในประวัติศาสตร์สงคราม ในตอนที่ตัวละครหลักอย่างโซ
ไปลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่อง *คนแม่สอดที่แต่งงานกับทหารญี่ปุ่นสมัยสงครามโลก* นั้นนักเขียน
ได้บรรยายถึงความทรงจำของคนพื้นถิ่นที่มีต่อเรื่องราวนี้ไว้ว่า

...ชายคนขยับยืนนิ่วหน้า ทำท่าหนัก แล้วบอกว่า เคยได้ยินคนรุ่น
พ่อแม่เล่าให้ฟัง...แต่ไม่รู้จักบ้านว่าอยู่ไหน ผมกล่าวขอบคุณก่อน
จะลงจากรถแล้วเดินสำรวจร้านค้าริมถนน...

(หน้า 80-81)

นักเขียนได้เล่าเรื่องความทรงจำของคนแม่สอดที่มีต่อลูกครึ่งชาวญี่ปุ่นว่า
แม้กระทั่งคนแม่สอดสมัยใหม่ก็แทบจะไม่ทราบถึงเรื่องราวเกี่ยวกับลูกครึ่งชาวญี่ปุ่นในยุค

สงครามโลกเลย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้ลืมเรื่องความเจ็บปวด แม้ว่าจะไม่มีความรุนแรงให้เห็นในเรื่องแต่บาดแผลของความปวดร้าวทางจิตใจก็น่าจะมากพอที่จะทำให้คนพินินพยายามลบเลือนความทรงจำนี้ ซึ่งอาจทำได้ด้วย "การไม่เล่า" "การเลือกเล่าบางส่วน" "การบิดเบือนเรื่องเล่า" และ "การสร้างเรื่องเล่าใหม่โดยใช้เค้าเรื่องเดิม" ซึ่งในกรณีอาจเป็นไปได้ว่าเรื่องราวความทรงจำเกี่ยวกับลูกครึ่งญีปุ่นยุคสงครามโลกกลายเป็นเรื่องที่ไม่อยากเล่าและเรื่องห้ามเล่า จึงทำให้กลายเป็นเรื่องเล่าที่ถูกกลืนไปในที่สุด แม้กระทั่งตอนท้ายของเรื่องคำถามวิจัยที่โซซึ่งเป็นตัวละครเอกไปตามหากลับไม่ได้คำตอบใดกลับมาเลย ย่อมแสดงให้เห็นว่า "เรื่องเล่าเรื่องนี้ถูกทำให้ลืม"

อย่างไรก็ตามนั้น นักเขียนไปปูเรื่องเกี่ยวกับความทรงจำอันเจ็บปวด แต่เมื่ออ่านไปตลอดทั้งเรื่องแล้วกลับไม่พบการเรียกร้อง หรือตั้งคำถามกับความทรงจำดังกล่าว ในการเล่าเรื่องของนักเขียนเป็นเพียงการชี้ประเด็นเพื่อให้เห็นว่า เรื่องเล่าชุดเด็กลูกครึ่งชาวญีปุ่นยุคสงครามโลกนั้น "มีจริง" แต่กลายเป็นเรื่องที่ถูกทำให้ลืมเลือนไป แม้ในตอนท้ายปมขัดแย้งในเรื่องคลี่คลายลง แต่คำถามเกี่ยวกับความทรงจำอันเจ็บปวดนี้ก็กลับไม่ถูกคลี่คลาย เป็นไปได้ว่านักเขียนจงใจที่จะเปิดประเด็นนี้ไว้เพื่อให้ผู้อ่านได้ตามหา "ความจริง" ชุดนี้ต่อไป หรืออาจเป็นไปได้ว่า "ความจริงชุดนี้ยุติด้วยการไม่เล่า"

4. ความเป็นพินินเมืองแม่สอดในความทรงจำ

ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับอัตลักษณ์นั้นมีความหมายถึง ความเฉพาะหรือคุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงของลักษณะของบุคคล สังคม ชุมชนและประเทศนั้น ๆ ซึ่งอาจจะพิจารณาจากภาษา เชื้อชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา เป็นต้น

4.1 ผักกับอัตลักษณ์พินิน

นวนิยายเรื่อง "ฆาตบ" ได้สะท้อนอัตลักษณ์พินินของเมืองแม่สอดในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้อย่างน่าสนใจ นักเขียนได้ผสมผสานจินตนาการกับเรื่องเล่าในความทรงจำของชาวแม่สอดไว้อย่างลงตัว กลวิธีหนึ่งที่ผสมผสานอัตลักษณ์พินินเข้ากับเนื้อเรื่อง คือ การเล่าผ่านตัวละครเหนือธรรมชาติ ซึ่งในเรื่องนี้มีตัวละครเหนือธรรมชาติ ที่มีลักษณะ

คล้าย "ผี" กล่าวคือ วัฒนธรรมการเลี้ยงผีเพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ นั้นเป็นวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะร่วมของท้องถิ่นล้านนา การเลี้ยงผีมีหลายรูปแบบ เช่น การเลี้ยงผีบรรพบุรุษหรือเรียกว่า "การเลี้ยงผีปู่ย่า" บางแห่งเรียกว่า "การเลี้ยงผีผดผีเม็ง" ในขณะที่การเลี้ยงผีเพื่อใช้ประโยชน์ในแง่อื่นก็มีอย่างหลากหลาย ได้แก่ การเลี้ยงเพื่อใช้การค้าขาย การเลี้ยงผีเพื่อใช้ให้เกิดความขลัง และการเลี้ยงผีเพื่อใช้ด้านเสน่ห์ เป็นต้น

นักเขียนได้จำแนกประเภทของผีในเรื่องออกเป็น 2 ระดับ คือ ผีร้าย และผีที่มีอำนาจเหนือผีร้าย คำว่า "ผีร้าย" นี้เป็นผีที่มีอำนาจในเชิงการดลบันดาลให้ความปรารถนาเป็นจริงด้วยการบนบานศาลกล่าว ดังที่ชายหนุ่มเกล้าผมจุกผู้สวมแต่กางเกงในลายอุลตราแมนได้บอกเล่าระหว่างความสัมพันธ์พ้อของราศีกับผีร้ายไว้ว่า

...พ้อของราศีน่าจะไปตกลง สัญญาสัญญาหรือบนบานขอให้ผี
ตนใดตนหนึ่งช่วยค้ำจ้ว ดูแลงัวให้ข้ามแม่น้ำเมยมาฝั่งไทยได้
ปลอดภัย...

(หน้า 19)

ในขณะที่เดียวกันเมื่อการบนบานสำเร็จผล เป็นไปตามที่ได้สัญญากับผีร้ายไว้ จึงต้องมีการแก้บนหรือ ทำตามสัญญาตามที่ได้ตกลงกับผีในเบื้องต้น ดังความว่า

...สัญญาที่ว่าคือจุงจ้วหนุ่มตัวสีน้ำตาลอิฐเข้าไปในคืนเดือนมีด
ดีดดี้อ แล้วเอามีดปาดคอ จ้วร้องมอออ...ไม่ทันขาดเสียง อีผีก็
จะปรากฏตัวนั่งรอแลปลิ้นเลียแผล็บ ๆ... (หน้า 19)

สำหรับตัวละครอย่าง ชายหนุ่มเกล้าผมจุกผู้สวมแต่กางเกงในลายอุลตราแมน นั้นเป็นผีอีกระดับหนึ่ง เป็นผีที่มีอำนาจเหนือผีร้าย เพราะเมื่อพ้อของราศีได้ผีชายหนุ่มนี้มาก็ทำให้ห่างหายจากผีร้าย ดังความว่า

...แต่หลัง ๆ พอพ่อราศียอมรับเข้า ก็ถอยห่างจากการคบค้ามีร้าย
มันให้คุณก็จริง แต่ก็ให้โทษด้วย...

(หน้า 19)

ลักษณะของผีชายหนุ่มเกล้าผมจุก ๆ นี้ ราศีได้ให้รายละเอียดไว้ว่า

...มันเป็นรูปปั้นตุ๊กตาเด็กเกล้าผมจุก ไม่สวมเสื้อผ้า โชว์ไข่เล็ก
กะจิริต ยืนมือกกระพุ่มคล้ายถือดอกบัวตูม ที่แปลกกว่านั้น ฉัน
คลำพบกลไกบางอย่างข้างกล่อง พอกดปุ่มด้านซ้าย วิญญาณ
เด็กกล่องลอยออกมา...

(หน้า 35)

ผีชายหนุ่มเกล้าผมจุก ๆ จึงเป็นลักษณะผีที่เลี้ยงเพื่อประโยชน์ทางของคลัง
มีลักษณะคล้าย "กุมารทอง" หรือ "ลูกกรอก" ของภาคกลาง สำหรับการเลี้ยงผีประเภทนี้ไว้
ก็เพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในวรรณคดีไทยอย่างเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน
ที่ครอบครัวของขุนแผนได้เลี้ยงผีพรายไว้ใช้งาน รวมไปถึงกุมารทองของขุนแผนก็เลี้ยงไว้
เพื่อประโยชน์ด้านความคลัง ซึ่งผีชายหนุ่มเกล้าผมจุก ๆ นี้จัดอยู่ในผีประเภทนี้

ความสำคัญของ "ผี" ในเรื่อง "ราศี" ได้รับมรดกที่สำคัญจากพ่อของเธอ ซึ่ง
เป็นกล่องที่มีความลึกลับของที่มา แต่ราศีเก็บกล่องใบนี้ไว้ในฐานะของต่างหน้าพ่อ กล่องนี้
จึงมีนัยยะต่อราศีในสองมิติ คือ มิติแรกเป็นมรดกที่สำคัญของพ่อที่มอบให้ เป็นสิ่งที่สะท้อน
ให้เห็นการเป็นเจ้าของที่ การเป็นเจ้าของบ้านที่แท้จริง อีกมิติหนึ่ง คือ กล่องใบนี้ยังกลายเป็น
ของต่างหน้าพ่อ และเป็นสิ่งของเพียงสิ่งเดียวที่ยึดโยงความเป็นพ่อลูก รวมไปถึงอดีตต่าง ๆ
ของพ่อต่อราศีนั่นเอง

อาจกล่าวได้ว่า "การเลี้ยงผี" จึงเป็นเรื่องปกติทั่วไปของชาวล้านนา ผีจึง
สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของชาวล้านนา ผีสะท้อนให้เห็นว่า ธรรมชาติที่ไม่สามารถอธิบาย
ได้ด้วย ชุดความรู้ในยุคหนึ่งได้กับวิถีการใช้ชีวิตในเรื่องพ่อของราศีเป็นพ่อค้ำจ้วต่าง
หรือพ่อค้ำว การสัญจรในพื้นที่ของแม่สอดที่มีลักษณะภูมิลักษณะเป็นภูเขาและแม่น้ำ การ

นำวัวไปขาย ยังต่างถิ่นจึงเป็นเรื่องยาก เพราะคมนาคมการขนส่งยากลำบาก จึงต้องพึ่งพาสิ่งที่เหนือธรรมชาติเพื่อให้เกิดความราบรื่น เพราะสิ่งที่เหนือธรรมชาติย่อมควบคุมกำกับธรรมชาติได้ คนล้านนาในที่นี้คือ ชาวแม่สอดจึงเคารพนับถือผีเป็นเรื่องสำคัญ สิ่งที่น่าสนใจคือ นักเขียนได้ใช้ผีชายหนุ่มเกล้าผมจุก ๆ เป็นตัวละครดำเนินเรื่อง และยังเป็นตัวละครที่ท้ายสุดแล้ว ก็คลี่คลายปมขัดแย้งหลายจุดด้วย

4.2 แม่น้ำ น้ำบ่อกับวิถีชีวิตเมืองแม่สอด

ภาษาล้านนามักจะใช้คำประสมที่สลับตำแหน่งกับภาษาไทยมาตรฐาน เช่น ภาษาล้านนาเรียก "แม่น้ำ" ว่า น้ำแม่ เรียก "บ่อน้ำ" ว่า น้ำบ่อ เรียก "ส้มตำ" ว่า ตำส้ม เรียก เป็นต้น "แม่น้ำ" เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวล้านนาเป็นอย่างยิ่ง เพราะลักษณะทางภาคเหนือของประเทศไทยมีภูมิลักษณะที่เป็นภูเขาสลับกับแม่น้ำ การตั้งถิ่นฐานจึงต้องอยู่บริเวณที่ราบหุบเขา บางพื้นที่อาจจะอยู่บนภูเขา ลักษณะแม่น้ำเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ มีแม่น้ำสายยาวที่สำคัญ เช่น แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน ในเมืองแม่สอดซึ่งติดอยู่ชายแดนประเทศเมียนมาร์ มีแม่น้ำเมยเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ในเรื่องนี้ใช้ฉากและบรรยากาศของแม่น้ำเมยที่อยู่ในฐานะแม่น้ำที่ให้ชีวิตของคนแม่สอด ที่ใช้อุปโลกและบริโลก แต่ในขณะที่เดียวกันแม่น้ำเมยก็กลายเป็นมัจจุราชที่คลาดเอาชีวิตและทรัพย์สินของชาวแม่สอดไปด้วยเช่นกัน ดังที่นักเขียนได้บรรยายถึงแม่น้ำเมยไว้ว่า

...ช่วงหน้าน้ำหลาก ร้านค้าในภาคศรีมอยเก็บของไม่ทัน ตะกร้า
กะละมัง ชันน้ำ หม้อ ฝาชี ลูกบอลของเล่น มะพร้าว ลอยมาให้
คนริมฝั่งแย่งคว้าความหวัง...

(หน้า 48)

นักเขียนให้ภาพของแม่น้ำเมยที่ล้นท่วมเข้ามาอยู่ในเมืองแม่สอด แม้ว่าน้ำไม่ได้ท่วมมากนักแต่ก็พอที่จะทำให้เห็นว่าข้าวของเครื่องใช้ในตลาดสามารถลอยมากับน้ำได้ หากแม่น้ำเมยท่วมหนักก็ไม่พื้นที่จะสร้างความเสียหายให้ชุมชนแม่สอดได้

ในเรื่องนี้ยังเห็นสภาพของชุมชนริมน้ำเมย ที่ขาดความเอาใจใส่แม่น้ำซึ่งให้ทั้งคุณและโทษ ความมั่งง่ายของชุมชนเมืองแม่สอดกลายเป็นปัญหาสำคัญที่สะท้อนออกมาจากงานเขียน ดังความว่า

...อำเภอแม่สอดมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ ธรรมชาติของน้ำไหล
จากที่สูงลงต่ำ มันก็ท่วมนองซ้าซากทุกปี จากลำห้วยแม่สอด
สายหลักเลยแยกเป็นร่องน้ำที่รองรับทั้งน้ำฝน น้ำทิ้งจาก
บ้านเรือนของคนมั่งง่าย ไม่ใช่ น้ำทิ้งอย่างเดียว บ้านไหนเลี้ยงหมู
ล้างคอกหมูชี้หูลงน้ำ...

(หน้า 48)

แม่น้ำที่เคยให้ชีวิตและหล่อเลี้ยงชุมชนก็กลายเป็นแม่น้ำที่โหดร้ายเพราะความมั่งง่ายของคนที่ไม่ใส่ใจธรรมชาติ เพราะมองว่าไม่ใช่เรื่องของตน จึงทำให้กลายเป็นปัญหาเรื่องน้ำท่วมเมืองแม่สอด แม้ว่าทางการจะแก้ปัญหาด้วยการจัดทำโครงการขุดลอกและสร้างทางระบายน้ำลำห้วยแม่สอดตลอดสายแล้ว แต่หากไม่สามารถสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้ได้ ท้ายสุดแล้วแม่น้ำเมยก็จะกลายเป็นมัจจุราชที่ทำลายชีวิตมนุษย์มากกว่าแม่น้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์

จากสภาพภูมิประเทศของเมืองแม่สอดที่นักเขียนได้บรรยายไว้ในหลายฉากหลายตอนพอจะทำให้เห็นว่า การอุปโภคและบริโภคน้ำนั้นไม่สามารถพึ่งพาแม่น้ำได้อย่างเดียว มนุษย์จึงคิดค้นเทคโนโลยีที่จะสามารถกักเก็บน้ำ และใช้น้ำได้ตลอดทั้งปี นั่นคือ การขุดบ่อน้ำ ภาษาล้านนาเรียกบ่อน้ำว่า น้ำบ่อ ซึ่งมีวัฒนธรรมการใช้น้ำน่าสนใจ นักเขียนได้ฉายภาพของการใช้น้ำจากบ่อน้ำไว้ว่า

...บ้านทุ่งแถวนี้มีบ่อน้ำสามบ่อ บ่อที่คนนิยมคือบ้านอี่เกียงภา...
ที่นี้บ่อน้ำใสแจ๋ว น้ำบ่อมีกลิ่นสาบกลิ่นตม เป็นบ่อรูปสี่เหลี่ยมที่

ก่อด้วยดินก็หรืออิฐ เอามากินคิมได้...ส่วนน้ำอาบน้ำใช้ก็จะไป
ตักที่บ้านอีจันเป็ง...

(หน้า 43)

บ่อน้ำในตัวอย่างข้างต้น ทำให้เห็นว่า ในวัฒนธรรมของชาวแม่สอดมีวิธีการ
แยกการใช้น้ำอย่างชัดเจน กล่าวคือ น้ำที่ใช้บริโภคจะต้องไม่มีกลิ่นและควรไปตักที่จุดใด
ในขณะที่น้ำที่ใช้บริโภคก็แยกไว้อีกจุดหนึ่ง การจำแนกแยกแหล่งน้ำเช่นนี้ทำให้เห็นว่า
ชาวแม่สอดมีวิธีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปีอีกด้วย

ไม่เพียงเท่านั้น นักเขียนยังให้ภาพของวิธีการตักน้ำของชาวแม่สอดด้วยว่า

...บ้านไหนลูกสาวตื่นเช้าก็ไปตักก่อน บ้านไหนลูกสาวตื่นขวย
หรือสายแล้วก็ไปต้อรอคิว...

(หน้า 43)

จากตัวอย่างข้างต้น ทำให้เห็นว่า หน้าที่ของการตักน้ำเป็นงานของผู้หญิง
ผู้หญิงถูกฝึกให้ตื่นเช้าเพื่อไปตักน้ำ และจากความข้างต้นผู้หญิงที่ตื่นสายก็ต้องไปตักน้ำ
ในลำดับท้าย ซึ่งอาจจะน้ำที่ไม่ใสสะอาดหรืออาจจะได้น้ำมาน้อย ซึ่งกลายเป็นการลงโทษ
ทางสังคมอย่างหนึ่ง และก็กลายเป็นวิถีประชาของสังคมแม่สอด

อาจกล่าวได้ว่า นักเขียนได้เล่าประวัติศาสตร์เมืองแม่สอดจากความทรงจำ
ของนักเขียนโดยบอกเล่าผ่านตัวละคร ฉากและบทสนทนาในเรื่องได้อย่างน่าสนใจ นักเขียน
ยังใช้อัตลักษณ์พื้นถิ่นทั้งความเชื่อ สภาพภูมิลักษณะ และเรื่องเล่าพื้นถิ่นมาผสมผสานแล้ว
นำเสนอให้เห็นภาพประวัติศาสตร์ ความทรงจำของเมืองแม่สอดได้อย่าง
ลงตัว

4.3 "ซิด" กับความเป็นพื้นถิ่นเมืองแม่สอด

"ซิด" ในความเข้าใจของคนล้านนา หมายถึง สิ่งที่อยู่หาญ เสนียด จัญไร เป็นสิ่งอับมงคลต่อผู้ประพฤติ ในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาแล้วนั้น ซิดเป็นข้อห้ามหรือสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติในสังคมล้านนา ซิดไม่เพียงแต่เป็นข้อห้ามปฏิบัติของชาวล้านนาเท่านั้น แต่ยังมีลักษณะจารีตที่หากประพฤติปฏิบัติแล้วจะกลายเป็นโทษและเป็นไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมล้านนาด้วย ซิดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นสังคมล้านนาได้เป็นอย่างดี

นักเขียนในซิดหรืออุบายทวี่เพื่อนำสร้างปมขัดแย้งของเรื่อง กล่าวคือ ในเรื่อง "ฆาตป์" เหตุของการฆาตกรรมนั้นเกิดจากพฤติกรรมของตัวละครที่มีลักษณะซิด ทั้งการสร้างบ้านคร่อมลำห้วย และการปิดบ่อน้ำ ทั้งสองพฤติกรรมนี้เป็นซิดที่กลายเป็นปัญหาสำคัญของเรื่อง ไม่เพียงเท่านั้นลักษณะพฤติกรรมของตัวละครนั้นทำให้ตัวละครอย่างพ่อของราศี ราศี และศรีนนท์ กลายเป็น "คนตกซิด" อันหมายถึง เป็นคนที่ได้รับผลร้ายจากซิดตามมา

ซิดในเรื่องเริ่มจากการที่ราศีปลูกบ้านที่มีลักษณะเป็นสามเส้า ซึ่งเป็นลักษณะต้องห้ามของการปลูกบ้านปลูกเรือนของล้านนา เพราะเชื่อกันว่าเป็นอับมงคล แต่ในทางวิทยาศาสตร์แล้วนั้นเป็นการปิดกั้นทางลมทำให้อากาศไม่ถ่ายเท แต่อย่างไรก็ตามนั้นราศีก็ไม่เชื่อคำทัดทานของคนเก่าแก่ในชุมชน ดังที่นักเขียนได้บรรยายว่า

...สุดท้ายความเชื่อและคำทัดทานของคนเฒ่าแก่บอกว่าซิด
ด้อย่างไรคนละอ่อนรุ่นใหม่ไม่ฟัง ราศีจึงสร้างบ้านสองชั้น
รูปแบบแคบ ๆ คล้ายกล่องรองเท้า แต่ฉันว่ามันเหมือนโลงศพ...

(หน้า 29)

ความเชื่อโบราณนี้กลับไม่ได้รับการตอบสนองจากราศีซึ่งเป็นตัวแทนของคนสมัยใหม่ เนื่องมาจากราศีเป็นตัวละครที่ได้รับการศึกษามาจากส่วนกลาง และได้รับอิทธิพลความคิดแบบโลกสมัยที่มีวิทยาศาสตร์เป็นฐานคิด อย่างไรก็ตามนั้น ในตอนนี้เป็น

ฉากซึ่งนักเขียนได้แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างโลกเก่าที่ใช้ฐานคิดแบบเหนือธรรมชาติกับโลกสมัยใหม่ที่ใช้วิทยาศาสตร์เป็นฐาน เมื่อความคิดทั้งสองโลกมาปะทะกันก็ย่อมทำให้เกิดการสั่นคลอนความเชื่อของคนในชุมชน ผลท้ายสุดของเหตุการณ์นี้ฝ่ายโลกเก่าก็มีชัยชนะเพราะคนที่ประพาศิตกรรอบทางสังคมอย่างครอบครัวราศี และพ่อของราศีก็มีอันเป็นไปดังคติโลกเก่า ดังเห็นจากความเดือดร้อนของราศีและครอบครัว พ่อของราศี เป็นบุคคลแรกที่ "ตกขีด" เพราะ *แม้พ่อจะเป็นคนพินถิ่น แต่ไม่เคยเชื่อเรื่องมงายที่ตัวเองไม่ได้ประโยชน์* (หน้า 44) และ *พ่อก็ก่สายหัว ฮึดฮัด ตื้อรันทำตรงกันข้าม โดยไม่มีกว่ามันจะทำให้ตัวเองต้องเสียชีวิต* (หน้า 44) จากพฤติกรรมของพ่อในช่วงต้นนี้ ทำให้เห็นว่า พ่อเป็นคนที่จะทำตามจารีตปฏิบัติเมื่อสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเอง ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าพ่อเป็นคนที่เชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติเช่นกัน ดังที่เห็นได้จากการบนบานศาลกล่าวกับผีร้ายเพื่อค้าขายวัวในต่างแดนได้ แต่พ่อกลับปิดบ่อน้ำ ดังที่นักเขียนได้บรรยายไว้ว่า

*...เพราะบ่อน้ำถูกปิด ไม่เจาะฝาให้มีรูร่อง ต่อท่อเป็นปล่องให้บ่อ
ให้ได้หายใจ ปลดปล่อยพลังธรรมชาติ แม่หลวงน้อยว่าพ่อก่แม่ฉั่น
จึงตายด้วยเหตุนี้...*

(หน้า 44)

พ่อของราศีจึงตกขีดต้องเสียชีวิตเพราะการปิดบ่อน้ำ แม้ว่าจะเป็นความเชื่อที่เชื่อกันว่า บ่อน้ำให้ชีวิตแก่มนุษย์ และในทางเดียวกัน บ่อน้ำก็มีชีวิตเช่นเดียวกัน ในความเชื่อล้านนามีหลายสิ่งอย่างหลายที่คนล้านนาเชื่อว่ามีจิตวิญญาณ มีชีวิต และต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับมนุษย์ ดังเห็นจากประเพณีหิงไฟพระเจ้า ครั้นเมื่อถึงฤดูหนาวชาวล้านนาจะมีประเพณีก่อไฟถวายพระพุทธรูป ห่มผ้าถวายพระพุทธรูป หรือแม้แต่ในครัวไฟหรือห้องครัวชาวล้านนาก็เชื่อว่าเตาไฟหรือที่หุงหาอาหารมีจิตวิญญาณสถิตจึงต้องเคารพบูชา ซึ่งลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งของกับมนุษย์ และยังสะท้อนให้เห็นถึงสำนึกของความกตัญญูทเวทในสังคมล้านนาด้วย ในทางตรงกันข้ามพ่อของราศีกลับปิดบ่อน้ำซึ่งให้ชีวิตและประโยชน์ต่อชุมชนแม่สอด จึงทำ

ให้ต้องเสียชีวิตลงเพราะได้ทำลายจิตวิญญาณนั้น ดังราศีได้พรรณนาถึงสภาพการเสียชีวิตของพ่อไว้อย่างน่าสนใจว่า

...เพราะน้ำในบ่อไม่ได้ใช้ ร่างกายจึงไม่มีน้ำมีนวล พ่อตายเพราะ
บ่อน้ำที่พ่อชุดกับมือ และปิดล็อกมั้นด้วยมือตนเอง ไม่ใช่ใครอื่น
ทำอย่างที่ผมเคยปักใจใส่ร้าย...

(หน้า 45)

สภาพของพ่อเมื่อเสียชีวิตไปแล้ว ที่ทำให้แม่หลงน้อยสันนิษฐานว่า พ่อต้อง
เสียชีวิตเพราะตกขีด ดังที่นักเขียนได้บรรยายว่า

...ตอนพ่อหมดลมหายใจ ผมจำได้ว่าตามเนื้อตัวของพ่อมีรอยจ้ำ
จ้ำแดงเป็นรูปร่างกลม รูปร่างกลมที่พ่อใช้นิ้วจิ้ม ๆ เหมือนมีน้ำมี
เลือดคั่งอยู่ในนั้น ไปหาหมอที่โรงพยาบาล หมอก็บอกสาเหตุ
ของโรคไม่ได้ แล้วพ่อก็ร่างกายซบเซาเหี่ยวแห้ง... (หน้า 44)

และ

...ฉันเพิ่งมารู้ว่าลักษณะกลม เป็นวง ๆ นั้นคล้ายรูปบ่อเป็นขี
ดอย่างหนึ่งที่ทำให้เจ้าของบ้านต้องป่วยไข้ถึงตาย ถ้าไม่ได้รับ
การแก้ไข ขอขมา หรือนิมนต์พระมาสวดถอน...

(หน้า 45)

สภาพศพของพ่อนั้นน่าสยดสยองเพราะ พ่อกลายเป็นคนตกขีด ผลร้ายต่าง ๆ
ที่ได้กระทำกับบ่อน้ำ คือ การปิดตายบ่อน้ำนั้น ส่งผลมาถึงร่างกายของพ่อ ซึ่งทำให้เห็นว่
ในมนต์ศน์ของชาวล้านนานั้นบ่อน้ำมีชีวิตเหมือนกับมนุษย์ หากมนุษย์กระทำไม่ดีด้วย
การใดกับบ่อน้ำก็ย่อมส่งผลเช่นเดียวกันกับการกระทำนั้น วิธีคิดเช่นนี้คงได้รับอิทธิพลจาก
พระพุทธศาสนาในเรื่องของกรรม คือ การกระทำที่มีเจตนา ผลกรรมนั้นก็ย่อมเป็นอย่าง
สำนวนไทยว่า กงเกวียนกำเกวียน คือ กระทำอย่างไรก็ย่อมได้รับผลกรรมนั้น ดังนั้น

บนเรือนร่างของพ่อจึงเต็มไปด้วยรอยข้ำเป็นรูปบ่อน้ำ ชิดจึงเป็นตัวแทนของโลกเก่าที่ลึกลับที่ปะทะสังสรรค์กับความคิดของโลกวิทยาศาสตร์ เพราะบางอย่างในโลกแห่งวิทยาศาสตร์ที่ยังหาคำตอบไม่ได้ คนล้านนาที่ใช้คติแบบโลกเก่ามาเป็นเหตุผลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ซึ่งเรื่องชาตบนี้แสดงให้เห็นว่า หนทางของการหาความจริงนั้นมีหลายหนทาง และในขณะที่เดียวกันความจริงนั้นก็ไม่ได้มีชุดเดียวอย่างที่เข้าใจกัน ราวคือเป็นตัวละครหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าการค้นหาความจริงการตายของพ่อนั้นอาจจะไม่สามารถพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้เพียงอย่างเดียว แต่กลับสามารถพิสูจน์ด้วยคตินิยมทางจารีตได้ด้วย

5. บทส่งท้าย

นวนิยายเรื่อง "ชาตบ" นี้เป็นการหลอมรวมคติความเชื่อจากโลกทั้งสองฝั่ง คือโลกเก่าที่เชื่อเรื่อง เหนือธรรมชาติกับโลกวิทยาศาสตร์เข้าไว้ด้วยกัน ภายในเรื่องยังสะท้อนถึงการปะทะสังสรรค์ระหว่างโลกทั้งสองฝั่ง ผู้อ่านจึงต้องทำความเข้าใจโลกทั้งสองฝั่งไปพร้อมกันด้วย การตามหาความจริงเรื่องการฆาตกรรมนั้นเป็นเหมือนโครงเรื่องหลักที่นักเขียนต้องการนำเสนอ แต่ภายในเรื่องยังมีโครงเรื่องย่อยที่ผู้อ่านต้องปะติดปะต่อกัน เพราะลีลาการประพันธ์ของนักเขียนที่ใช้การนำเสนอภาพของเรื่องแบบภาพประติด คือ การใช้ภาพเหตุการณ์จากหลาย ๆ เหตุการณ์มาปะติดปะต่อกัน ผู้อ่านจึงต้องร้อยเรื่องเชื่อมโยงความเข้าหากัน จึงทำให้ผู้อ่านกลายเป็นผู้สืบหาความจริงภายในเรื่อง และเป็นผู้ตัดสินด้วยว่า ความจริงของเรื่องคืออะไร และใครคือผู้ฆาตกรรม แม้ว่าท้ายที่สุดของเรื่องจะเฉลยให้เห็นความจริง แต่กลับเป็นความจริงที่เลื่อนกลาง ก็เปรียบเสมือนชีวิตของมนุษย์ที่ต้องออกตามหาความจริงของชีวิต แม้ว่าจะใกล้ความจริงมากเพียงใด แต่ท้ายสุดแล้วความจริงของชีวิตมนุษย์นั้นก็เลื่อนกลางเช่นกัน

ในโครงเรื่องย่อยที่นักเขียนได้นำเสนอผ่านประวัติศาสตร์ความทรงจำของชาวแม่สอดที่กล่าวถึง เมืองแม่สอดในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 นักเขียนก็ได้ใช้ประวัติความทรงจำของชาวแม่สอดมาถ่ายทอดเป็นอารมณ์ความรู้สึกผ่านตัวละครที่เป็นผู้หญิงลูกครึ่งญี่ปุ่นปกากะญอที่ผู้อ่านจะไม่สามารถหาอ่านได้ในหนังสือประวัติศาสตร์กระแสหลักโดยทั่วไป วรรณกรรมเรื่องนี้จึงเป็นเหมือนบันทึกประวัติศาสตร์ความทรงจำที่ให้

รายละเอียดของผู้คนชายขอบ รวมไปถึงการบันทึกอารมณ์ความรู้สึกของคนที่อยู่ร่วมในประวัติศาสตร์และคนที่ได้ร่วมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงคนที่ได้รับการถ่ายทอดประวัติศาสตร์ความทรงจำนี้ด้วย ผู้อ่านจะได้รับรู้ถึงเอกลักษณ์และตัวตนของผ่านตัวละครประกอบที่นักเขียนถ่ายทอดไว้อย่างแยบคาย

ไม่เพียงเท่านั้น นักเขียนยังแทรกฉากและบรรยากาศภายในเรื่องที่เต็มไปด้วยกลิ่นอายของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่ความเป็นเมืองสมัยใหม่ได้คืบคลานเข้าไปแทรกตัวอยู่กับชุมชนแม่สอดในจารีตดั้งเดิม แม้ว่าแม่สอดในวันนี้จะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโลก แต่ความเป็นแม่สอดยังพยายามคงอัตลักษณ์พื้นถิ่นไว้อย่างเหนียวแน่น นักเขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราวที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนแม่สอดไว้หลายประเด็น เช่น แม่น้ำ บ่อน้ำ ผีและซิด ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ แม้ว่าโลกแห่งวิทยาศาสตร์จะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทางวัตถุ แต่ความเชื่อเหล่านี้กลับยังเป็นกลไกสำคัญที่ยังรักษาจิตวิญญาณในสังคมชุมชนแม่สอดไว้ได้อย่างน่าสนใจ กล่าวคือ ความเชื่อดังกล่าวกลายเป็นสิ่งที่โลกวิทยาศาสตร์กล่าวหาว่าเป็นเรื่องมงาย พิสูจน์ไม่ได้แต่หน้าที่ที่สำคัญของความเชื่อเหล่านี้ คือ การเป็นบรรทัดฐานของสังคมชุมชนแม่สอดที่สร้างระเบียบแก่สังคม ไม่เกิดการละเมิดพื้นที่ สิทธิ รวมไปถึงการควบคุมคนด้วยกลไกทางสังคมด้วย ซึ่งเป็นวิธีบริหารจัดการสังคมชุมชนแม่สอดอย่างละมุนละม่อมด้วยนั่นเอง

"ชาติป๋" จึงเป็นนวนิยายอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงชุมชนชาวล้านนาในท่ามกลางกระแสสังคมไทยสมัยใหม่ แต่ภายในเรื่องนั้นยังคงดำรงอัตลักษณ์ล้านนาในชุมชนชาวแม่สอดไว้อย่างเหนียวแน่น ซึ่งนักเขียนได้ผสมผสานกลวิธีการประพันธ์กับคติความเชื่อของชุมชนลงไปภายในเรื่องไว้อย่างแยบคาย จึงอาจกล่าวได้ว่า ชาติป๋เป็นนวนิยายล้านนาร่วมสมัยที่สะท้อนอัตลักษณ์พื้นถิ่นชุมชนแม่สอดได้อย่างน่าสนใจ

เอกสารอ้างอิง

ชาคริต แก้วทันคำ. (2566). *ชาติป๋ (ฉบับขยาย)*. ตาก: ตำนานัก.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร. วีระศักดิ์ เครือเทพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร. ภาวิณี แสนชนม์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร. อธิปัติ บัญเหมาะ	มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิราภรณ์ คลังธนบูรณ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กันยารัตน์ เคียวเช่น	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลธิชา หอมพุ่ม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปฏิพันธ์ อุทยานกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤติธี ศรีเกตุ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนทยา สาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิมา จารุบุษย์	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรณประภา สุขสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความทางวิชาการ และบทความปริทัศน์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โดยตีพิมพ์ทั้งแบบรูปเล่มและวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อค้นพบ ข้อคิดเห็นทางวิชาการและวิจัย แก่นักวิชาการ อาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย ตลอดจนบุคคลทั่วไปทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีความสนใจทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดออก (Publication Frequency)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

กระบวนการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review Process)

บทความทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาโดยกองบรรณาธิการของวารสาร และได้รับการตรวจอ่านจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน/บทความ (Double blind) ทั้งนี้ผู้เขียนต้องปรับปรุง แก้ไขบทความตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะก่อนตีพิมพ์ หากบทความไม่ผ่านการพิจารณา กองบรรณาธิการจะแจ้งผลให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้แก่ผู้เขียน

หมายเหตุ

* กองบรรณาธิการทรงไว้ซึ่งสิทธิในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์ในวารสาร

** ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความต่าง ๆ ของวารสารเป็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ และมีใช้ความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ข้อกำหนดในการส่งต้นฉบับบทความเพื่อตีพิมพ์ (Author Guidelines)

เรื่องที่จะเสนอตีพิมพ์

บทความที่รับตีพิมพ์ต้องเป็นบทความวิจัย บทความทางวิชาการ หรือบทความทวิภาคี หนังสือทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องเป็นบทความที่ไม่เคยเผยแพร่ หรือตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์

การเตรียมต้นฉบับ

1. ความยาวของเนื้อหาต้นฉบับต้องมีความยาว 20-24 หน้ากระดาษขนาด B5 (รวมตาราง แผนภาพ และบรรณานุกรม) ต้นฉบับภาษาไทยใช้อักษร TH Sarabun ขนาด 16 พอยท์ ต้นฉบับภาษาอังกฤษใช้ Time New Roman ขนาด 12 พอยท์
2. การตั้งค่าน้ำกระดาษ ตั้งค่าขอบกระดาษทุกด้านเว้นระยะ 1 นิ้ว และให้ระบุเลขกำกับทุกหน้าบริเวณมุมขวาบน
3. ส่วนประกอบของต้นฉบับบทความประกอบด้วย
 - 3.1 ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนทุกคน และสถานที่ทำงาน (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 - 3.2 บทคัดย่อความยาวไม่เกิน 250 คำ และคำสำคัญ 3-5 คำ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
 - 3.3 เนื้อเรื่อง
 - 3.1.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน (ถ้ามี) กรอบแนวคิด (ถ้ามี) วิธีการวิจัย ผลการศึกษา สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง
 - 3.1.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ หัวข้อเนื้อหาที่นำเสนอ บทวิเคราะห์สังเคราะห์ทางวิชาการ บทสรุป ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) และเอกสารอ้างอิง
2. การอ้างอิงบทความไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA 6th edition ทั้งการอ้างอิงในเนื้อหา และรายการอ้างอิงท้ายบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ด้านหน้าหรือหลังของข้อความที่อ้างอิง คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) หากเป็นการอ้างอิงแบบคัดลอกความต้องระบุเลขหน้าด้วย

ตัวอย่าง

ราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 26)..... หรือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, น. 26)

Creswell & Smith (2018) หรือ (Creswell & Smith, 2018)

รูปแบบรายการอ้างอิงท้ายบทความ ให้รวบรวมรายการอ้างอิงทั้งหมดไว้ท้ายบทความ โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงชื่อผู้แต่งชาวไทยไว้ก่อนชาวต่างชาติ

ตัวอย่าง

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

สุรชาติ พุทธิมา. (2558). *บรรณานุกรม ดร.ชนันและสาระสังเขป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

Creswell, J. W. (2008). *A concise introduction to mixed methods research*. California: SAGE.

บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า.

ไชยวุธ โกศล. (2561). ดนตรีหนังตะลุงในจังหวัดสงขลา: ความเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 5(2), 39-49.

Pornumpaisakul, N. & Yenbutra, P. (2018). Synthesis of researches in teaching Thai as a foreign language. *KKU International Journal of Humanities and Social Sciences*, 8(2), 109-151.

เอกสารการประชุมวิชาการ

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.) (ถ้ามี), ชื่อ การประชุม, (น.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2549). การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน. ใน กนกวรรณ สิ้นสุข (บ.ก.), รายงาน การสัมมนาเรื่องการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์, (น. 12-19). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Afolabi, A. F. & Abidoye, J. A. (2011). *The integration of information and communication technology in library operations towards effective library services*. In *proceeding of the the 1st International Technology, Education and Environment Conference*. (pp. 620-628), The International Conference on Teaching, Learning and Change 2011, Omoku, Nigeria. Retrieved from <http://www.hrmars.com/admin/pics/267.pdf>

บทความหรือบทในหนังสือ

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.) (ถ้ามี), ชื่อหนังสือ, (น.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

บุณทริกา เจริญชินวุฒิ. (2559). การศึกษาวิธีการผลิตและการบรรเลงขิม กรณีศึกษานาย วินิจ พุกสวัสดิ์. ใน *หนังสือรวมบทความวิจัยของการประชุม วิชาการระดับชาติ SMARTS ครั้งที่ 6: อัตลักษณ์แห่งเอเชีย 2016, คณะวิทยาการจัดการ*

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 17 มิ.ย. 2559, (น. 1220 -1228). กรุงเทพฯ: คณะ
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Bates, A., Shifflet, R. & Lin, M. (2013). In Hattie, J. & Anderman, E. M. (eds.),
International Guide to Student Achievement. (pp. 7-9). New York, NY:
Routledge.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา
คณะ มหาวิทยาลัย

สุจิรา อัมรักเลิศ. (2547). *การดำเนินงานห้องสมุดดิจิทัลในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

Choemprayong, S. (2010). *The transition of worldviews: Collective information
behavior during the 2006 Thai Coup D'état*. Doctor of Philosophy
(Information and Library Science) University of North Carolina at
Chapel Hill North Carolina, USA.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์) ชื่อบทความ. สืบค้นจาก URL

สำนักโฆษก กลุ่มประชาสัมพันธ์และเผยแพร่. (2560, พฤษภาคม 5). *ข่าวทำเนียบรัฐบาล*.
สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/3545>

Holland, B. (2015, January 14). *21st century libraries: The leaning commons*.
Retrieved from <https://www.edutopia.org/blog/21st-century-libraries-learning-commons-beth-holland>

การส่งต้นฉบับ

กรุณาส่งบทความในรูปแบบไฟล์ word (.docx) ทางเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/husocjr/index>